

3

1972

SOIHTU

Sosialistisen Opiskelijaliiton julkaisu • 36. vuosikerta

SOL—

marxilais-leniniläinen
joukkojärjestö

Rauhanomainen
rinnakkainolo

Euroopan turvallisuus

Dimitrov ja
kansanrintama

3 SOIHTU

1972 t o u k o - k e s ä k u u

Lukijalle	1
Toverit! Lujittakaamme SOL:n eheyttä ja voimaa tieteellisen sosia- lismien perustalla <i>Reijo Kalmakurki, Jyrki Oranen, Unto Kanerva</i> ..	4
Johdanto SOL:n järjestöluonnetta käsittelevään päätöslauselmaan <i>Juhani Ruotsalo</i>	11
Sosialistinen Opiskelijaliitto — opiskelijoiden ja sivistyneistön marxi- lais-leniniläinen joukkojärjestö <i>SOL:n 8. liittokokouksen päätöslau- selma</i>	15
Rauhanomainen rinnakkainolo ja luokkataistelu <i>Thomas Scheffler</i> ..	22
Euroopan turvallisuudesta <i>Seppo Kanerva</i>	44
Dimitrov ja kansanrintama <i>Jukka-Pekka Takala</i>	54

DOKUMENTTI

Julistus rauhasta, turvallisuudesta ja yhteistyöstä Euroopassa	69
--	----

RAPORTTEJA

SKP:n 16. edustajakokous <i>Antti Karvonen</i>	74
Turun vaalit — SOL:n linjan voitto <i>Esa Konttinen</i>	78
Demokraattinen rintama etenee ja lujittuu koululaisliikkeessä <i>Matti Viialainen</i>	79

KIRJOJA

Valtiomonopolistisen kapitalismin opiskeluun <i>Petteri Baer</i>	81
--	----

AIKAKAUSLEHTIÄ

<i>Cahiers du Communisme Kanerva Cederström</i>	86
<i>La Nouvelle Critique Kanerva Cederström</i>	87
<i>Économie et politique Jan-Otto Andersson</i>	89
<i>La Pensée Hannu Sivenius</i>	90

POLIITTISIA ASIAKIRJOJA

Kannanotto SKDL:n luonteesta ja kehittämisestä <i>SOL:n 8. liittokokous</i>	91
--	----

Lukijalle

SOL:n 8. liittokokouksessa järjestö ensimmäistä kertaa muodosti marxilais-leniniläisen periaateohjelmansa pohjalta kollektiivisen arvion opiskelijaliikkeen tähänastisesta kehityksestä ja sen etenemisen asettamista ideologisista, poliittisista ja järjestöllisistä tehtävistä. Vallankumouksellinen teoria yhdistettiin ensimmäistä kertaa johdonmukaisesti SOL:n käytännön tehtävien ratkaisuun, mikä luo edellytyksiä entistä tietoisemmalle vallankumoukselliselle käytännölle korkeakouluissa ja niiden ulkopuolella.

Liittokokouksen hyväksymissä asiakirjoissa määriteltiin täsmällisesti ne imperialismin ristiriidat, joista demokraattinen opiskelijaliike nousee ja joiden ratkaisemiseen vievälle tielle SOL:n on opiskelijajoukot johdettava. Tältä pohjalta kyettiin (1) määrittelemään demokraattisen opiskelijaliikkeen merkitys vallankumouksellisessa kokonaisliikkeessä. Samoin (2) ratkaistiin SOL:n korkeakoulupoliittisten taistelutehtävien yhteys järjestön tehtäviin kansallisessa ja kansainvälisessä imperialismin vastaisessa taistelussa. Marxilais-leniniläisen joukkojärjestön luonteen määrittely teki mahdolliseksi (3) täsmentää SOL:n suhde toisaalta opiskelijajoukkoihin ja demokraattisiin yhteistyökumppaneihin, toisaalta työväenluokan marxilais-leniniläiseen puolueeseen, SKP:hen; edelleen se (4) avasi tien SOL:n propaganda- ja agitaatiotyön ongelmien hahmottamiseen ja ratkaisemiseen. Nämä ratkaisut luovat edellytyksiä SOL:n valtakunnallisen toimintayhtenäisyyden kohoamiselle laadullisesti uudelle tasolle, SOL:n muodostumiseksi todelliseksi joukkojärjestöksi. Kaiken kaikkiaan SOL:n 8. liittokokouksella on mahdollisuus muodostua tärkeäksi askeleeksi maamme sosiaalisten ja demokraattisen opiskelijaliikkeen kehityksessä.

Onnistuneen liittokokouksen taustaa vasten käy SOL:n vähäisen opposition umpikuja entistäkin selvemmäksi. On varsin kuvaavaa, että se tekee kaikkensa saattaakseen huonoon huutoon kokouksen, joka saavutti SOL:n sosialististen ja kapitalististen maiden veljesjärjestöjen keskuudessa varauksettoman innostuneen vastaanoton. On myös selvää, että SOL:n opposition marxilais-leniniläisten veljesjärjestöjen arvioista poikkeavien näkemysten perustelut on jouduttu haalimaan kokoon epä- ja puolittotuuksista. Räikein vääristely liittyy maamme koko vallankumouksellisen liikkeen

keskeiseen kysymykseen: mikä on SKP:n 16. edustajakokouksen vahvistama linja puolueen ja siihen yhteydessä olevien joukkojärjestöjen eheyttämiseksi?

TuASS:n, TOS:n ja OSO:n johdon edustajat ovat julkisuudessa puolustelleet jättäytymistään pois liittokokouksesta vetoamalla siihen, ettei liittokokousta edeltäneissä neuvotteluissa päästy SKP:n 16. edustajakokouksen linjan mukaiseen kokonaissopimukseen. Tällä perusteella he ovat myös yrittäneet todistella liittokokouksen SKP:n 16. edustajakokouksen linjan vastaiseksi. Yritys on tuomittu epäonnistumaan; sen valheellisuus ja poliittinen taantumuksellisuus paljastaa räikeästi SOL:n opposition asemien kesämättömyyden. Kokonaissopimuksen solmimisen ja omat mahdollisuutensa osallistua liittokokoukseen tekivät tyhjäksi yksinomaan TuASS:n, TOS:n ja OSO:n johdon edustajat kieltäytymällä hyväksymästä erästä 16. edustajakokouksen vahvistaman eheytysohjelman keskeisintä periaatetta ja SOL:n kehityksen ydinongelmaa: kysymystä *liiton jäsenjärjestöjen jäsenkriteereistä ja niiden sisäisestä jäsen-demokratiasta*. Miksi TuASS:n, TOS:n ja OSO:n johto vastustaa luopumista hallinnollisista toimenpiteistä ratkottaessa ylimääräisen edustajakokouksen järjestöpoliittisessa asiakirjassa mainittuja ideologioita erimielisyyksiä? Kun ajattelee niitä, jotka on erimielisyyksien takia erotettu TuASS:sta ja TOS:sta, kun ajattelee niitä toistasataa opiskelijaa, joilta samojen erimielisyyksien vuoksi on evätty jäsenyys TuASS:ssa, TOS:ssa ja OSO:ssa, tulee etsimättä mieleen, että näiden järjestöjen johto pelkää menettävänsä valta-asemansa, mikäli näissä järjestöissä noudatettaisiin SKP:n päätösten mukaista jäsenyyshennotusta ja jäsen-demokratiaa.

SOL:n opposition menettely liittokokouksen suhteen osoittautuu näin ollen sen tähänastisen kohtalokkaan linjan johdonmukaiseksi, entistä riitaisemmaksi jatkoksi. Se saattaa väliaikaisesti jarruttaa SOL:n marxilais-leninilaisten voimien kehitystä — pysäyttää se ei sitä voi.

*

Thomas Schefflerin artikkeli rauhanomaisen rinnakkaiselon teoriasta on tarkoitettu johdannoksi tämän kansainvälisen kommunistisen liikkeen maailmanvallankumouksen strategian keskeisen käsitteen ymmärtämiseksi. Päinvastoin kuin "vasemmisto"- ja oikeistorevisionistit esittävät — toiset arvostellakseen, toiset puolustaakseen väärin ymmärtämäänsä käsitettä — rauhanomaisen rinnakkaiselon politiikka ei ole luokkataistelun *vaihtoehto*; se ei sulje pois vaan *edellyttää* imperialismin vastaisen taistelun voimistamista; se on sosialistisen ja imperialistisen *maailmanjärjestelmän* välillä käytävän luokkataistelun erityismuoto, jonka ominaisuudet määräytyvät kapitalismin yleisen kriisin kolmannen vaiheen luokkavoimien suhteista

maailman mittakaavassa. *Seppo Kanervan* kirjoitus kartoittaa rauhanomaisen rinnakkainolon peruskysymykset omassa maanosassamme ja osoittaa Euroopan turvallisuuden puolesta käytävän taistelun poliittisen merkityksen. Näiden kahden artikkelin pohjalta voidaan ymmärtää se painavuus, joka Saksan Liittotasavallan sisällä näinä päivinä käydyllä taistelulla idänsopimusten ratifioimiseksi on koko imperialismin vastaisen taistelun kannalta.

Kesäkuun 18. päivänä tulee kuluneeksi 90 vuotta *Georgi Dimitrovin*, Bulgarian Kommunistisen Puolueen perustajajäsenen ja johtajan, Kominternin pääsihteerin, fasisminvastaisen taistelijan ja Leipzigin "oikeudenkäynnin" sankarin, Bulgarian Isänmaallisen Rintaman perustajan ja maan johtajan syntymästä. Merkkipäiväksi ilmestyy Sosialistisen Opiskelijaliiton julkaisema kirja, joka sisältää Dimitrovin esittämän selostuksen, loppulauseen ja päätöspuheenvuoron Kominternin 7. kongressissa vuonna 1935. Tämä teos on kansainvälisen kommunistisen liikkeen teoreettisen perinteen merkkipylväitä. Se muotoilee teoreettisesti sen poliittisen käännekohdan, joka johti Kominternin puolueet rakentamaan työväenluokan yhteisrintamaa ja kansanrintamaa fasismia vastaan. Siinä asetetut ja ratkaistut ongelmat nousevat esiin myös tämän päivän monopolienvastaisen rintaman rakentamisen yhteydessä. *Jukka-Pekka Takalan* kirjoitus on kirjan esipuhe.

SOIHTUA TUETAAN

Historian ASS-osasto

SKP:n Taka-Töölön osasto

Toverit!

**Lujittakaamme Sosialistisen Opiskelijaliiton
voimaa ja yhtenäisyyttä
tieteellisen sosialismin perustalla!**

Sosialistisen Opiskelijaliiton 8. liittokokous pidettiin 15. 4. — 16. 4. Vanhalla Ylioppilastalolla. Kokoustyöskentely sekä siihen liittynyt voimakas-henkinen kokousjuhla osoittivat SOL:n voiman ja toimintakyvyn kasva-neen merkittävästi kuluneen toimintakauden aikana. Kokous oli ensimmäi-nen, joka työssään saattoi nojautua SOL:n keväällä hyväksyttyyn mar-xilais-leniniläiseen periaateohjelmaan. Tämä tarjosi kokoukselle entistä avarammat mahdollisuudet, joita se kykeni myös merkittävästi realisoi-maan. Kokous määritteli asiakirjoissaan ja päätöksissään demokraattisen ja sosialistisen opiskelijaliikkeen luonteen ja sen suhteet demokraattiseen kokonaisliikkeeseen ja sosialistiseen vallankumoukseen täsmällisellä ja tie-teellisellä tavalla, SOL:n periaateohjelmaan nojautuen. Se esitti oikean näkemyksen SOL:n ja SKP:n keskinäissuhteista ja luonnehti SOL:n roolin ja tehtävät opiskelijoiden marxilais-leniniläisenä joukkojärjestönä.

Kokouksen arvovaltaa ja työkykyä lisäsi kansainvälinen osanotto. Ulko-maisten veljesjärjestöjen tervehdykset, joissa annettiin tuki SOL:n periaat-teelliselle linjalle, loivat proletaarisen internationalismin pohjalla uusia edel-lytyksiä suomalaisten opiskelijoiden liikkeen liittämiseksi maailman nuorison anti-imperialistiseen yhtenäisyyteen. Kaikenkaikkiaan 8. liittokokous oli merkittävä askel kohti entistä voimakkaampaa opiskelijaliikettä ja SOL:oa. Sen päätösten ja tapahtumien opiskelu tulee muodostumaan opiskelijaliik-keen kehityksen tärkeäksi osaksi.

Järjestöllinen hajaannus jatkuu

Kokous ei kuitenkaan muodostunut niin menestykselliseksi, kuin olisi ollut mahdollista. Kolmen jäsenjärjestön johdon edustajat — Turun Akatee-misen Sosialistiseuran, Tampereen Opiskelevien Sosialistien ja Oulun Sosia-lististen Opiskelijoiden delegaattit — eivät osallistuneet kokoukseen. Näin SOL:n järjestöllinen hajaannus, joka alkoi 7. liittokokouksessa, jatkuu edel-leen.

SOL:n järjestöllinen hajaannus on ensi sijassa heijastusta SKP:n sisällä

vallitsevista poliittis-ideologisista erimielisyyksistä. Tämä oli myös osapuolten yhteinen käsitys niissä neuvotteluissa, jotka aloitettiin välittömästi 7. liittokokouksen jälkeen järjestöllisen yhtenäisyyden saavuttamiseksi. SOL:n johtoa ja linjaa tukeva osapuoli pyrki aktiivisesti edistämään neuvotteluja SKP:n ylimääräisen edustajakokouksen päätösten hengessä. TuASS, OSO ja TOS, joiden edustajien pääosa oli poistunut 7. liittokokouksesta ja jotka käytännössä ja muodollisestikin olivat pidättäytyneet liiton toiminnasta, lupasivat neuvottelujen pohjaksi poliittisen asiakirjaluonnoksen. Tässä oli määrä esittää järjestöllisen yhtenäisyyden palauttamisen perusehdot heidän kannaltaan. Edelleen he esittivät neuvottelujen keskeyttämistä kunnes asiakirja valmistuu.

Tätä asiakirjaa ei kehotuksista ja lupauksista huolimatta kuitenkaan kuullut, mikä katkaisi neuvottelut. Tämän vuoksi SOL:n johtoa ja linjaa tukeva enemmistöosapuoli teki aloitteen neuvottelujen jatkamiseksi ilman asiakirjaa, ja ne käynnistettiin jälleen viime joulukuussa. Neuvottelut eivät kuitenkaan edenneet merkittävästi, mikä johtui ennenkaikkea toiminnasta pidättäytyneen osapuolen kyvyttömyydestä tai haluttomuudesta esittää konkreettista panostaan neuvottelujen edistämiseksi. Kävi kuitenkin selvästi ilmi, että reaalisia mahdollisuuksia järjestöllisen yhtenäisyyden saavuttamiseksi oli olemassa, ja että nämä mahdollisuudet avautuivat nimenomaan SKP:n ylimääräisen edustajakokouksen viitoittamalla linjalla.

Neuvottelujen uusi vaihe

SOL:n järjestöllistä yhtenäisyyttä koskevat neuvottelut saavuttivat uuden vaiheen välittömästi ennen 8. liittokokousta, SKP:n 16. edustajakokouksen jälkeen. Toiminnasta pidättäytynyt osapuoli esitti vihdoin monien vaatimusten jälkeen konkreettisia ehdotuksia sisältävän asiakirjaluonnoksen, jonka pohjalta neuvotteluissa kyettiin etenemään.

SOL:n johtoa ja linjaa tukeva osapuoli osoitti neuvotteluissa huomattavaa joustavuutta. Kävi ilmi, että kaikista niistä kysymyksistä, joista TuASS:n, TOS:n ja OSO:n johto halusi keskustella, voitiin päästä yhteiseen sopimukseen. SOL:n ja SKP:n suhteista, SOL:n johtotyön tasapuolisuudesta ja suhteellisuudesta kyettiin muotoilemaan yhteinen kanta, joka tulisi voimaan SOL:oa ja sen 8. liittokokousta koskevan kokonaissopimuksen osana. Siten mm. Kansan Uutisten 16. 4. SOL:n sisäisistä neuvotteluista antama kuva, jonka mukaan SOL:n johto ei olisi suostunut vähemmistön esittämiin ratkaisuihin, ei pidä yhtä tosiasioiden kanssa. Vähemmistön vaatimuksista olisi vähäisin korjauksin päästy helpostikin yksimielisyyteen.

Kokonaissopimusta, joka olisi turvannut 8. liittokokouksen yhtenäisen

toteuttamisen, ei kuitenkaan kyetty valmistamaan. *Oli ja on olemassa yksi kysymys, josta liiton toiminnasta pidättäytynyt osapuoli ei halunnut edes keskustella.* Tämä kysymys, kysymys liiton jäsenjärjestöjen jäsenkriteereistä ja niiden sisäisestä järjestödemokratiasta, on samalla SOL:n sisäisen tilanteen ydinongelma.

Jäsenkriteerit ja järjestödemokratia ovat ydinkysymys

SOL:n sisäisen tilanteen perusongelmana on jo ennen 7. liittokokousta ollut eräiden jäsenjärjestöjen sisäinen tilanne. Ennen 7. liittokokousta kävi selvästi ilmi, että SOL:n jäsenjoukkojen keskuudessa luokkakantaista marxilais-leniniläistä linjaa ja SKP:n ylimääräisen edustajakokouksen päätöksiä tukevat voimat olivat merkittävästi vahvistuneet. Tämä pakotti erityisesti TOS:n johdon turvautumaan räikeisiin järjestödemokratian, sääntöjen ja lain rikkomuksiin, jotta SOL:n nykyinen oppositio olisi kyennyt säilyttämään järjestölliset asemansa. 7. liittokokouksessa tehdyt päätökset merkitsivät kuitenkin marxilais-leniniläisen, ylimääräisen edustajakokouksen päätöksiä tukevan linjan vahvistumista. Sama tendenssi ilmeni SOL:n *kai-kissa* jäsenjärjestöissä. TuASS:n, TOS:n ja OSO:n johtoelimet, jotka vastustivat tällaista kehitystä, joutuivat kiihdyttämään hallinnollisia toimenpiteitä asemansa säilyttääkseen. Tällaisia toimenpiteitä ovat olleet SOL:n linjaa tukevien voimien erottaminen, heidän jäsenanomustensa hylkääminen tai niiden käsittelyn tarkoituksellinen jarruttaminen, heidän syrjäyttämissensä päätösten valmistelusta ja järjestön toiminnasta sekä jopa heidän henkilökohtainen painostamisensa. Tämä on johtanut siihen, että Oulussa, Turussa ja Tampereella on syntynyt sosialistista, SOL:n ja SKP:n linjaa tukevaa opiskelijoiden organisoitumista SOL:n paikallisjärjestöjen ulkopuolelle. Tampereella ja Turussa tällaisen opiskelijaliikkeen voima ja merkitys korkeakouluilla on jopa suurempi kuin SOL:n varsinaisten järjestöjen ja Oulussakin se on huomattava.

TuASS:n, TOS:n ja OSO:n johdon menettelyn sisältö on selvä: jäsenistön ja jäseneksi halukkaiden tietyn osan syrjimineen SKP:n sisäisten poliittis-ideologisten erimielisyyksien vuoksi. Päävastaisista väitteistä huolimatta vastaavaa ei ole voitu osoittaa tapahtuneen SOL:n linjaa ja johtoa tukevien järjestöjen sisäisessä elämässä.

TuASS:n, TOS:n ja OSO:n johdon menettely *loukkaa avoimesti SKP:n ylimääräisen edustajakokouksen periaatteita*, jotka kieltävät SKP:n sisäisiin erimielisyyksiin perustuvan syrjinnän. Niinikään tämä menettely *vaikeuttaa vakavasti sosialistisen ja koko demokraattisen opiskelijaliikkeen kehitystä.* TuASS:n, OSO:n ja TOS:n johdon valtataktisista, lyhyen tähtäimen tarpeista nouseva menettely on johtanut vasemmistolahkolaiseen jäsenyy-

ja jäsendemokratiakäytäntöön, joka *estää* TuASS:ia, TOS:ia ja OSO:a täyttämästä marxilais-leniniläisen joukkojärjestön tehtäviä. Samaan aikaan samoilla paikkakunnilla toimivan SOL:n linjaa tukevan, mutta sen järjestöelinten ulkopuolelle jätetyn opiskelijaliikkeen menestys osoittaa, että SOL:n linja vastaa opiskelijaliikkeen ja koko maamme demokraattisen liikkeen etuja ja kehitystarpeita.

SOL:n järjestöllistä yhtenäisyyttä ei voida palauttaa luomatta sen järjestöllisiä edellytyksiä myös jäsenjärjestöissä. Keskusjohdon normalisoiminen *ilman koko järjestökentän normalisoimista* ei voi luoda edellytyksiä järjestöllisen, toiminnallisen ja ideologispoliittisen yhtenäisyyden lujittumiselle. Se ei vastaa opiskelijaliikkeen kehitystarpeita. Se ei vastaa SKP:n päätöksiä ja esimerkkiä.

TuASS:n, TOS:n ja OSO:n johto SKP:n linjaa vastaan

SKP:n ylimääräinen edustajakokous ja SKP:n 16. edustajakokous ovat tärkeitä tapahtumia koko maamme vallankumousliikkeen kannalta. Niiden päätökset muodostavat meille velvoittavan ohjeen ja esimerkin SOL:n sisäisten vaikeuksien voittamiseksi. Kokemukset osoittavat, että SOL:n eheys voi lujittua vain SKP:n eheytmisprosessin myötä, että SKP:n eheytmisprosessi voi edetä vain ylimääräisen ja 16. edustajakokouksien linjaa seuraten ja että SOL:n sisäisiä ongelmia ratkaistaessa on välttämätöntä seurata SKP:n 16. edustajakokouksen tätä koskevia suosituksia sekä soveltaa SKP:n omaan tilanteeseensa käyttämiä keinoja myös SOL:n piirissä. Tämä on ollut SOL:n johdon kestävä linja koko SOL:n järjestöllisen hajaannuksen ajan.

TuASS:n, TOS:n ja OSO:n johto on toiminut avoimesti SKP:n ylimääräisen ja 16. edustajakokouksen periaatteita vastaan. Jo 7. liittokokouksen delegaatteja valittaessa, SOL:n linjaa tukevat voimat esittivät delegaatioita valittavaksi suhteellisesti. Tätä TuASS:n, TOS:n ja OSO:n johto ei hyväksynyt. 7. liittokokouksen hajoamisen välitön syy oli siinä, että TuASS:n, TOS:n ja OSO:n johto ei myöntänyt SOL:n enemmistöasapuoelle itsenäistä oikeutta nimetä omat edustajansa voimasuhteiden edellyttämille johtoelinten paikoille. (Voimasuhteista oli jo päästy sopimukseen.) Tällainen kanta on täydellisesti ylimääräisen edustajakokouksen periaatteiden vastainen.

8. liittokokouksessa ilmenneen hajaannuksen *ainoana syynä* oli puolestaan se, että osapuolten välisissä neuvotteluissa toiminnasta pidättäytyneet järjestöt eivät *edes suostuneet keskustelemaan* jäsenkriteeri- ja järjestödemokratiakysymyksestä. SOL:n johto esitti asiaa koskevan päätöslauselmaluonnoksen, joka nojautui jokaisessa kohdassaan ylimääräisen edus-

Ilmestyy kesäkuussa

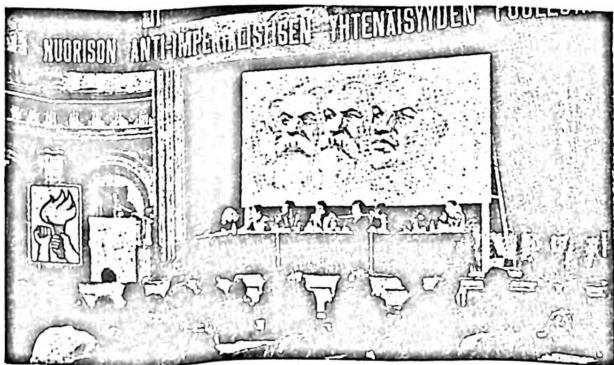
TIETEEN JA DEMOKRATIAN PUOLESTA IMPERIALISMIA VASTAAN!

SOL:n 8. liittokokouksen asiakirjat

Sisältää mm.: toveri Kalmakurjen toimintaselostus, toimintakertomus, toimintasuunnitelma päätöslauselmineen, keskustelu, uudet säännöt, kannanotot, julkilausumat, jäsenjärjestöjen aloitteet, tervehdykset, lehdistökatsaus.

n. 150 sivua, 5 markkaa

**Tilaus postiennakolla: Olli Salin,
SOL, Simonkatu 8 A 5, 00100 Helsinki 10**

tajakokouksen periaatteisiin. Kieltäytyessään edes käsittelemästä, saati hyväksymästä tätä ylimääräisen edustajakokouksen periaatteiden mukaista esitystä TuASS:n, TOS:n ja OSO:n johto samalla *kieltäytyivät soveltamasta ylimääräisen edustajakokouksen periaatteita SOL:n sisäisen tilanteen ratkaisuun ja rikkoivat täten SKP:n 16. edustajakokouksen SOL:oa ja SDNL:oa koskevaa suositusta*. Vielä niinkin myöhään kuin 12.4. SKP:n poliittinen toimikunta teki päätöksen, joka on SO:Ln 8. liittokokousta koskevassa keskustelussa tuotu julkisuuteen ja joka edellyttää SOL:ssa neuvottelujen käymistä 16. edustajakokouksen periaatteiden pohjalta. Tämäkään kehoitus ei saanut TuASS:n, TOS:n ja OSO:n johtoa muuttamaan linjaansa, vaan se jatkoi edustajakokousten periaatteiden vastaista esiintymistään aiheuttaen siten neuvottelujen katkeamisen tuloksettomina.

16. edustajakokouksen päätökset täytäntöön!

Kommunisteina vetoamme SKP:n johtaelimiin 16. edustajakokouksen SOL:oa ja SDNL:oa koskevan pöytäkirjan suositusten pikaisesta täytäntöön saattamiseksi. Edustajakokous edellytti, että SDNL:ssa ja SOL:ssa *rinnan* käydään neuvotteluja liittojen sisäisen tilanteen normalisoimiseksi ylimääräisen edustajakokouksen periaatteiden pohjalta. SOL:n johto on jatkuvasti esittänyt tämän suosituksen mukaisia ehdotuksia liiton järjestöllisen yhtenäisyyden palauttamiseksi. Mitään vastaavaa kehitystä ei ole havaittavissa SDNL:n johdon asenteissa, ei edes SDNL:n johdon kommunistien asenteissa. SKP ei ole tähän mennessä myöskään valinnut edustajakokouksen päätösten edellyttämiä edustajiaan SOL:n ja SDNL:n neuvotteluihin.

Kommunisteina meitä oudoksuttaa se, että SKP:n poliittisen toimikunnan enemmistö vaati 12.4. tekemässään päätöksessä, jonka SOL:n opposition edustajat ovat nostaneet julkisuuteen, SOL:n liittokokouksen siirtämistä, ellei neuvotteluissa päästäisi ratkaisuun. Tällainen päätös on kaikkien niiden periaatteiden vastainen, joita kommunistit soveltavat poliittisissa, ammatillisissa ja muissa joukkojärjestöissä, joissa toimii muitakin kuin kommunisteja. Vastaavissa tilanteissa puolueen säännöllisenä periaatteena on ollut, että puolue velvoittaa jäsenensä pyrkimään puolueen kannan mukaiseen ratkaisuun, ennen liittokokousta, liittokokouksen aikana ja sen jälkeen. Koskaan puolue ei ole pyrkinyt vaatimaan sellaisten kokousten siirtämistä, joiden koollekutsumiseen ovat osallistuneet muutkin kuin kommunistit. Poliittisen toimikunnan päätös syntyikin äänestyksen jälkeen äänin 6—4. Sitä paitsi poliittinen toimikunta päätti, suositella siirtämistä siinä tapauksessa, että yhteiseen sopimukseen ei päästä 16. edustajakokouksen päätösten pohjalta. Tältä pohjalta sopimukseen olisi päästy, mutta SOL:n vähem-

mistö ei suostunut näitä päätöksiä noudattamaan. Ilman SOL:n vähemmistön menettelyä ei kysymys siirtämisestä olisi edes aktualisoitunut.

Kommunisteina vetoamme SKP:n johtoeleimiin, jotta ne ryhtyisivät toimenpiteisiin SKP:n ylimääräisen ja 16. edustajakokouksen päätösten noudattamisen varmistamiseksi SOL:ssa ja SDNL:ssa toimivien kommunistien osalta.

TuASS:n, TOS:n, OSO:n sekä SDNL:n johdon toiminta, joka suuntautuu SKP:n edustajakokousten päätöksiä vastaan, vaikeuttaa vakavasti opiskelijajoukon ja nuorisoliikkeen yhtenäisyyden kehitystä sekä muodostaa reaalisia esteitä myös SKP:n ja koko kansandemokraattisen liikkeen eheytymisprosessin edistymiselle.

Yhtenäisyyteen periaatteellisella pohjalla!

SOL:n johto, sen jäsenjärjestöjen enemmistö ja sen jäsenten valtava enemmistö uudistavat esityksensä SOL:n järjestöllisen yhtenäisyyden palauttamisesta opiskelijaliikkeen kehitystarpeiden, maamme koko demokraattisen ja sosialistisen liikkeen etujen mukaisella tavalla SKP:n linjan kestäväällä pohjalla. Pyydämme puoluetta jatkamaan marxismi-leninismiin, puolueen vallankumoukselliseen kokemukseen ja sen ylimääräisen ja 16. edustajakokouksen päätöksiin pohjautuvaa periaatteellista tukeaan SOL:n vaikeuksien voittamiseksi. Eläköön SOL:n voiman ja yhtenäisyyden kasvu SKP:n ylimääräisen ja 16. edustajakokouksen viitoittamalla linjalla!

Helsingissä 25. 4. 1972

Reijo Kalmakurki
SOL:n puheenjohtaja
SKP:n jäsen

Jyrki Oranen
SOL:n varapuheenjohtaja
SKP:n jäsen

Unto Kanerva
SOL:n pääsihteeri
SKP:n jäsen

Johdanto SOL:n järjestöluonnetta käsittelevään päätöslauselmaan

Juhani Ruotsalo

SOL:n 8. liittokokouksen päätöksistä merkittävin on päätöslauselman ”Sosialistinen Opiskelijaliitto — opiskelijoiden ja sivistyneistön marxilais-leniniläinen joukkojärjestö” hyväksyminen. Tämä asiakirja tarkoittaa SOL:n käsitystä tehtävistään ja luonteestaan viime vuonna ylimääräisessä liittokokouksessa hyväksytyn periaateohjelman kestäväällä perustalla. Asiakirjan merkitys tiivistyy kolmeen pääkysymykseen. Se määrittää 1) opiskelijaliikkeen kehityksen perustana olevat tekijät ja niistä seuraavat taistelutehtävät, 2) opiskelijaliikkeen ja yhteiskunnan demokraattisen ja sosialistisen kokonaisliikkeen keskinäissuhteet ja 3) marxilais-leniniläisen joukkojärjestön yleiset järjestölliset peruspiirteet, joista tärkeimmäksi muodostuu suhde kommunistiseen puolueeseen.

Määrittäessään opiskelijaliikkeen syntypohjan asiakirja täsmentää huomattavasti SOL:n käsitystä eri taistelulohkojen keskinäissuhteista. Asiakirja osoittaa, kuinka kamppailu opiskelijoiden sosiaalisten etujen ja demokraattisten oikeuksien puolesta on tänä päivänä vallankumouksellisen opiskelijaliikkeen keskeinen tehtävä. Se osoittaa SOL:lle tien oikein orientoituneeseen joukkotyöhön sekä muodostaa perustan demokraattisen yhteistyöpolitiikan laajentamiselle ja syventämiselle. Samalla asiakirja kiinnittää SOL:n huomion siihen, että imperialismin rappion kaudella myös ideologiset ja kulttuuriset tekijät muodostavat merkittävän mobilisaatiopohjan laajojen joukkojen taistelulle. Erityisesti korkeakouluissa ilmenee yhä kärjistetympin porvarillisen ideologian, moraalien ja kulttuurin kriisi, joka jo joidakin vuosia on myös Suomessa voimakkaasti vaikuttanut sivistyneistön sosialistisen ja demokraattisen liikkeen kehitykseen.

Asiakirjan nämä aspektit merkitsevät sitä, että SOL toiminnassaan lähtee *kaikkien* niiden ristiriitojen pohjalta, joita opiskelijan asema imperialistisessa yhteiskunnassa sisältää.

Asiakirja sisältää myös täsmennetyn kannanoton erityisesti TOS:n, TuASS:n ja OSO:n johdon keskuudessa kummitelleeseen ongelmaan työväenluokan taistelun ja opiskelijoiden etujen puolustamisen välisistä suhteista. Liittokokousta edeltävissä neuvotteluissa nämä toverit esittivät, että SOL puolustaa *toisaalta* työväenluokan etuja korkeakouluissa, *toisaalta*

opiskelijoiden etuja.¹ Sitä, millä tavoin näiden kahden yhteiskuntaryhmän edut opiskelijaliikkeen käytännön taistelussa yhdistyvät ja täytyy yhdistää, on tällaisen abstraktisen jaottelun puitteissa mahdoton ratkaista oikein. Asiakirja osoittaa 1) että vain yhteiskunnan demokraattisen kokonaisuuden tuella opiskelijoiden valtaenemmistö voi saavuttaa objektiivisesti antimonopolistiset tavoitteensa, koskivatpa nämä mitä tahansa opiskelijoiden elinehtoihin, poliittisiin oikeuksiin, taikka ideologisiin, kulttuurisiin ja moraalisiin tekijöihin liittyviä pyrkimyksiä, ja 2) että marxilais-leniniläiseltä pohjalta lähtevä opiskelijaliike muodostuu työväenluokan ja kaikkien muiden demokraattisten voimien aseeksi ja taisteluosastoksi korkeakouluilla, sivistyneistön ammattiasemissa ja opiskelijoiden keskuudessa.

Asiakirjan tärkeimmäksi tehtäväksi muodostuu marxilais-leniniläisen joukkojärjestön käsitteen yleinen selvittäminen. SOL:n ylimääräisessä liittokokouksessa hyväksytty periaateohjelma määrittää SOL:n joukkojärjestyksi, joka toiminnassaan nojautuu tieteelliseen sosialismiin ja sen nykyiseen kehitysvaiheeseen marxismi-leninismiin. Tämä merkitsee uutta vaihetta SOL:n kehityksessä. Vaikka ohjelman syntyyn vaikuttivatkin välittömimmin SOL:n sisäiset, marxismi-leninismiin puolesta käytävän taistelun kokemukset, tapahtuma ilmentää ennen kaikkea luokkataistelun nykyisen historiallisen vaiheen uusia mahdollisuuksia. Sosialistisen maailmanjärjestelmän vahvistuminen ja työväenluokan kamppailun voimistuminen on luonut uusia edellytyksiä SOL:n kaltaisen opiskelijoiden marxilais-leniniläisen joukkojärjestön olemassaololle ja toiminnalle. SOL:n toiminta ja koko demokraattisen opiskelijaliikkeen kehitys osoittavat, että periaateohjelma ja sen yhteydessä tapahtunut SOL:n järjestöluonteen ratkaiseva muutos ovat vastanneet opiskelijaliikkeen kehitystarpeita ja luokkataistelun kokonaistilan vaatimuksia.

On myös varmaa, että tämä koskee nuorisoliikettä kokonaisuudessaan. Käynnissä oleva SDNL:n periaateohjelmakeskustelu on tässä mielessä erittäin tärkeä. SOL:n tehtävänä on tukea niitä pyrkimyksiä, jotka tähtäävät marxilais-leniniläisen perustan muodostamiseen SDNL:n toiminnalle. Tällainen ratkaisu edistäisi koko marxilais-leniniläisen nuorisoliikkeen yhdistämistä kommunistisen puolueen johtaman taistelun osaksi.

Asiakirja torjuu myös jyrkästi vaatimukset SOL:n muodostamisesta SKDL:n kaltaiseksi yhteistyöjärjestöksi. SOL on joukkojärjestö, marxismin koulu, joka nojautuu toiminnassaan nimenomaisesti ja kaikkea moniarvoisuusajattelua vastustaen työväenluokan ideologiaan. SKP:n ja marxilais-leniniläisen joukkojärjestön suhteiden määrittely on välttämätöntä niiden prosessien ymmärtämiseksi, joiden kautta marxilais-leniniläinen johtotyö

SOL:ssa muodostuu mahdolliseksi. On välttämätöntä korostaa, että SOL:n järjestöluonteen kannalta SOL:n suhde SKP:hen on kokonaan eri asia kuin sen suhde SKDL:oon. Yritykset alistaa SOL SKDL:n puoluetendenssien, SKDL:n väitetyä "päälinjan" alaiseksi sisältävät hyökkäyksen sekä SKDL:n yhteistyöjärjestöluonnetta että SOL:n itsenäisyyttä vastaan. Samalla ne välillisesti suuntautuvat SKP:ta vastaan, koska ne pyrkivät kiistämään marxilais-leniniläisen, puolueen johtoaseman tunnustavan nuoriso- ja opiskelijaliikkeen välttämättömyyden luokkataistelun nykyisessä vaiheessa. Näistä pyrkimyksistä tarjoaa huolestuttavan esimerkin Leevi Lehto², joka SDNL:n kohdalla laajentaa "etujoukon käsittämään koko kansandemokraattista liikettä". Tällainen oikeisto-opportunistinen pyrkimys ilmentää samaa puolueenvastaista politiikkaa, joka 60-luvulla huipentui vaatimuksiin puolueen sulauttamisesta SKDL:oon ja joka jatkuu pyrkimyksinä alistaa SKDL:n jäsenjärjestöt "SKDL:n päälinjan" alaiseksi ja ilmeisesti myös pyrkimyksinä vaikeuttaa nuorisoliikkeen kehitystä kohti marxilais-leniniläisen joukkojärjestön, kommunistisen nuorisoliiton järjestäytymismuotoa.

Myös SOL:n sisällä on ilmaantunut pyrkimyksiä SOL:n marxilais-leniniläisen joukkojärjestöluonteen likvidoimiseksi. SOL:n sisäisissä neuvotteluissa on esiintynyt jatkuvasti SOL:n vähemmistön pyrkimys sitoa SOL:n politiikka ja järjestöluonne SKDL:n "päälinjaan". Sama puolueen ja marxismi-leninismiin vastainen asennoituminen ilmenee "kriitikkissä", jota on esitetty ASS:aa vastaan ASS:n ilmoitettua harkitsevansa vakavasti tutkimussihteeri Pursiaisen, aktiivin utopistisocialistin, jäsenanomusta. "Kriitikot" edellyttivät ASS:n soveltavan SKDL:n jäsenkriteerejä vastustaen täten sekä SOL:n järjestöllistä itsenäisyyttä että tämän itsenäisyyden puitteissa tapahtunutta kehitystä marxilais-leniniläiseksi joukkojärjestöksi. Nytemmin ASS on ilmoittanut evänneensä Pursiaiselta jäsenyyden ASS:ssa. Tämä ratkaisu on täysin sopusoinnussa SOL:n järjestöluonteen ja periaateohjelman vaatimusten kanssa. Niinikään — huolimatta vastakkaisista väitteistä — se on sopusoinnussa SKP:n ylimääräisen edustajakokouksen ja 16. edustajakokouksen linjan kanssa. SKP:n päätökset velvoittavat SOL:ssa toimivia kommunisteja pidättäytymään kaikenlaisesta SKP:n sisäisiin poliittis-ideologisiin erimielisyyksiin perustuvasta syrjinnästä SOL:ssa. Samalla SOL:n periaateohjelma ja nyt hyväksytty asiakirja puolestaan velvoittavat SOL:n ja sen jäsenjärjestöjen johtoelimä aktiiviseen kamppailuun marxismi-leninismia vastaan toimivien voimien vaikutuksen vähentämiseksi, päinvastaisista väitteistä huolimatta tämä ei myöskään ole vasemmistososialistien ja muiden demokraattisten voimien kanssa harjoitettavan yhteistyön este,

2. Leevi Lehto: SDNL:n suhde SKDL:on ja SKP:een, *Terä* 4/72.

vaan marxismi-leninismiin tieteelliseen teoriaan nojautuvan oikean yhteistyöpolitiikan *välttämätön edellytys*.

Kommunistien kannalta SOL:n periaateohjelma ja nyt hyväksytty asiakirja merkitsevät marxilais-leniniläisen ideologian vaikutuksen kasvun uusia mahdollisuuksia. Tänä päivänä nuoriso- ja opiskelijaliikkeen kehitys sekä mahdollistaa että edellyttää siirtymisen marxilais-leniniläiseen joukkojärjestömuotoon. SOL:ssa tehty ratkaisu torjuu oikeisto-opportunistiset tendenssit, jotka pyrkivät riisumaan opiskelijaliikkeen marxismi-leninismistä aseista ja siten jättämään sen vaistonvaraisuuden armoille. SOL:n kommunistien toiminta on torjunut myöskin vasemmistolahkolaisen suhtautumisen puolueen vaikutuksen lisäämiseen ja puolueen etujoukkoaseman valloittamiseen, SOL:n aloitteellisuuden ja itsenäisen poliittisen linjan kieltämisen kytkemällä se mekaanisesti puolue-elinten enemmistöpäätöksiin. Marxilais-leniniläisten joukkojärjestöjen muodostuminen ja kehitys on samalla puolueen vaikutuksen laajentumista, sen joukkositeiden lujittumista, tällainen näkemys torjuu selkeästi mustasukkaiset väitteet siitä, että SOL:n periaateohjelma tekisi SOL:sta "toisen puolueen". Asiakirja, joka vastaa perinteisiä käsityksiä sekä lukuisia ulkomaisia esimerkkejä, ilmentää itsessään SKP:n monikymmenvuotisen kamppailun synnyttämää arvovaltaa, sitä että SKP on muodostunut myös yhä laajempien opiskelijajoukkojen etujoukoksi taistelussa opiskelijoiden etujen ja oikeuksien puolesta. Se ilmentää myös sitä, että SKP tulee saamaan riveihinsä yhä enemmän opiskelijakommunisteja, jotka laajentavat puolueen vaikutusta korkeakouluihin, opiskelijoiden keskuuteen ja opiskelijoiden järjestöihin, joista SOL on pisimmälle kehittynyt.

Sosialistinen Opiskelijaliitto — opiskelijoiden ja sivistyneistön marxilais-leniniläinen joukkojärjestö

SOL:n 8. liittokokouksen päätöslauselma

Opiskelijaliikkeen syntypohja

Tieteellis-teknisen vallankumouksen ja sen sisältämän tuotannon kiihtyvän yhteiskunnallistumisen sisältämä voimakas ammattirakenteen ja yleensä sosiaalisen rakenteen muutos on synnyttänyt laajan opiskelijoiden ryhmän, joka imperialismin maailmanlaajuisen ja Suomen kotimaisen kriisin voimakkaasti kärjistyessä 1960-luvun lopulla aktivoitui poliittisesti ja synnytti keskuudestaan demokraattisen ja sosialistisen opiskelijaliikkeen. Tämä liike on reaktiota seuraaviin nykyajan imperialismiin kuuluviin tendensseihin:

— Opiskelijoiden valtaenemmistön elinehdot ovat varsin heikot. Opiskelijoiden määrän voimakas lisääntyminen ja rekrytoinnin laajeneminen välikerroksiin ja työväenluokkaan on merkinnyt opintojen rahoituksen kriisiä. Monopoliin ja porvarillisen valtion kyvyttömyys ja haluttomuus ryhtyä opiskelijoiden toimeentulon turvaamiseksi välttämättömiin tukitoimiin on heikentänyt opiskelijoiden asemaa ratkaisevasti verrattuna aikaisempaan.

— Opiskeluolosuhteet, työvälineet ja opiskelun organisointi on katastrofaalisessa tilassa, varsinkin niillä opintoaloilla, joita ei voi välittömästi kytkeä monopoliin lyhyen tähtäimen voitontavotteluun. Usein jopa alkeelliset työskentelyedellytykset puuttuvat.

— Opiskelu on muuttumassa yhä mekaanisemmaksi, sen luova itsenäinen luonne on katoamassa. Tämä heijastaa sivistyneistön valtaenemmistön asemassa tapahtuvaa muutosta — sivistyneistön tehtävät ja työehdot lähenevät yhä enemmän muiden työtätekevien työtä, mikä välittömästi asettaa vastavia vaatimuksia koulutukselle. Opiskelijat kokevat yhä raskaampana monopoliin vaatimuksen mukaisen persoonallisuuden ja tajunnan muokkauksen, joka enenevässä määrin sulkee opiskelijoilta tien heidän luovien pyrkimystensä toteuttamiseen.

— Valtiomonopolistisen kapitalismin yleinen tendenssi kansan demokraattisten oikeuksien polkemiseen ilmenee myös opiskelijoiden elin- ja työympäristössä. Oikeiston ja monopoliin pyrkimyksenä on evätä opiskelijoilta yhä suuremmassa määrin vaikuttaminen yhteiskunnalliseen kehitykseen ja oman työnsä sisältöön ja ympäristöön erityisesti.

— Tietoisuus sivistyneistön elinehdoissa ja työn luonteessa tapahtuneista ratkaisevista muutoksista sekä opetuksen ja käytännön ristiriidasta vaikuttaa yhä voimakkaampana jo opiskeluaikana.

— Porvarillinen ideologia, moraali ja kulttuuri ovat joutuneet yhä syvenevään kriisiin. Hallitseva luokka ei kykene enää tarjoamaan henkisiä näköaloja opiskelijoiden valtaenemmistölle. Imperialismin päivä päivältä ilmeisempi tuhlavuus, väkivaltaisuus ja epädemokraattisuus nostattavat opiskelijoita kamppailuun imperialismin mädännäisyyden ilmentymiä vastaan. Samanaikaisesti sosialistisen maailmanjärjestelmän kasvanut voima tarjoaa yhä selvemmän esimerkin historiallisen edistyksen pääsuunnasta. Työväenluokan ja kansallisen vapautusliikkeen voimistuva taistelu ulottaa vaikutuksen myös opiskelijoiden poliittiseen tajuntaan. Näin opiskelijat, joiden kodista ja ammatista suhteellisen irrallinen asema ja tietyssä määrin homogeeninen erilliskulttuuri merkitsevät huomattavaa ideologista herkkyyttä ja liikkuvaisuutta, ovat voimakkaasti irtautumassa porvariston aatteellisesta ja poliittisesta valvonnasta. Tätä tendenssiä lisää malta osaltaan työväenluokasta lähtöisin olevien nuorten osuuden kasvaminen opiskelijoiden rekrytoinnissa.

Demokraattiseen yhtenäisyyteen työväenluokan rinnalle

Opiskelijaliikkeen kehittyessä sen tunnukset ja tavoitteet ovat yhä selkeämmin kehittyneet heijastamaan opiskelijoiden valtaenemmistön objektiivisia, kapitalismin kehittyessä muodostuvia tarpeita ja etuja. Liikkeen kehitys on ilmentänyt pyrkimystä opiskelijoiden elinehtojen parantamiseen, demokraattisten oikeuksien ja osallistumismahdollisuuksien laajentamiseen, koulutuksen luonteen ja organisaation kehittämiseen kohti luovan mielellään inhimillisen toiminnan mahdollisuutta, tieteellisen maailmankatsomuksen ja edistyksellisen moraalin ja kulttuurin saavuttamiseen ja kehittämiseen. Tänä päivänä nämä tavoitteet suuntautuvat kaikinpuolisesti monopolieja ja imperialismia vastaan ja yhtyvät kaikkien työtekevien yhteisiin monopolien vastaisiin etuihin.

Opiskelijaliikkeen kokemuksen ja koko yhteiskunnan tieteellinen analyysi osoittaa, että opiskelijat kykenevät toteuttamaan objektiivisesta asemastaan nousevat tavoitteensa ainoastaan yhteistyössä muiden monopolien sortamien väestökerrosten kanssa, ainoastaan laajassa imperialismin ja monopolien vastaisessa rintamassa, joka yhdistää kaikki yhdistettävissä olevat voimat yhteisten etujen puolesta yhteistä vihollista vastaan. Vain kaikkien demokraattisten voimien tuki ja solidaarisuus voi tarjota opiskelijoille riittävän voiman monopolien mahtia vastaan ja vain kaikkien demokraattisten

voimien yhteinen kamppailu voi tarjota opiskelijoiden luoville pyrkimyksille edistyksellisen sisällön.

Kapitalististen maiden demokraattisen liikkeen perusvoima on työväenluokka. Sen lukumääräinen laajuus, sen suurtuotannossa muodostuva järjestäytyneisyys ja kurinalaisuus, sen luokkataistelukokemus, sen asema tuotannossa, sen puolueen erityinen luonne ja sen tieteellinen ideologia tekevät siitä demokraattisen liikkeen ja yhteiskunnan vallankumouksellisen uudistamisen johtavan voiman. Vain työväenluokan johtama demokraattinen taistelu monopoleja vastaan, vain tämän demokraattisen taistelun kärjistämien yhteiskunnallisten ristiriitojen vieminen edistykselliseen ratkaisuun asti voi olla riittävä perspektiivi yhteiskunnalliseen kamppailuun liittyneille omia etujaan ja oikeuksiaan puolustaville opiskelijoille. Vain marxismi-leninismi, työväenluokan maailmankatsomus, joka nykyään ilmentää koko ihmiskunnan tietoisuuden korkeinta vaihetta, tieteen uusimpia saavutuksia, voi tarjota ehyen ja tyydyttävän vastauksen ja toimintaohjeen aikamme uusiin ohgelmiin, porvarillisen ideologian, kulttuurin ja moraalin ratkaisemattomaan kriisiin. Me uskomme, että tämä suuri perspektiivi tulee yhä selvemmin avautumaan opiskelijaliikkeen toiminnalle ja tietoisuudelle sitä mukaa, kun liike hankkii uutta yhteiskunnallista kokemusta kamppailussa tavoitteidensa puolesta.

Sosialistinen Opiskelijaliitto

Opiskelijaliikkeen on kyettävä yhdistymään oikealla tavalla maailmandemokraattiseen ja vallankumoukselliseen liikkeeseen, joka yksin voi tarjota opiskelijoille mahdollisuuden toteuttaa käytännölliset ja teoreettiset, aineelliset ja henkiset tavoitteensa. Osallistuminen tähän aikamme suureen edistykselliseen liikkeeseen, sen tavoitteiden omaksuminen voi yksin muodostua opiskelijoiden luovien pyrkimysten edistykselliseski sisällöksi. Sosialistinen Opiskelijaliitto on järjestö, joka pyrkii ratkaisemaan tämän tehtävän. SOL on opiskelijaliikkeessä tietoisuutta muodostava, joukkoja mobilisoiva ja organisoiva voima, joka on syntynyt edistämään opiskelijoiden kamppailua omien etujensa ja pyrkimystensä puolesta yhdessä kaikkien maailman edistyksellisten voimien kanssa. SOL:n tehtävänä on tarjota opiskelijoille marxismi-leninismiin, aikamme tieteelliseen maailmankatsomukseen perustuva ratkaisu imperialismin umpikujaan, ohjata opiskelijat rauhan, demokratian, sosialismin ja marxismi-leninismien puolelle kansainvälisen kommunistisen liikkeen johtamaan rintamaan.

Tällaisten tehtävien ratkaisemiseksi itse SOL:n täytyy asettaa toimintansa ohjenuoraksi marxismi-leninismien omaksuminen ja soveltaminen käytän-

nössä. Tämä pyrkimys on saavuttanut vakiintuneen ilmaisunsa SOL:n periaateohjelmassa vuodelta 1971, joka määrittää SOL:n marxilais-leniniläiseen ideologiaan tukeutuvaksi järjestöksi.

Sosialistinen Opiskelijaliitto ei kuitenkaan ole valmiiden marxilais-leniniläisten muodostama järjestö. SOL ei kykene täyttämään tehtävänsä, ellei se muodostu avoimeksi joukkojärjestöksi, joka tarjoaa organisatorisen mahdollisuuden kollektiiviseen toimintaan, poliittiseen kokemukseen ja opiskeluun jokaiselle, joka etsii ratkaisua opiskelijoiden ja koko yhteiskunnan polttaviin ongelmiin sieltä, mistä ne ovat löydettävissä: tieteellisestä sosialismista ja työväenluokan johtamasta taistelusta.

Siten SOL:n sisäisen elämän perusjännityksenä on alituinen tendenssi kohti ideologista yhtenäisyyttä: marxismi-leninismien hengessä tapahtuva poliittinen toiminta, kokemuksen kasvaminen ja opiskelu. Tämä ideologinen yhtenäisyys ei kuitenkaan joukkojärjestössä toteudu ehdotomana monoliittisuutena vaan jäsenistön ideologisen kehityksen päämäärää ilmentävänä tendenssinä.

Sosialistisen Opiskelijaliiton omaksuma oikea käsitys työväenluokan historiallisesta tehtävästä ja sen ideologiasta tekee SOL:sta työväenluokan luokkajärjestöjen järjestelmän erään osan, joka politiikassaan pyrkii lähemään työväenluokan eduista, työväenluokan maailmankatsomuksesta ja sen vallankumouksellisesta kokonaisvaltaisesta politiikasta. Tämä ilmentää sitä objektiivista yhteyttä, joka on sivistyneistön sekä opiskelijoiden valta-enemmistön ja työväenluokan eduilla imperialismien nykyisessä vaiheessa. SOL haluaa antaa tätä yhteyttä edistävän subjektiivisen ja poliittisen panoksen, joka juuri mahdollistaakin SOL:n johdonmukaisen toiminnan opiskelijoiden ja sivistyneistön taistelun edistämiseksi. Näin SOL muodostaa joukkojärjestön, jonka joukkopohjan asema yhä enemmän on työväenluokan aseman kaltainen ja joka tämän etujen yhteisyyden pohjalta edistää demokraattisen liikkeen ja sosialistisen vallankumouksen voimien laajentamista ja yhdistämistä toimimalla marxismi-leninismien pohjalta.

Tajutessaan itsensä osaksi demokraattista liikettä, sen kokonaistavoitteiden puolustajaksi SOL muodostuu ja kykenee muodostamaan opiskelijaliikettä demokraattisen liikkeen aseeksi korkeakouluissa ja opiskelijamaailmassa. Opiskelijaliikkeen liittäessä omat pyrkimyksensä kaikkien demokraattisten voimien monopolien vastaisiin pyrkimyksiin se ilmentää ja puolustaa työtätekevän kansan perusetuja korkeakouluilla ja välillisesti myös sivistyneistön ammatillisissa instituutioissa, joiden tarjoamia taistelun mahdollisuuksia demokraattinen ja sosialistinen opiskelijaliike valmentaa jäseniään käyttämään hyväkseen. Näin opiskelijaliike muodostuu demokraattisen liikkeen merkittäväksi lisäksi. Se merkitsee ensinnäkin liikkeen määrällistä lisäämistä, joka kumpuaa kapitalismin uusista ristiriidoista. Se merkit-

see myös demokraattisen liikkeen taistelumenetelmien ja vaikutusmahdollisuuksien lisääntymistä uusilla yhteiskuntaelämän alueilla, joissa opiskelijoiden ja sivistyneistön tietoinen ja aktiivinen toiminta ja valvonta laajentaa merkittäväällä tavalla demokraattisen taistelun voimaa.

Sosialistinen Opiskelijaliitto ja Suomen Kommunistinen Puolue

Tieteellinen ideologia, marxismi-leninismi, kehittyy koko maailman vallankumousliikkeen kokemuksen pohjalta kansainvälisen kommunistisen liikkeen teoreettisen toiminnan prosessissa. Kommunistiset puolueet ja niiden yhteistoiminta on se organisaatio, jonka kautta maailman vallankumousliike saavuttaa oikean tietoisuuden yhteiskunnallisesta kehityksestä ja itsensä sen osana. Kommunististen puolueiden johtava osuus aikamme ongelmien teoreettisessa ja käytännöllisessä ratkaisussa johtuu niiden marxilais-leniniläisestä teoreettisesta traditiosta, demokraattisen sentralismin järjestöperiaatteesta, niiden säännöllisestä kritiikin ja itsekritiikin menetelmästä, niiden läheisistä ja elävistä siteistä työväenluokkaan, ainoaan johdonmukaisesti vallankumoukselliseen luokkaan, ja niiden kansainvälisyyden periaatteesta.

Sosialistinen Opiskelijaliitto on itsenäisenä järjestönä päätenyt käsittämään tällaisen puolueen ratkaisevan merkityksen yhteiskunnallisessa taistelussa. Puolue on aikamme edistyksellisimmän luokan korkein luokkajärjestö, se on aatteellisesti, poliittisesti ja järjestöllisesti kehittynein yhteiskunnallinen voima. Sen teoreettinen, käytännöllinen ja moraalinen kyky tekee siitä koko yhteiskunnallisen muutoksen etujoukon. Tämän vuoksi Sosialistinen Opiskelijaliitto nojautuu SKP:n ja koko kansainvälisen kommunistisen liikkeen taistelukokemukseen ja tietoisuuteen pyrkien kohottamaan itsensä ja toimintapiirinsä joukkojen tietoisuutta kommunistisen liikkeen kehittämän vallankumouksellisen teorian hengessä. SKP tarjoaa SOL:n koko toiminnan ja tietoisuuden suuntaviivat. Suhteet muiden maiden, erityisesti sosialististen maiden marxilais-leniniläiseen nuoriso- ja opiskelijaliikkeeseen ovat SOL:n toinen yhteys kansainväliseen kommunistiseen liikkeeseen, jonka osastot merkittäväällä tavalla ohjaavat ja edistävät omien yhteiskuntiensa nuorison ja opiskelijoiden järjestöjen toimintaa.

Sosialistinen Opiskelijaliitto pitää välttämättömänä sitä, että sen riveissä toimii kommunistisen puolueen jäseniä, jotka puolueen periaatteiden ja päätösten mukaisesti ovat velvollisia välittämään työväenluokan ja sen puolueen aatteellisen ja poliittisen linjan SOL:oon ja edistämään puolueen vaikutuksen kasvamista SOL:ssa ja opiskelijoiden keskuudessa, mikä itessään edistää myös SOL:n päämäärien toteutumista.

SOL:n järjestöperiaatteet

Sosialistinen Opiskelijaliitto on vakuuttunut siitä, että järjestön perusperiaatteiden hyväksymiseen ja puolustamiseen perustuva täydellinen järjestödemokratia, sen jäsenistön laaja aloitteellisuus, jonka edellytyksenä on oikea ja tehokas järjestöjohton työskentely, edistää parhaiten SOL:n ja sen jäsenten poliittisen kokemuksen kehittymistä ja sellaisen tietoisuuden ja moraalin muodostumista, joka vastaa SOL:n itselleen asettamia tehtäviä. Se on myös ainoa tapa välittää jäsenistön ja opiskelijoiden joukkojen kokemus järjestön kollektiiviseen käsittelyyn ja muodostuu näin oikean poliittisen linjan ja johtotyön edellytykseksi. SOL:n joukkojärjestöluonteeseen liittyvät tekijät — jäsenistön nuoruus ja nopea vaihtuvuus, sen vähäinen kokemus yhteiskunnallisesta taistelusta, opiskelijoiden tietty irrallisuus yhteiskunnallisista perussuhteista — asettavat suuria tehtäviä ideologiselle ja poliittiselle opiskelulle, keskustelulle ja selvitystyölle. SOL on vakuuttunut siitä, että sosialistisen maailmanjärjestelmän, työväenluokan taistelun ja niiden ytimen, kansainvälisen kommunistisen liikkeen, voiman ja vaikutuksen kasvu luo suotuisat edellytykset sille, että yhä laajemmat opiskelijajoukot löytävät teoreettisiin ja käytännöllisiin ongelmiinsa oikean tieteellisen vastauksen marxismi-leninismistä.

SOL:n jäsenet sitoutuvat jäseneksi liittyessään SOL:n perusperiaatteiden omaksumiseen ja edistämiseen. SOL kutsuu siten riveihinsä jokaista opiskelijaa, joka on valmis osallistumaan näiden periaatteiden toteuttamiseen käytännössä, jokaista, joka haluaa tutustua marxismi-leninismiin, työväenluokan taisteluun, strategiaan ja taktiikkaan. SOL:n jäsenyys ei edellytä marxismi-leninismiin täydellistä tai laajaa tuntemusta ja omaksumista, kommunistisen puolueen jäsenyydestä puhumattakaan. Niille voimille, jotka eivät ole valmiita liittymään SOL:oon, liitto tarjoaa yhteistyötä yhteisessä taistelussa ja siten mahdollisuutta tutustua SOL:n linjaan ja periaatteisiin käytännössä. SOL toimii aktiivisesti tällaisten yhteistyömuotojen kehittämiseksi.

SOL ei voi asettaa jäsenilleen samanlaisia velvoitteita kuin kommunistisen puolue. Se kuitenkin edellyttää jäseniltään lojaalisuutta tehtyjä päätöksiä kohtaan ja tuomitsee jyrkästi itseään vahingoittavan toiminnan.

SOL on ensisijaisesti opiskelijoiden järjestö. Sen jäsenenä pyritään ohjaamaan myös loppututkimuksen suorittaneita sikäli, kun tämä jäsenyys edistää SOL:n perustehtävää, opiskelijoiden joukkojen mobilisoimista ja taistelua. SOL toimii aktiivisesti ja aloitteellisesti edistääkseen ammatissa toimivan sivistyneistön poliittisen toiminnan kehittämistä ja tämän edellyttämien organisatoristen muotojen rakentamista SKP:n johdolla.

SOL:n jäsenyys voidaan evätä henkilöltä, joka toimii SOL:n ideologisia

perusperiaatteita vastaan, pyrkii muuttamaan järjestön perusluonnetta ja käyttämään SOL:oa hyväkseen propagoidessaan marxismi-leninismien kanssa ristiriidassa olevaa ideologiaa. SOL ei siis voi tarjota poliittisen järjestäytymisen mahdollisuutta niille, jotka kiteytyneen marxismi-leninismille vieraan ideologian omaksuneina eivät tunne kiinnostusta SOL:n perusperiaatteiden edistämiseen. Tämä on SOL:n periaatteellisen ideologisen sitoutuneisuuden organisatorinen ilmaus, johdonmukainen seuraus niistä tehtävistä, jotka välttämättä ovat maamme opiskelijaliikkeen edessä ja joiden toteuttamisen SOL on ottanut vastuulleen.

SOL:n erillisuus, selvien jäsenkriteerien olemassaolo ei tietenkään sulje pois mitä kiinteintä yhteistyötä kaikkien niiden voimien kanssa, joilla on demokraattisia, imperialismin vastaisia tavoitteita vaan se sekä edellyttää että tekee mahdolliseksi tällaisen yhteistoiminnan. Ideologiset erot eivät voi olla esteenä käytännölliselle yhteistyölle imperialismia vastaan. Mikään tällainen yhteistyö ei toisaalta voi rajoittaa SOL:n itsenäisyyttä, joka on sen omien tehtävien ratkaisemisen välttämätön ehto.

OPISKELIJAT!

**LIITTYKÄÄ TAISTELUUN ELINEHTOJENNE JA
OIKEUKSIENNE PUOLESTA!**

**JÄRJESTÄYTYKÄÄ DEMOKRAATTISEEN RINTAMAAN
TYÖVÄENLUOKAN JOHDOLLA
TIETEELLISEN TEORIAN POHJALTA!**

**YHDISTÄKÄÄ PYRKIMYKSENNE KOKO MAAILMAN
EDISTYKSELLISEEN LIIKKEESEEN, IHMISKUNNAN
TULEVAISUUTEEN!**

**JÄRJESTÄYTYKÄÄ SOSIALISTISEEN OPISKELIJALIITTOON!
OPISKELIJOIDEN MARXILAIK-LININILÄISEEN
JOUKKOJÄRJESTÖÖN!**

Rauhanomainen rinnakkainolo ja luokkataistelu

Thomas Scheffler

Keskustelu Neuvostoliiton rauhanomaisen rinnakkainolon politiikasta kuuluu olennaisena osana kansainväliseen revisionismiväittelyyn. Tämä politiikka — näin syytetään Neuvostoliittoa — merkitsee luopumista sosialismin ja imperialismiin välisestä taistelusta¹, muodostaa Neuvostoliiton koko ulkopolitiikan *ylimmän* periaatteen², ja sen tarkoituksena on korvata kaikkien maiden kansojen suorittama vallankumous.³ Käsitys, että sota sosialistisen ja kapitalistisen maailmanjärjestelmän välillä ennenpitkää on vältettävissä, on muka revisionistinen⁴; revisionistinen — näin väitetään — on myöskin käsitys, että rauhanomainen rinnakkainolo merkitsisi jotain enemmän kuin vain ajallisesti rajoitettua aselepoa sosialismin ja kapitalismin välillä⁵, että se olisi vain sosialististen valtioiden taktinen toimenpide sinänsä tarpeellisen ”hengähdystauon” saavuttamiseksi taistelussa imperialismiin ”lopulliseksi” kukistamiseksi, jne. jne. Kirjoittaja on sitä mieltä, että nämä käsitykset — edellyttäen ettei niitä esitetä tietoisesti vääristä lähtökohdista käsin — johtuvat riittämättömästä tutustumisesta leninläisiin käsityksiin sosialistisen valtion ulkopolitiikasta, riittämättömästä tutustumisesta NKP:n ja kansainvälisen kommunistisen ja työväenliikkeen asiakirjoihin ja päätöslauselmiin. Tämän kirjoituksen tarkoituksena on ainakin oleellisimmilta osin korjata näitä väärinkäsityksiä.

Lenin rauhanomaisesta rinnakkainolosta

Rauhanomaisen rinnakkainolon politiikan tieteellinen perustelu löytyy Leninin edelleenkehittämästä marxilaisesta sosialistisen vallankumouksen teoriasta. Sen reaalin perusta on kapitalismista sosialismiin siirtymäkauden objektiivissa yhteiskunnallisissa olosuhteissa.

1. Kaksi täysin vastakkaista rauhanomaisen rinnakkainolon politiikan lajia teoksessa *Polemik über die Generallinie der internationalen kommunistischen Bewegung*, Peking 1965, s 308. alk.

2. m.t. s 312 alk.

3. m.t. s 315 alk.

4. Ernest Mandel: *Friedliche Koexistenz und die Weltrevolution*. Mannheim (ISP-Verlag) s. 7, 26, 35, 38.

5. m.t. s. 8.

Eräs leniniläisen imperialismianalyysin tärkeimmistä tuloksista oli huomio, että imperialismien oloissa kapitalististen maiden kehitys tapahtuu *epätasaisesti*. Tästä seuraa, että sosialismi voittaa aluksi vain yhdessä tai muutamassa maassa. Eräs perustavaa laatua oleva tunnusmerkki kapitalismista sosialismiin siirtymiselle onkin se, että se tapahtuu kokonaisen historiallisen aikakauden kuluessa, jolloin kapitalististen ja sosialististen valtioiden on pakko elää rinnakkain.

Lenin kirjoitti jo elokuussa 1915: "Taloudellisen ja poliittisen kehityksen epätasaisuus on kapitalismin ehdoton lainalaisuus. Siitä seuraa, että sosialismin voitto on mahdollinen ensi aluksi muutamissa tahi jopa yhdessäkin, erillisessä kapitalistisessa maassa."⁶ Syyskuussa 1916 hän täsmensi tätä toteamusta: "Sosialismi ei voi voittaa samanaikaisesti *kaikissa* maissa. Se voittaa ensin yhdessä tai muutamissa maissa. Muut maat jäävät *tietyksi ajanjaksoksi* porvarillisiksi tai esiporvarillisiksi."⁷ Lenin totesi tavalla, jota ei voida ymmärtää väärin, kirjoituksessaan "Marxilaisuuden irvikuva . ." v. 1916: "Voittoisa proletariaatti muuttaa järjestelmän niissä maissa, joissa se on voittanut. Tämä ei voi tapahtua yhdellä iskulla, ja myöskään porvaristoa ei voida 'voittaa' hetkessä. Olemme tarkoituksella painottaneet tätä teeseisämme."⁸ Tämän mukaan siirtymäkausi kapitalismista sosialismiin ei voi Leninin mukaan toteutua "mitenkään muuten kuin kokonaisen aikakauden kuluessa, jolloin proletariaatin sisällissotaan porvaristoa vastaan pitemmälle kehittyneissä maissa kuuluu olennaisena osana *suuri määrä* demokraattisia ja vallankumouksellisia liikkeitä"⁹, "*ajanjakson* kuluessa jolloin sosialistiset ja kapitalistiset valtiot elävät rinnan toistensa kanssa."¹⁰

Kun siis toisaalta kapitalististen ja sosialististen valtioiden rinnakkaisuus on objektiivinen tosiasia, niin toisaalta tulee ottaa huomioon se, että sosialismin olemus tähtää yhteiskunnallisen uusintamisprosessin parhaan mahdollisen toteuttamisen kautta kaikkien kansalaisten materiaalistien ja henkisten tarpeiden yhä parempaan tyydyttämiseen. Tässä yhteydessä on ratkaisevaa Karl Marxin viittaus, "että vastakohtana vanhalle yhteiskunnalle, jossa vallitsevat taloudellinen kurjuus ja poliittinen mielettömyys, on syntymässä uusi yhteiskunta, jonka kansainvälisenä periaatteena tulee olemaan *rauha, sillä jokaisen kansakunnan keskuudessa vallitsee sama peri-*

6. V. I. Lenin: Euroopan Yhdysvaltojen tunnuksesta, *Kootut teokset* osa 21, s. 337.

7. V. I. Lenin: Proletaarisen vallankumouksen sotilasohjelma, *Kootut teokset*, osa 23 s. 72 (kursivointi minun — TS.).

8. V. I. Lenin: Marxilaisuuden irvikuvasta ja imperialistisesta ekonomismista. *Kootut teokset*, osa 23.

9. sama (kursivointi minun — TS.).

10. V. I. Lenin: Amerikan työläisille, *Kootut teokset* osa 30, s. 21 (kursivointi minun — TS.).

aate — työ"^{11/11a}. Tämän periaatteen voi toteuttaa ainoastaan rauhan oloissa. Tästä johtuu *lainmukaisesti* sosialistisen valtion tai sosialististen valtioiden rauhanomaisen rinnakkainolon puolesta käymän taistelun välttämättömyys.

Samalla kun Lenin osoitti, että rauhanomainen rinnakkainolo on eräs kapitalismista sosialismiin siirtymisen kauden lainalaisuuksista johtuva välttämättömyys, hän torjui *periaatteellisesti* kaikki ne mielipiteet, joiden mukaan rauhanomainen rinnakkainolo olisi vain sosialismin taktinen tempu nykyisellä aikakaudella, jolla se pyrkii tiettyssä mielessä lyömään kapitalismia korvalle, saadakseen sosialismille hengähdystauon voimien keräämistä varten.¹² Tätä virheellistä käsitystä edustaa innokkaasti mm. Ernest Mandel; hänen mukaansa rauhanomainen rinnakkainolo merkitsee "aivan yksinkertaisesti sitä, että niin kauan kuin maailmanvallankumous ei vielä useimmissa(!) maissa ole päässyt voitolle, kuuluu proletaaristen valtioiden itsenäisiin tehtäviin tilanteen sanelemana solmia pitempiaikainen aselepo (!) porvarillisten valtioiden kanssa (!!!)..."¹³ Ja vähän myöhemmin: "Aika ajoin (!) se (kansainvälinen luokkataistelu — T.S.) sitoo työläisvaltiot sotilaallisiin selkkauksiin."¹⁴ Tämän vastakohtana selitti Lenin: "...me hankimme taistelujen tietä itsellemme edellytykset olla olemassa rinnan kapitalistivaltioiden kanssa... Tämän taistelun kulussa me valloitimme itsellemme oikeuden itsenäiseen olemassaoloon... meillä ei ole nyt ainoastaan hengähdystauko, vaan elämme uutta ajanjaksoa, jolloin kansainväliseltä kannalta olemme ylipäänsä hankkineet oikeuden olla olemassa kapitalistivaltioiden keskellä."^{15/16}

11. Karl Marx: Kansainvälisen työväenliiton ensimmäinen Saksan ja Ranskan sotaa koskeva adressi, Marx-Engels, *Valitut teokset* I s. 429 (kursivointi minun — TS).

11. a Vrt. tähän Neuvosto-Venäjän ensimmäisen ulkoministerin G. V. Tšitserinin lausuntoa eräässä "Humanite"-lehdelle antamassaan haastattelussa: "Tuotannon kehitys — siinä meidän nykyisen politiikkamme alfa ja omega siinä järjestelmän ja meidän neuvostodiplomatiamme kaikkien 'kombinaatioiden' avain. Meidän ulkopoliitiikkamme, samoin kuin myös politiikka, jota me noudatamme itse Venäjällä, on tuotannon politiikkaa." (NL:n ulkopoliittisia asiakirjoja, osa IV, s. 233, sitaatti M. I. Trus'n kirjasta "Lenin ja ulkopoliitiikka" s. 100.)

12. Vrt. :Herbert Kröger: *Die leninsche Friedensstrategie und die Durchsetzung der Prinzipien der Friedlichen Koexistenz*; W.I. Lenin und der revolutionäre Weltprozess, Deutsche Aussenpolitik, Sonderheft 1/1970 s. 65 alk.

13. Mandel s. 7.

14. m.t. s. 8.

15. V. I. Lenin: "Ulko- ja sisäpoliittinen tilanteemme ja puolueemme tehtävät." *Kootut teokset*, osa 31, ss. 400—401 (kursivointi minun — TS).

16. NKP:n 20. edustajakokouksessa tuotiin useaan otteeseen selkeästi esiin, että rauhanomainen rinnakkainolo on välttämätön seuraus nykyisen aikakauden objektiivisista lainmukaisuuksista. Vrt. tässä yhteydessä esim. A. I. Mikojanin kantaa: "Viuholistemme mielestä tämä periaate (rauhanomainen rinnakkainolo — T.S.) merkitsee sitä, että me kuitenkin viime kädessä pyrkisimme levittämään kommunismia kaikkialle maailmaan sodan avulla, mutta ettemme vielä toistaiseksi ole siihen valmiita ja sen tähden toivomme väliaikaista rauhanomaista rinnakkainoloa käydäksemme sitten hyvin valmistautuneina hyökkäyksen levittämään kommunismia ase

Jotta voitaisiin turvata sosialismin rakennustyö toisin sanoen korkein kansainvälinen panos, mitä jonkin maan työväenluokka ylipäänsä voi maailman vallankumousprosessille antaa, on sosialistisen ulkopoliittikan eräs ensisijaisimpia tehtäviä rauhan turvaaminen.¹⁷ Jo kesäkuussa 1920 lausuttiin eräessä ulkoasiain komissariaatin selonteossa ohjelmallisesti: "Tunnuksemme oli ja yhä vielä on sama: Rauhanomainen rinnakkainolo kaikkien hallitusten kanssa, millaisia ne sitten lienevätkin. Tosiasiat osoittavat meille ja muille valtiolle välttämättömyyden solmia pysyviä suhteita meidän työläis- ja talonpoikaishallituksemme ja kapitalististen hallitusten välille."¹⁸

Mutta merkitseekö sitten taistelu kapitalististen ja sosialististen maiden rauhanomaisten suhteiden puolesta luopumista luokkataistelusta sosialismin ja kapitalismin välillä? Lenin ei ollut tätä mieltä: Kapitalismin ja sosialismin vastakkaisuus on sovittamaton. Taistelu järjestelmien välillä on tämän vuoksi jatkuvaa ja sitä käydään aina toisen osapuolen täydelliseen tappioon saakka. Rauhan turvaaminen ei Leninin käsityksen mukaan merkitse luokkayhteisöjen hävittämistä vaan niiden siirtymistä toiselle maaperälle, joka on sosialismille edullisempi kuin kapitalismille, sillä se tekee sosialismille mahdolliseksi osoittaa tuotantotapansa ylivoimaisuus ulkoisten häiriöiden, sodan tms. estämättä. Toisin sanoen rauhanomaisen rinnakkainolon politiikka merkitsee Leninin käsityksen mukaan *luokkataistelun erityistä muotoa*: "Eurooppa on käynyt sotaa meitä vastaan ja nyt sota siirtyy toiselle alalle. Aikaisemmin sotaa käytiin alalla, jolla imperialistit olivat mittaamattomasti voimakkaampia, sotilaallisella alalla... Kuitenkin pidimme puolemme tällä alalla ja olemme valmiit jatkamaan sotaa, alamme käydä taloudellista sotaa... Tämä on sotaa, jonka aikana ei myöskään saa tehdä pienintäkään myönnystä. Tämä sota on meille edullista joka suhteessa, edullista on myös siirtyminen vanhasta sodasta tähän uuteen, puhumattakaan siitä, että samalla saadaan tietty välillinen rauhan tac."²⁰ "Sanomme koko Venäjän työläisten ja talonpoikien edustajien kokouksen, Venäjän monimiljoonaisen työläis- ja talonpoikaisjoukkojen edessä, että

kädessä. Nämä vihollisemme esittämät 'teoreettiset käsitykset' on suunnattu meitä vastaan. Se on poliittikkamme parjaamista. Kommunismi ei tarvitse sotaa, se vastustaa sotaa, kommunismin aatteet voittavat ilman sotaa!... Rauha takaa meille nopeimman mahdollisen tien kommunismin rakentamiseen omassa maassamme ja niissä maissa joissa sosialismi on voittanut. Sota ainoastaan ehkäisisi taloudellista kehitystämme, kuten tapahtui suuren isänmaallisen sodan aikana." (Mikojan: Puhe NKP:n 20. edustajakokouksessa, *Pravda* 18. 2. 1956, sitaatti lehdestä *Ostprobleme* N:o 10/1956, s. 348.)

17. Vrt: Wolf-Dieter Gudopp: Thesen zum proletarischen Internationalismus *Konsequent* 7/1971, s. 6.

18. Dokumenty vnesnei politiki SSSR, Vol. II, Gospolitizdat 1958, s 639, sitaatti teoksessa *Soviet Foreign Policy*, Moscow 1967, s. 20.

19. V. I. Lenin: Puhe VKP(b):n Moskovan järjestön aktiivien kokouksessa. *Kootut teokset* osa 31, ss. 444—445.

20. sama.

tulemme vastaisuudessaakin suojelemaan kaikin voimin rauhaa ja tämän rauhan puolustamiseksi olemme valmiit suuriinkin myönnytyksiin ja uhrauksiin."²¹

Samalla kun Lenin kaikin voimin taisteli sen puolesta, että sosialismin ja kapitalismin välinen ristiriita voitaisiin siirtää sotilaallisen konfliktin tasolta *taloudellisen kilpailun* tasolle, hän osoitti myös tämän taloudellisen kilpailun luokkatehtävät kapitalismin riistosta kärsivien kansojen taistelulle. Mitä laajemmin sosialismi pystyy osoittamaan ylivoimaisen tuotantotapansa edut, sitä nopeammin ja perusteellisemmin innostaisi sen käytännön *esimerkki* muiden maiden työtätekeviä taisteluun kapitalistisen järjestelmän murskaamiseksi ja sosialistisen yhteiskunnan rakentamiseksi. Tämän mukaisesti selitti Lenin vuonna 1920 selviteltäessä kysymystä, tulisiko Neuvostoliitto solmia kapitalistisiin maihin taloudellisia suhteita toimilupien myöntämisen muodossa: "Taloudellisesti toimilupapyrytykset ovat meille tavattoman hyödyllisiä. Rakentaessaan asutuksia ulkomaalaiset tietenkin tuovat tullessaan kapitalistisia tapoja, alkavat turmella talonpoikaista. Mutta meidän on pidettävä varamme ja voimistettava vastapainoksi jatkuvasti kommunistista vaikutustamme. Sekin on omalaatuista sotaa, kahden — kommunistisen ja kapitalistisen — tuotantotavan, kahden talousmuodon välistä sotilaallista kilpailua. Me todistamme olevamme voimakkaampia. Meille sanotaan: 'Hyvä on, te piditte puolenne ulkoisella rintamalla, ryhtykää rakentamaan, rakentakaa ja sitten näemme kuka voittaa'. Tehtävä on tietenkin vaikea, mutta olemme sanoneet ja sanomme: 'Sosialismi vaikuttaa esimerkin voimalla'. Väkivalta on voimassa niiden suhteen jotka haluavat palauttaa valtansa. Mutta siihen rajoittuukin väkivallan merkitys ja sitten on voimaa vaikutus ja *esimerkki*. On osoitettava käytännössä, esimerkin avulla, mitä merkitsee kommunismi."²² Edelleen "...Nyt me vaikutamme kansainväliseen vallankumoukseen pääasiallisesti talouspolitiikallamme."²³

Tämä politiikka merkitsi samalla vallankumouksen vientiä koskevan ultravasemmistolaisen teorian päättäväistä torjumista, sen käsityksen kumoamista, että Neuvostoliitto, koottuaan kylliksi voimia rauhan kaudella, tulisi senjälkeen kuitenkin aloittamaan sodan ja tuomaan vallankumouksen väkivalloin ulkoa päin. Tällaisten käsitysten edustajille Lenin sanoi yksiselitteisesti: "Ehkä päätöslauselman laatijat olettavat maailmanvalla-

21. V. I. Lenin: Tasavallan sisä- ja ulkopolitiikasta, Yleisvenäläisen TPKK:n ja kansankomissaarien neuvoston toimintaselostus neuvostojen IX:lle yleisvenäläiselle edustajakokoukselle, jouluk. 23. 1921. *Kootut teokset* osa 33 s. 132 (kursivointi minun — TS).

22. V. I. Lenin: Puhe VKP(b):n Moskovän ... s. 444.

23. V. I. Lenin: Puhe VKP(b):n X yleisvenäläisen konferenssin päättäjätalauksessa. *Kootut teokset* osa 32, s. 435.

kumouksen etujen vaativan, että sitä *sysättäisiin eteenpäin* ja sellaisena sysäyksenä eteenpäin olisi vain sota eikä missään tapauksessa rauha, joka voisi tehdä joukkoihin sellaisen vaikutuksen ikäänkuin imperialismi 'laillistettaisiin'? Tuollainen 'teoria' olisi täydellistä luopumista marxilaisuudesta, joka aina on kieltänyt vallankumouksen 'sysäämisen' koska ne kehittyvät sitä mukaan kun vallankumouksia synnyttävät luokkaristiriidat kärjistyvät."²⁴ Selkeästi hän julkatoi saman ajatuksen VKP:n VIII:ssa yleisvenäläisessä konferenssissa 19. 3. 1919 "Kommunismia ei juurruteta väkivallan avulla"²⁵. Eräälle amerikkalaiselle chicagolaisen "Daily News" lehden toimittajalle vastasi Lenin 5. 10. 1919 kysymykseen: "Onko Neuvostohallitus valmis takaamaan ehdottoman sekaantumattomuuden ulkovaltojen sisäisiin asioihin? — Olemme valmiit takaamaan sen".²⁶

Sotilaallisten keinojen periaatteellinen hylkääminen ei kuitenkaan merkitse sitä, että rauhanomaiset suhteet kapitalistisiin valtioihin syntyisivät itsestään. Lenin korosti jatkuvasti sitä, että perusluonteeltaan aggressiivinen imperialismi tulee *pakottaa* siihen. Hän sanoi: "Emme ole kuvitelleetkaan sellaista, että nyt kun sotimiset on sodittu ja koittaa rauhan aika, sosialistinen lammas ja kapitalistinen susi alkaisivat syleillä toisiaan. Ei. Se, että teidän on pakko kamppailla kanssamme talouden alalla on valtava edistysaskel."²⁷

Tätä imperialismiin kohdistuvaa painostusta eivät harjoita ainoastaan sosialistiset valtiot vaan *kaikki* imperialismiin vastaiset voimat. Niinpä rauhan puolesta käytävän taistelun tehtävät eivät rajoitu sosialististen valtioiden suojelemiseen, vaan siitä muodostuu vähimmäisfoorumi, jolle kaikki imperialismiin vastaiset voimat voidaan koota ja joka on huomattava eteenpäin vievä tekijä kansainvälisessä luokkataistelussa. On erittäin merkittävää, että Lenin pystyi jo tuolloin ennakoimaan sotatekniikan kehityksen ja sen poliittiset seuraukset, joita myöhemmin analysoitiin laajasti ja laadittiin ohjelman muotoon NKP:n 20., 21. ja 22. puoluekokouksessa. N. K. Krupskaja kertoi: "Muistan erään keskustelun, joka kosketteli sotaa. Oli vuoden 1918 alkupuoli Leningradissa. Vladimir Iljitš sanoi, että tekniikan kehityksen myötä sodista tulee entistä tuhoisampia. Kuitenkin koittaa aika, jolloin sodat saavuttavat sellaisen tuhoamisvoiman, että ne tulevat mahdottomiksi."²⁸ Vuonna 1921 Lenin osoitti tämän tilanteen poliittisen merkityksen joukkojen taistelulle: "Kysymys imperialistisista

24. V. I. Lenin: Kummallista ja hirvittävää, *Kootut teokset* osa 27, s. 54.

25. V. I. Lenin: Alustus puolueen ohjelmasta, maalisk. 19. pñä VKP(b):n VIII edustajakokouksessa, *Kootut teokset* osa 29, s. 157.

26. V. I. Lenin: Vastaus amerikkalaisen "The Chicago Daily News" lehden kirjeenvaihtajan kysymyksiin, *Kootut teokset* osa 30, s. 32.

27. V. I. Lenin: Puhe VKP(b):n Moskovian ... s. 440.

28. N. K. Krupskaja: *Das ist Lenin*; Berlin 1966 s. 67—68.

sodista... on vuodesta 1914 saakka ollut maapallon kaikkien maiden politiikan peruskysymyksenä. Se on kysymys kymmenien miljoonien ihmisten elämästä ja kuolemasta.”²⁹

Rauhanomainen rinnakkainolo ei Leninin mukaan kuitenkaan ole pelkästään rauhan turvaamista. Rauhanomainen rinnakkainolo sisältää pikemminkin, että sosialististen ja kapitalististen maiden välille syntyy *myönteistä* taloudellista yms. yhteistyötä. Jo vuonna 1917 selitti Lenin puhuessaan kaikkien kapitalististen maiden kanssa käytävistä sopimusneuvotteluista: ”Me hylkäämme kaikki ryöväykseen ja väkivaltaan tähtäävät pykälät, mutta kaikki sellaiset pykälät, jotka sisältävät ystävällisten naapuruussuhteiden ehtoja tai taloudellisia sopimuksia me hyväksymme mielihyvin . . .”³⁰ Toisaalta nämä positiiviset taloudelliset suhteet muodostavat jo sinänsä tietyn takeen rauhan säilymisestä: ”Toimilupasopimusten olemassaolo on taloudellinen ja poliittinen peruste sota vastaan. Ne valtiot jotka voisivat sotia meitä vastaan, eivät voi sotia, jos ne solmivat toimilupasopimuksen, se sitoo niitä.”³¹ Mutta toisaalta Lenin osoitti myös sen, että sekä sosialistisen että kapitalistisen järjestelmän *täytyy* ryhtyä molemminpuolisiin taloudellisiin suhteisiin: ”Tässä suhteessa suurimpana vaikeutena on ollut se, ettemme voi rakentaa kestäviä taloudellisia suhteita, ellei meidän ja kapitalististen valtioiden välillä saada aikaan tiettyjä keskinäissuhteita. Tosiasiat ovat osoittaneet havainnollisesti, etteivät kapitalistisetkaan valtiot voi sitä tehdä.”³² Edelleen: ”On olemassa minkä hyvänsä vihamielisen hallituksen tai luokan halua, tahtoa ja päätöstä suurempi voima — maailman yleiset taloudelliset suhteet, jotka pakottavat ne lähtemään tälle niiden ja meidän kanssakäymisen tielle.”³³

Tällaisten yhteistyösuhteiden solmiminen kapitalististen valtioiden kanssa ei suinkaan ole — tätä Lenin korosti — osoitus sosialismin heikkoudesta, vaan pikemminkin osoitus sen voimasta, sillä: ”... se seikka että on ilmaantunut maa, joka on kolme vuotta tehnyt vastarintaa koko maailman imperialismille, on muuttanut huomattavasti kansainvälistä tilannetta maailmalla maailmassa...”³⁴ ”Sille tosiasialle, että Venäjän Neuvostotasavalta on saanut niin aineellisen kuin moraalisinkin voiton koko maailman kapi-

29. V. I. Lenin: Lokakuun vallankumouksen neljännen vuosipäivän johdosta *Kootut teokset* osa 33, s. 36.

30. V. I. Lenin: Loppulausunto rauhaa koskevan selostuksen johdosta työläisten ja sotilaiden neuvoston toisessa ylvänäläisessä edustajakokouksessa lokak. 26 pñä 1917, *Kootut teokset* osa 26, s. 237.

31. V. I. Lenin: Loppulausunto rauhaa koskevan selostuksen johdosta työläisten ja sotilaiden neuvoston toisessa ylvänäläisessä edustajakokouksessa lokak. 26 pñä 1917, *Kootut teokset* osa 26, s. 237.

V. I. Lenin: Puhe VKP(b):n Moskovon... s. 445.

32. V. I. Lenin: Tasavallan... s. 134.

33. m.t. s. 138.

34. V. I. Lenin: Ulko- ja sisäpoliittinen tilanteemme ja puolueen tehtävät, s. 402.

talisteista, on mahdoton löytää parempaa todistusta kuin se on, että suurvaltojen, jotka alkoivat meitä vastaan sodan sekä harjoittamamme terrorin että koko järjestelmän takia, on pakko vastoin tahtoaan solmia kanssamme kauppayhteyksiä, vaikka tietävät siten lujittavansa meitä.”³⁵

Lenin osoitti kuitenkin sen, että rauhanomaisen rinnakkainolon politiikka voi täyttää tehtävänsä, rauhan turvaamisen, vain silloin, kun sen päämääränä on aina sosialismin vaikutusvallan ja voiman vahvistaminen. Yksinpä tehtäessä kompromisseja kapitalististen valtioiden kanssa, voi päämääränä olla vain kuten Lenin asian ilmaisi neuvostojen VIII yleisvenäläisen edustajakokouksen VKP (b):n ryhmäkokouksessa 21. 12. 1920: ”... tehtävänämmä on turvata Venäjä kalustolla ja välineillä, jotka ovat välttämättömiä talouden jälleenrakentamisessa, sillä kun me ne saamme, nousemme niin vankasti jaloillemme, etteivät mitkään kapitalistiset viholiset meitä peloita”.³⁶

Rauhanomainen rinnakkainolo kapitalismin yleisen kriisin kolmannessa vaiheessa

Neuvostoliiton ja Varsovan sopimusmaiden rinnakkainolon politiikan nykyisiä teoreettisia asettamuksia voidaan tutkia — ottaen huomioon leniniläiset sosialistista ulkopoliittikkaa kapitalistisia maita kohtaan koskevat peruseräatteen — ainoastaan nykyisen kansainvälisen tilanteen tosiasiallista taustaa vasten. Tämä tausta on Leninin ajoista kokenut perustavaa laatua olevia muutoksia.

Sosialistisissa maissa tapahtuvan, erityisesti sosialismin taloudellisten mahdollisuuksien entistä laajempi hyväksikäyttö, samoin kuin demokraattisen, monopolien vastaisen liikkeen kapitalistisissa maissa tapahtuneen kasvun ja aliehitteiden maiden kansallisen vapautusliikkeen ja lopulta itsensä imperialismin sisäisten ristiriitojen kärjistyksen vaikutuksesta³⁷ kypsyy viisikymmenluvulla kapitalismin yleisen kriisin kolmas vaihe. Se on johtanut maailman tilanteen uuteen strategiseen vaiheeseen.³⁸

35. m.t. s. 403.

36. V. I. Lenin: Alustus toimiluvista neuvostojen VIII yleisvenäläisen edustajakokouksen VKP(b):n ryhmän kokouksessa jouluk. 21.1920, *Kootut teokset* osa 31, s. 473.

37. Vrt. lisäksi *Soviet Foreign Policy*, s. 33.

38. Vrt. lisäksi Paul Markovski: Die strategische Konzeption des Imperialismus in der Gegenwart und die Strategie und Taktik der Kommunistischen und Arbeiterparteien im antiimperialistischen Kampf, *Einheit*, 9/10, 1969, ss. 1233—1244.

Lutz Maier: Lenins Imperialismustheorie und der gegenwärtige staatsmonopolistische Kapitalismus, sama lehti s. 1245—1257.

Ernst Haak — Hans Wunderlich: *Grundkurs zu "der Imperialismus als höchstes Stadium des Kapitalismus"*, Berlin 1971, s. 189.

Sen tärkein tunnusmerkki on, että imperialistinen maailmanjärjestelmä on menettänyt *lopullisesti* hallitsevan asemansa kansainvälisissä tapahtumissa ja sosialismista on sen sijaan tullut maailmanmittakaavassa *ratkaiseva* yhteiskunnallinen voima. Hruschtshev saattoi jo v. 1958 todeta eräässä haastattelussa *Le Figaro* -lehdelle: "Haluaisin kiinnittää huomionne erääseen seikkaan, nimittäin siihen, että nykyaikana käsitys maamme 'kapitalistisesta piirityksestä' kaipaa jo mitä vakavinta tarkennusta. Sosialistisen maailmanjärjestelmän muodostuminen on muuttanut tilannetta koko maailmassa. Ja tämä muutos ei ole tapahtunut — kuten tiedätte — kapitalismin hyväksi... Sosialistisia valtioita ei voi pitää erillisenä saarekkeena myrskyävällä kapitalistisella merellä... Nykyisin ei voi enää olla puhetta kapitalistisesta piirityksestä aikaisemmassa mielessä."³⁹ Niinpä yksitoista vuotta myöhemmin v. 1969 voitiinkin kommunististen ja työväenpuolueiden kansainvälisessä neuvottelukokouksessa Moskovassa jo todeta: "Imperialismi on kykenemätön saamaan takaisin menettämänsä historiallista aloitetta, ja kääntämään maailman kehityksen pyörää taaksepäin. Ihmiskunnan kehityksen valtatie määräävät sosialistinen maailmanjärjestelmä, kapitalististen maiden työväenluokka ja kaikki vallankumoukselliset voimat."⁴⁰

Se tosin ei, että sosialistisesta maailmanjärjestelmästä on tullut määräävä kansainvälinen voima, johtuu ennenkaikkea sen lisääntyvästä taloudellisesta voimasta. Sillä voimatasapainon jatkuva siirtyminen sosialismin eduksi ei niinkään määräydy kapitalististen valtioiden luokkataistelun voitoista ja tappioista tai alikehittyneiden maiden vapautusliikkeiden ja luokkataistelun menestyksestä kuin sosialismin jatkuvasta rakentamisesta, sen etevämmyyden kehittämisestä *sosialistisen työn prosessissa*, joka on suojattu ulkoisilta häiriöiltä. Ja tämän tekijän merkitys kasvaa jatkuvasti, sillä 60-luvulla sosialistiset valtiot ovat siirtyneet kehittyneen sosialistisen yhteiskunnan rakentamisen ja sosialistisen yhdentymisen voimaperäistymisen myötä uuteen vaiheeseen, joka suo niille entistä paremmat mahdollisuudet tieteellisteknisen vallankumouksen avulla käyttää hyväksi ja toteuttaa sosialistisen tuotantotavan kaikkia etuja.⁴¹

Ratkaisevaa on myöskin se, että imperialismin laadullinen heikenty-

Tekijäkollektiivi: *Der Imperialismus der BRD*, s. 104, s. 459, s. 550 sekä: Nykyaikaisen tehtävät taistelussa imperialismia vastaan ja kommunististen sekä työväenpuolueiden ja kaikkien imperialisminvastaisten voimien toimintayhtenäisyys, *Kommunististen ja työväenpuolueiden kv. neuvottelukokous, Moskova kesäkuu 1969*, s. 8 alk.

39. N. S. Hruschtshev: Haastattelu *Le Figaro*-lehdelle, 19. 3. 1958; sitaatti *Ost-probleme*, 1958, s. 359.

40. Nykyaikaisen tehtävät..., s. 10.

41. Vrt. lisäksi, Walter Ulbricht: *Die Bedeutung und Lebenskraft der Lehren von Karl Marx für unsere Zeit*, Berlin 1968, s. 24.

L. I. Brezhnev: *Puhe Moskovian neuvottelukokouksessa v. 1969*.

W. Jahn—H.-J. Lemm—W. Pöbbig: *Gemeinsamer Kurs—sozialistische ökonomische Integration*, Berlin 1971.

minen sen yleisen kriisin kolmannessa vaiheessa *ei* liity maailmansotaan, kuten aikaisemmissa vaiheissa, vaan on pikemminkin tulos sosialismin rauhanomaisen rakennustyön samoin kuin rauhan, aseistariisunnan, demokratian, sosialismin ja kansallisen itsenäisyyden puolesta käytävästä taistelusta. Tämä tärkeä tosiasia kumoaa sen väitteen, että imperialismi pystyttäisiin kuitenkin loppujenlopuksi lyömään ainoastaan uudessa maailmansodassa.

Kapitalismin yleisen kriisin kolmannessa vaiheessa kansainvälistä tilannetta luonnehtii täysin sosialistisen ja kapitalistisen maailmanjärjestelmien välinen vastakkaisuus. Kaikki yhteiskunnalliset ristiriidat ja selkkaukset maailmassa liittyvät järjestelmien väliseen vastakohtaisuuteen, saavat siitä merkityksensä, luonteensa ja ilmenemismuotonsa. Tämä tosiasia ilmenee kansainvälisen politiikan tasolla siten, että "poliittisten tapahtumien kehitys ja lopputulos maailman eri kolkilla ei viime kädessä riipu vain kunkin alueen sisäisestä voimatilanteesta. Ne liittyvät elimellisesti luokkavoimien suhteisiin ja ryhmittymiseen maailman mittakaavassa, so. ennenkaikkea kapitalististen ja sosialististen valtioiden väliseen voimasuhteeseen. Ja päinvastoin, paikallisilla tapahtumilla joiden merkitys näyttää vähäiseltä, saat-
taa olla joskus kansainvälistä merkitystä, niiden seurausten mukaisesti, joita niillä on maailmanrauhalle ja kahden järjestelmän välisille suhteille."⁴² Tämä kaikkialla maailmassa esiintyvien poliittisten tapahtumien aikaisem-
paan nähden verrattomasti suurempi sisäinen riippuvuus saa suuremman merkityksen myös sen tosiasian myötä, että molemmilla maailmanjärjestel-
millä on hallussaan atomiaseet kaikkine tästä aiheutuvine seurauksineen.

Tämä monimutkaisuus on viime kädessä seurausta nykyisen aikakauden ja sen aiheuttamien ongelmien ristiriitaisesta luonteesta:

(1) Toisaalta molempien järjestelmien välinen *eroavaisuus*, ero kehitty-
neen sosialismin saavutusten ja kapitalismin rappion nopeutumisen vä-
lillä lisääntyy.⁴³

Eräs tämän asiantilan tärkeimmistä seurauksista on se, että *imperialis-
min aggressiivisuus kasvaa lainmukaisesti*.⁴⁴ Saadaksean takaisin menetetyt
asemansa ja estääkseen jatkuvan perääntymisensä, yrittää imperialismi
entistä nopeammin sovittaa kehityksensä laajan valtiomonopolistisen jär-
jestelmän puitteisiin ja luoda sosialisminvastaista *maailmanstrategiaa*. Tä-
män kehityksen ulkoisina tunnusmerkkeinä ovat ennen muuta sotilaallis-
teollisten kompleksien, etenkin varustelumonopolioiden vallan kasvu. Mutta
ratkaisevaa kuitenkin on, että valtionmonopolistisen kapitalismin voi-

42. D. Tomaschewski: Das leninsche Prinzip der Friedlichen Koexistenz und der Klassenkampf, Kommunist 12/1970; sitaatti: *Einheit*, N:o 10/1970, s. 1348.

43. Vrt. lisäksi Erich Honecker: Bericht über Umtausch der Parteidokumente. 14. Tagung des Zentralkomitees der SED, 9—11. Dezember 1970, Berlin 1970, s. 26.

44. Vrt. *Der Imperialismus der BRD*, s. 460. Tekijäkollektiivi: *Spätkapitalismus*

makkaasti edistämän monopolisuhteen koko yhteiskuntaan yleistymisen myötä kasvavat monopolien taloudelliset mahdollisuudet jättäjäismäisesti ja niiden laajentumispyrkimykset voimistuvat samassa määrin. Tämä laajenemistarve suuntaa imperialismiin historiallisen tilanteen perustalta pääiskunsa sosialistista maailmanjärjestelmää vastaan. Vakuuttavana todistuksena tästä on valtava nousu imperialististen maiden varustelumenoissa juuri viime vuosien aikana: yksistään vuonna 1970 olivat NATO-maiden varustelumenot 103 miljardia dollaria ja USA on kuluttanut viimeisen viiden vuoden kuluessa 400 miljardia dollaria varustelubudjettiinsa (!)⁴⁵. Imperialismin kasvava aggressiivisuus pakottaa sosialismin voimat monikertaistamaan ponnistuksiaan imperialismiin vastaisessa taistelussa.

(2) Toisaalta nykytilanteessa on ilmennyt uusia *yhteisiä* ongelmia, joiden ratkaiseminen vaatii ja myös tekee mahdolliseksi *rauhanomaisen yhteistyön*.

Ensinnäkin: Huolimatta järjestelmien välisen eron jyrkkemisestä ja imperialismiin aggressiivisuuden kasvusta on objektiivinen perusta molempien järjestelmien yhteistyölle *uuden maailmansodan ehkäisemiseksi* laadullisesti kasvanut. Tämä johtuu suurimmalta osalta siitä, että tuotantovoimien kehitys johti 1900-luvun puolivälissä sotilaallis-tekniseen vallankumoukseen, joka ei aiheuttanut laadullista muutosta vain sodankäyntitekniikassa sinänsä vaan myös sodan asemassa poliittisena tekijänä.⁴⁶ Tälle sotilaallis-tekniselle vallankumoukselle on luonteenomaista se, että molempien maailmanjärjestelmien sotavoimat on varustettu laajasti atomi- ja lämpöydinaseilla, jotka pitkänmatkan kantoraketien avulla pystyvät osumaan mihin tahansa kohtaan maapallolla ja joilla jo nykyisin on *monikertaisesti* vastustajan *täydelliseen* tuhoamiseen tarvittava tuhovoima.

Mihin sitten perustuu laadullinen ero, joka ratkaisevasti erottaa ydinsodan kaikista aikaisemmista sodista? Syynä on ennenkaikkea se, että ydinsodassa tuho ja ihmishenkien menetys saavuttaa suhteet, joita ei enää voida mitata tavanomaisten aseiden tuhovoimaa mittapuuna käyttäen. Kun tavanomaisilla aseilla pystyttiin hävitys ja tuho — ainakin suhteellisesti — suuntaamaan tiettyyn vastustajaan kohdistuvaksi, niin atomiaseita käytettäessä se on täysin mahdotonta; ne tuhoavat kaiken sen, mikä on niiden vaikutusalueella.⁴⁷

Tämä laadullisesti uusi tunnusmerkki, joka erottaa ydinsodan kaikista aikaisemmin käydyistä sodista, osoittaa kuitenkin samalla, että uudella

ohne Perspektive, Frankfurt a.M. 1970, s. 73.

45. Vrt. L. I. Brezhnev: Keskuskomitean toimintaselostus NKP:n 24. edustajakoukselle. *NKP:n 24. edustajakokous*, APN Helsinki 1971. s. 22.

46. Vrt. V. I. Samkowoj; *Krieg und Koexistenz in sowjetischer Sicht*, Pfullingen 1969, s. 36.

47. Vrt. NKP:n keskuskomitean avoin kirje kaikille puolueosastoille ja kaikille Neuvostoliiton kommunisteille 14. 7. 1963.

ominaisuudella on huomattavasti asian sotilaallista puolta laajempi merkitys. Marxismi-leninismille on tunnettua se käsitys, että jokainen sota merkitsee politiikan jatkamista toisin keinoin. Lenin kirjoitti: "Sota on ainoastaan poliittisen kanssakäymisen jatkamista muihin keinoihin kietoutuneena. Sanomme muihin keinoihin kietoutuneena osoittaaksemme ja väit-tääksemme, ettei poliittinen kanssakäyminen sodan aikana lakkaa, eikä muutu joksikin muuksi, vaan *pysyy olemukseltaan samana* mitä keinoja se sitten käyttääkin, ja että sen käyttämät päälinjat ovat vain piirteitä, jotka katoavat rauhan saavuttua. Ja kuinka muutoin voisi ollakaan? Lakkaavatko eri kansojen ja hallitusten poliittiset suhteet diplomaattisten noottien myötä? Sotahan on vain niiden ajattelun toisenlainen kieli ja kirjoitustapa. *Sillä on tosin oma kieliooppinsa, mutta ei omaa logiikkaansa.*"⁴⁸

Sodalla on siis tarkasti määritelty asemansa tiettyjen luokkaetujen toteuttamisen välineenä. Tämä on mahdollista tuotantovoimien tietyllä asteella. Mutta tuotantovoimien kehityksen dialektiikka, jonka ilmausta mm. vallankumous sotatekniikassa on, merkitsee sitä, että aseiden nykyinen kehitystaso, "sen kohottaminen ja lisääntyvä vaikutus on johtanut ristiriitaan itsensä kanssa, siihen että sota sinänsä ja poliittisten ongelmien ratkaisukeinona on käynyt järjettömäksi. Atomiaseiden teho on jo saavuttanut asteen, jonka ylittäminen ts. aseiden tehon lisääminen on käynyt täysin mielettömäksi."⁴⁹ Mutta toteamusta, että sota on lakannut olemasta väline poliittisten päämäärien toteuttamisessa, ei kuitenkaan saa käsittää siten, "ikäänkuin politiikan ja sodan välinen riippuvuussuhde olisi kokonaan kadonnut".⁵⁰ "Kolmas maailmansota olisi toisaalta jatko, ilmaus, työkalu ja tulos imperialismiin rikollisesta politiikasta, sen päämäärien saavuttamiseksi; toisaalta se merkitsisi lainmukaista ja oikeutettua vastarintaa aggressiota vastaan; se olisi ihmiskunnan edistysellisen osan luonnollinen oikeus, sen osan, joka on ottanut tehtäväkseen näiden hyökkäyssotien syyn — imperialismiin — poisjuurimisen."⁵¹ Edelleen, väittämä, että sota on lakannut olemasta väline poliittisten intressien läpiviemiseksi, pitää paikkansa tietenkin vain, jos on kyse maailmansodasta molempien *järjestelmien* välillä, sillä tämä sota olisi joka tapauksessa ydinsotaa. Missään nimessä sitä ei voida soveltaa paikallisiin imperialismiin vastaisiin kansojen *vapautussotiin*. Mutta sen lisäksi tulee ottaa huomioon, että väittämästä — sota ei enää ole politiikan keino — seuraa väistämättä se johtopäätös, että rauhanomainen rinnakkainolo on ainoa vaihtoehto maailmansodalle, joka voi olla vain ydinsota.

48. V. I. Lenin: *Clausewitz' Werk "Vom Kriege", Auszuge und Randglossen*, Berlin 1957, s. 36.

49. V. I. Samkowoj: s. 81.

50. m.t., s. 53.

51. sama.

Kyse ei todellakaan ole siitä, että imperialistien olisi muututtava rauhanenkeleiksi. Ydinasekysymys, kysymys: rauha vai ydinsota, on ratkaistavissa vain luokkapohjalta — proletariaatin suorittaman vallan haltuunoton kautta maailman mittakaavassa. Niin kauan kuin imperialismi on olemassa, niin kauan on olemassa uuden maailmansodan uhka. Analysoidessaan nykyistä imperialismia totesi sen vuoksi L. I. Brezhnev Moskovan neuvottelukokouksessa v. 1969: "Eräs vakavimpia vaaroja, minkä imperialismi kaikille maailman kansoille aiheuttaa on uuden maailmansodan vaara... Olemme sitä mieltä, että olisi suuri virhe aliarvioida tätä imperialismiin ja ennenkaikkea maailman taantumuksen päävoiman, USA:n imperialismiin aiheuttamaa sodan vaaraa."^{51a} On kuitenkin syytä todeta, että imperialismiin asema on ristiriitainen. Sen aggressiivisia pyrkimyksiä vastaan saavuttaa takaisin menetetyt asemansa ja tuhota sosialismi vaikuttavat maailman mittakaavassa muuttuneet voimasuhteet ja eräissä osassa porvaristoa kasvava tietous siitä, että ydinsota merkitsisi kapitalismin täydellistä tuhoa sekä sen (porvariston) omaa täydellistä fyysistä tuhoa. Tämä ristiriitatilanne johtaa eriytymisprosessiin imperialistisen porvariston sisällä suhteessa rauhaan sosialismin ja imperialismiin välillä, jolloin realistinen osa porvaristoa on kiinnostunut rauhan suhteellisesta turvaamisesta. Näiden ristiriitojen hyväksikäyttö parantaa imperialismiin vastaisten voimien mahdollisuuksia poistaa ainaaksi maailmansota ihmiskunnan historiasta ja pakottaa imperialismi rauhaan.

Toiseksi: Kahden järjestelmän välisten yhteisten, objektiivisten etujen mukaista on ylläpitää molemmille edullisia taloudellisia keskinäissuhteita. Tähän viittasi jo Lenin aikoinaan, mutta nykyisin tieteellis-tekninen valankumous antaa tälle vaatimukselle huomattavaa lisäpainoa: "Voidaan täydellä syyllä todeta, että nykyinen tieteellis-tekninen edistys aiheuttaa ristiriidan kahden pyrkimyksen välillä; pyrkimyksen lisätä tuotteiden valikoiman laajuutta ja kehittää automaattista massatuotantoa. Tämä ristiriita on ratkaistavissa vain kehittämällä tuotannon erikoistumista ja yhteistyötä eri maiden välillä. Massatuotanto tai erikoistuuotteiden ja monien muiden nykyaikaisten tuotelajien tuotanto suurissa sarjoissa on järjestettävissä vain, jos se suunnitellaan markkinoita varten, jotka ovat laajemmat kuin suurimpienkin valtioiden sisäiset markkinat. Kaikki tämä luo edellytyksiä kehittää kansainvälistä työnjakoa sekä molempien maailman talousjärjestelmien sisällä, että myös niiden välillä."⁵²

Aivan tämän mukaisesti totesi A. N. Kosygin v. 1966 NKP:n 23. puo-

51 a. L. I. Brezhnev: *Puhe kansainvälisessä neuvottelukokouksessa.*

52. J. Faminski: *Ökonomische Beziehungen der Sowjetunion und der anderen sozialistischen Länder zu kapitalistischen Staaten Europas*; teoksessa K. H. Domdey — J. L. Schmidt: *Europäische Sicherheit und internationale Wirtschaftsbeziehungen*, Fm 1970, s. 99.

luokkokouksessa: "Nykyisin käy yhä ilmeisemmäksi se, että moderni teollis-tekninen vallankumous vaatii koko maailmassa vapaita taloudellisia suhteita. Se luo myöskin edellytykset laajaan sosialististen ja kapitalististen maiden välillä tapahtuvaan vaihtoon. Ja tällä prosessilla voi olla myös myönteinen vaikutus kansainväliseen tilanteeseen."⁵³

Nämä molemmat yhteisten etujen muodostamat kokonaisuudet, joihin yhä lisääntyvässä määrin liittyvät myös ympäristönsuojelun edellyttämät toimenpiteet maapallon mittakaavassa, laajentavat objektiivista perustaa ratkaista kaikki molempien maailmanjärjestelmien väliset ulkopoliittiset ongelmat rauhanomaista tietä.

Nykyisen aikakauden ristiriitaisen poliittisen luonteen pohjalta (imperialismin kasvava aggressiivisuus, sosialismin ja imperialismien uudet yhteiset intressit) on kuitenkin selvää, ettei näitä yhteisiä etuja voida *käytännössä* toteuttaa automaattisesti vaan ainoastaan yhteydessä konkreettisiin voima-suhteisiin. Se, voidaanko kolmas maailmansota välttää tai voidaanko keskinäisiä taloudellisia suhteita laajentaa, riippuu imperialismien vastaisten voimien ylivoimaisuudesta imperialismiin nähden. Kuten olemme jo havainneet, on juuri tämä voimasuhde leimaa-antava kapitalismin yleisen kriisin kolmannelle vaiheelle (sitä ei kuitenkaan saa käsittää muuttumattomana suureena, vaan se on vahvistettava päivittäisessä luokkataistelussa yhä uudelleen.)⁵⁴

Sen tähden taistelulla rauhanomaisten kansainvälisten suhteiden puo-

53. A. N. Kosygin: *NKP:n 23. edustajakokouksen ohjeet Neuvostoliiton kansantalouden kehittämisen viisivuotissuunnitelmaksi vuosina 1966—70*, Moskova 1966.

54. Tätä materialistista ajatustapaa edusti jo N. S. Hrushtsev, kun hän v. 1956 selitti NKP:n 20. puoluekokouksessa puhuessaan sotien vältettävyydestä: "Kuten tunnettua on olemassa marxilais-leniniläinen periaate, jonka mukaan sotia ei voida välttää niin kauan kuin imperialismi on olemassa. Tämä periaate muotoiltiin silloin kun imperialismi oli vielä kaikenkäsittävä maailmanjärjestelmä ja toisekseen sotaa vastustavat yhteiskunnalliset ja poliittiset voimat olivat vielä heikkoja, riittämättömästi järjestäytyneitä, eivätkä sen tähden kyenneet pakottamaan imperialismia rauhaan.

Tavallisesti tarkastellaan vain asian yhtä puolta, tutkistellaan vain imperialistien sotien taloudellista perustaa. Mutta se ei riitä. Sota ei ole yksinomaan taloudellinen ilmiö. Sodan syttymisen kannalta merkittävät luokkavoimien suhteet, ihmisten järjestäytyneisyys ja tietoinen tahto hyvin paljon. Jopa niin paljon, että tiettyjen olosuhteiden vallitessa voi edistyksellisten, yhteiskunnallisten ja poliittisten voimien taistelu näytellä tässä kysymyksessä ratkaisevaa osaa. Ajankohtana, jolloin tämä teesi muotoiltiin se piti ehdottomasti paikkansa, mutta nykyisin tilanne on perusteellisesti muuttunut.

Leniniläinen teesi sotien taloudellisesta perustasta pitää tietenkin, niin kauan kuin imperialismi on olemassa, myös nykyään paikkansa. Juuri siksi meiltä vaaditaan mitä suurinta valppautta. Niin kauan kuin maapallolla on kapitalismia, pyrkivät taantumukselliset voimat aikaansaamaan sodan. Mutta sotien kohtalonomainen välttämättömyys ei enää pidä paikkaansa. Nykyisin on olemassa valtavia yhteiskunnallisia, poliittisia voimia, joilla on käytössään merkittäviä keinoja — estääkseen imperialisteja aloittamasta sotaa, ja jos ne yrittäisivät aloittaa sodan, tulevat nämä voimat antamaan hyökkääjille murskaavan iskun ja tuottamaan haaksirikon heidän seikkailusuunnitelmilleen. (N. S. Hrushtsev: *KK:n selostus NKP:n XX:ssa edustajakokouksessa*); sitaatti: *Ostprobleme*, 10/1956, s. 333.

lesta ei olekaan mitään tekemistä sen väitteen kanssa, että tällöin luokkataistelu olisi väliaikaisesti jäänyt polkemaan paikallaan sosialismin väliaikaisesta heikkoudesta johtuen. Pikemminkin se on osoitus siitä, että sosialismi on jo siinä määrin voimistunut, että sosialismin *sisäiset* lainalaisuudet ovat tulleet myös kansainvälisten suhteiden rakenteelliseksi periaatteiksi.

Tämän kehityksen painavin syy on se, että — marxismi-leninismin klassikkojen mukaan — *proletariaatti on ainoa todella johdonmukainen rauhanvoima*. Kuten tunnettua, Marx johti proletariaatin vallankumouksellisen roolin, sen historiallisen tehtävän siitä tosiasista, että juuri proletariaatti riistettynä ja sorrettuna luokkana on yhteiskunnallisten rikkauksien luoja ja siten *päätuotantovoima*. *Filosofian kurjuudessa* hän kirjoitti: "Riistetty luokka on jokaisen luokkaristiriitaan perustuvan yhteiskunnan elinehto. Riistetyn luokan vapautumisen myötä seuraa siis välttämättä uuden yhteiskunnan luominen. Jotta riistetty luokka voisi vapauttaa itsensä, se edellyttää sellaisen vaiheen saavuttamista, jolloin kehittyneet tuotantovoimat ja voimassa olevat yhteiskunnalliset laitokset ja suhteet eivät enää voi olla olemassa rinnakkain. Kaikista tuotantovälineistä on suurin tuotantovoima vallankumouksellinen luokka itse."⁵⁵ Työväenluokan vallankumouksellinen rooli on siis seurausta sen tehtävästä tärkeimpänä tuotantovoimana. Mutta siten on selvää, että sen vallankumouksellisuus ilmenee *vain väliaikaisesti* väkivallan käyttönä luokkavihollista vastaan, mutta aina ja jatkuvasti työväenluokan tuotannollisen, käyttöarvoa luovan toiminnan kautta, joka saa korkeimman ilmauksensa sosialismin ja kommunismin rakentamisessa. Siten tämä jo aikaisemmin osoitettu työn ja rauhan elimellinen yhteys tekee työväenluokasta ainoan todellisen rauhanvoiman. Rauhanomaisten kansainvälisten suhteiden olemassaolo on vain ilmaus siitä, että sanan syvimmissä merkityksessä mukaisesti *työtätekevistä* luokasta on tullut "maailmanhistorian subjekti".⁵⁶ Jo Marx aikoinaan muotoili tämän pohjalta proletariaatin kansainvälisen politiikan poliittiset periaatteet, kun hän v. 1864 Kansainvälisen työväenliiton perustamismanifestissa totesi: "Jos työväenluokan vapautuminen vaatii työläisten veljellistä yhteenliittymistä ja yhteistoimintaa, niin kuinka he voivat toteuttaa tämän suuren tehtävän sellaisen ulkopoliittikan aikana, joka rikollisia tarkoituksia ajaa pelaa kansallisilla ennakkoluuloilla ja ryöstösodissa vuodattaa kansan verta ja tuhlaa sen rikkauksia? Ei hallitsevien luokkien viisautta vaan niiden rikollista mielettömyyttä vastaan kohdistunut Englannin työväenluokan sankarillinen vastarinta pelasti Länsi-Euroopan häpeällisestä ristiretkiseikkailusta, jonka tarkoituksena oli orjuuden ikuistaminen ja el-

55. Karl Marx: *Filosofian kurjuus*, Edistys Moskova, ei vuosilukua.

56. Wolf Dieter Gudopp, s. 6.

vittäminen Atlantin valtameren toisella puolella.”⁶⁷ Marx selitti kansainvälisen työväenluokan velvollisuuden olevan painostaa kapitalistisia hallituksia, ”jotta ne siveyden ja oikeudenmukaisuuden yksinkertaiset lait, joita yksityishenkilöiden on keskinäissuhteissaan noudatettava tulisivat määrääviksi myös kansojen välisissä suhteissa.”⁶⁸

Rauhanomainen rinnakkainolo ja proletaarinen internationalismi

Mutta siitä toiseikasta, että vain proletariaatti voi turvata maailmanrauhan, seuraa edelleen, että sosialististen maiden rauhan turvaamiseen tähtäävän politiikan tulee aina olla alistainen proletariaatin ja maailman vallankumouksellisen prosessin maksimaaliselle edistämiselle; siitä siis seuraa *proletaarisen internationalismin ensisijaisuus*. Tätä näkökantaa Neuvostoliitto on jatkuvasti voimakkaasti korostanut. Se on tunnustanut aina leniniläisen periaatteen, jonka mukaan Neuvostovaltion etummainen tehtävä on saavuttaa ”mahdollisimman täydellisesti se, mitä yhden maan saavutettavissa on vallankumouksen kehittämiseksi, tukemiseksi ja voimistamiseksi muissa maissa”.⁶⁹ Brezhnev ilmaisi tämän selkeästi Moskovon kansainvälisessä neuvottelukokouksessa: ”Vallankumouksellisen puolueen voima on sen kyvyssä käyttää jäännöksettä hyväkseen sisäisiä mahdollisuuksia taistelussa kansojensa edun ja edistyksen hyväksi ja samanaikaisesti taistelussa yhteisen kansainvälisen asian — vallankumouksen ja sosialismin puolesta.”⁶¹

Proletaarisen internationalismin periaatteen ensisijaisuudesta jokaisen sosialistisen maan politiikalle seuraa — ja tätä on Neuvostoliiton taholta aina korostettu — että rauhanomainen rinnakkainolo voi olla vain vastakkaista yhteiskuntajärjestelmää edustavien valtioiden välisten suhteiden periaatteena. ”Sitä ei voi käyttää riistäjien ja riistettyjen, sorrettujen ja sortajien, siirtomaaherrojen ja siirtomaasorron uhrien välisten suhteiden, porvarillisen ja sosialistisen ideologian välisen taistelun kuvaamiseen.”^{62/63}

57. Karl Marx: Kansainvälisen työväenliiton perustamismanifesti. Marx-Engels: *Valitut teokset* osa I, s. 329.

58. K. Marx, m.t. s. 330.

59. V. I. Lenin: Proletaarinen vallankumous ja luopio Kautsky, *Kootut teokset* osa 28.

60. Vrt, Erwin Stüber: Materialistische Geschichtsauffassung und proletarischer Internationalismus; kirjassa *V. I. Lenin und ...*, s. 81.

G. A. Deborin: Der Proletarische Internationalismus als richtungsweisendes Prinzip der kommunistischen Weltbewegung, m.t. s. 96.

Siegmar Quilitzsch: Die Rolle der Sowjetunion in der sozialistischen Staatsgemeinschaft, m.t., s. 117.

Wolf-Dieter Gudopp, s. 4.

61. L. I. Brezhnev: *Puhe kansainvälisessä neuvottelukokouksessa*.

62. D. Tomaschewski, s. 1350.

63. Wolf-Dieter Gudopp, s. 7.

Herbert Kröger: *Die leninistische Friedensstrategie ...* s. 71.

Päinvastoin: rauhanomaiseen rinnakkainoloon perustuvat suhteet eivät vain ole sulkematta pois näillä aloilla tapahtuvaa taistelua, vaan ne edellyttävät⁶⁴, suorastaan vaativat sen voimistamista, sillä vain imperialismiin vastaisten voimien jatkuva vahvistuminen voi pakottaa imperialismiin rauhaan.

Mutta tästä kaikesta on käynyt jo selville, että rauhanomaisessa rinnakkainolossa ei ole yksinomaan kysymys valtioiden välisistä suhteista, kuten esimerkiksi Mandel yrittää osoittaa⁶⁵, vaan että se on ennenkaikkea *luokkataistelun erityismuoto*. Sen tehtävät toteutuvat eri tasoilla:

(1) Rauhan turvaaminen "luo sosialismin rakentamiselle suotuisat ulkoiset olosuhteet, suojaa ulkoisilta häiriöiltä etenemisen kohti sosialismia, minä esimerkki vaikuttaa yhä enemmän ulospäin. Dialektiikka on juuri siinä, että vakaa rauhantila luo parhaat mahdollisuudet sosialismin rakentamiselle ja toisaalta sosialismin voimistaminen on ratkaiseva tekijä rauhan turvaamisessa ja voimasuhteen muuttumisessa sosialismille entistä edullisemmaksi."⁶⁶

(2) Sosialistisen rakennustyön esimerkkitehtävästä riippumatta antavat sosialististen valtioiden jatkuvasti kasvavat taloudelliset voimavarat yhä uudemmat mahdollisuudet tukea koko maailman imperialisminvastaisia voimia myös välittömästi *aineellisesti*. Kuuban edustajat esittivätkin Moskovan v. 1969 neuvottelukokouksessa yksiselitteisesti: "Kuuban kommunistinen puolue... on sitä mieltä, että Neuvostoliitto on kansojen taistelussa imperialismia vastaan tärkein sillanpääasema ja että se on osoittanut tämän historiallisen roolinsa meidän päivinämme tukemalla sekä Kuuban sosialistista vallankumousta, että myöskin kaikkia arabikansoja lähi-idässä, sekä antamalla apua Vietnamin kansalle."^{67/68}

(3) Tämän lisäksi rauhanomaisen rinnakkainolon periaatteiden toteutuminen kansainvälisissä suhteissa suojelee vapautumisensa puolesta taistelevia kansoja imperialismiin yrityksiltä *tuottaa vastavallankumous* maa-

64. Vrt. N. S. Hrushtsev: *Für dauerhafte Frieden und friedliche Koexistenz*, Berlin 1959, s. 69.

N. S. Hrushtsev: m.t. s. 275.

NKP:n keskuskomitean kirje Kiinan kommunistisen puolueen keskuskomitealle (30. 3. 1963), teoksessa: *Die Polemik...* s. 565.

Erich Honecker: *Bericht über den Umtausch...* s. 24.

65. Mandel jopa aloittaa kirjoituksensa *Friedliche Koexistenz...* sanoilla: "Lokaaluu vallankumouksen v. 1917 kautta laajenivat valtioiden välisten suhteiden ongelmat myös sosialismin ongelmiksi." Samalle jatkoa on myös hänen väitteensä, että rauhanomainen rinnakkainolo on pelkästään aselepo. Tämä käsitys esiintyy hänen kirjasessaan koko ajan.

66. W. Ulbricht: 25 Jahre nach der Einigung der Arbeiterklasse, *Neues Deutschland*, 14. tammik. 1971.

67. Tov. Carlos Rafael Rodriguezin (Kuuban komm. puolueen keskuskomitean sihteeri) puhe *Kansainvälisessä neuvottelukokouksessa*.

68. Vrt. lisäksi Juri Gussev: *Schützenhilfe für den Imperialismus*, Moskau 1971, s. 46.

han ja antaa niille näin mahdollisuuden vapaasti valita yhteiskunnallisen edistyksen tien. Historiallinen käytäntö osoittaa vaikuttavia esimerkkejä siitä kuinka maailman kansat rauhanomaisen rinnakkainolon olosuhteissa voivat päättää itse omasta kehitystiestään; että juuri rauhanomaisen rinnakkainolon vallitessa niiden on mahdollista edetä suhteellisen turvattua tietä kohti sosialismia.

Erityisesti voidaan ottaa esimerkiksi juuri Kuuban kehitys. Ilman Neuvostoliiton voimaa ehkäistä johdonmukaisella rauhanomaisen rinnakkainolon politiikallaan USA:n sekaantuminen Kuuban sisäisiin asioihin, ei tänään olisi olemassa sosialistista Kuubaa. Fidel Castro on todennut: "Ei olisi vuoden 1917 lokakuun vallankumousta, ei Kuubastakaan olisi voinut tulla Latinalaisen Amerikan ensimmäistä sosialistista maata. Olimme olleet yhtä vallankumouksellisia, maamme olisi epäilemättä edennyt loppuun asti. Mutta suurimmatkin uhrit sankarillisimmatkin päätökset olisivat olleet mahdottomia toteuttaa, koska vastassamme olisi ollut imperialismin murskaava ylivoima, vain 90 kilometrin päässä rannikoltamme. Ne eivät olisi kestäneet imperialismin rikollisia taloudellisia, poliittisia ja sotilaallisia iskuja..."⁶⁹

(4) Rauhanomaisen rinnakkainolon periaatteille perustuvien suhteiden turvaaminen edistää luokkataistelua ratkaisevasti myös siten, että se kärjistää imperialismin sisäistä kriisiä ja siten jouduttaa sen lopullista lyömistä. Kuten tunnettua imperialismi yrittää ratkaista sisäisiä lisäarvonmuodostusongelmiaan ja poliittisia vaikeuksiaan laajentamalla huomattavasti tuotannon tuottamattomia sektoreita, erityisesti *varusteluteollisuutta* ja laajentamalla voimakkaasti ulospäin, mikä useimmiten tarkoittaa ulkoista aggressiota. Taistelu rauhan ja yleisen aseistariisunnan puolesta katkaisee imperialismilta tämän tien käyttömahdollisuuden ristiriitojensa suhteellisen "ratkaisemisen" keinona: "Olla anti-imperialisti merkitsee ennenkaikkea sulun asettamista imperialismin 'pakotielle', sen olemuksesta johtuvalle taipumukselle sotilaallisen väkivallan ja sodan käyttöön... Tämä on se vallankumouksellinen strategia, jonka avulla on mahdollista saada Keski- ja Länsi-Euroopan maiden laajat väestökerrokset vedetyksi mukaan imperialismin vastaiseen taisteluun ja joka tarjoaa parhaat mahdolliset näköalat kehittää solidarisuutta kaikkien sorrettujen ja vielä epäitsenäisten maiden imperialismin vastaiselle, itsenäämäärämisoikeuden ja kansallisen sekä sosiaalisen vapautumisen puolesta käytävälle taistelulle."⁷⁰ Rauhantaistelu muodostaa siis tärkeimmän renkaan imperialismin vastaisen liikkeen toiminnassa.⁷¹

(5) Edelleen: rauhanomaisen rinnakkainolon suhteiden turvaaminen pa-

69. Fidel Castro: *Puhe Havannassa 22. 4. 1970*, sitaatti: SOPO 6/7 1970, s. 2.

70. Gerhard Danelius: *Puhe Kansainvälisessä neuvottelukokouksessa.*

71. *Nykyvaiheen tehtävät taistelussa imperialismia vastaan* ..., s. 31.

rantaa työväenluokan taisteluolosuhteita myöskin kapitalismin tärkeimmissä linnakkeissa. Valtioiden ulkopoliittikka ja sisäinen tilanne ovat tunnetusti kiinteässä yhteydessä toisiinsa. Valtio, jonka ulkopoliittikka on hyökkäävä on pekästään sen vuoksi "pakotettu" lisäämään militaristisia ja fasistisia piirteitä myös sisällään, mikä taas puolestaan kokemuksen mukaan heikentää ratkaisevasti työväenluokan taisteluolosuhteita.⁷² Taistelu rauhanomaisen rinnakkainolon puolesta on siis taistelua työväenluokan ja sen vallankumouksellisen puolueen toiminta mahdollisuuksien parantamiseksi.

(6) Rauhanomaisen rinnakkainolon puolesta käytävän taistelun vaatimus seuraa myös siitä, että imperialistisen valtion hyökkäävästä ulkopoliitikasta johtuva sisäisen elämän militarisointi aiheuttaa voimakasta painetta työtätekevien elintasoja kohtaan. "Senvuoksi onkin rauhan ja valtioiden välisen rauhanomaisen rinnakkainolon puolesta käytävä taistelu tietyssä määrin jatkoa jokapäiväisen leivän, työtätekevien parempien elinolosuhteiden puolesta käytävälle taistelulle."⁷³

(7) Erityisesti molemmat viimeksimainitut tekijät — samoin kuin se tosiasia, että ydinsodan uhka ei kohdistu yksistään työväenluokkaan vaan on merkittävä lähes kaikille muillekin yhteiskuntakerroksille — saavat aikaan sen, että rauhanomaisen rinnakkainolon puolesta käytävästä taiste-

72. Sosialististen ja imperialististen maiden välisillä taloudellisilla suhteilla on tässä varsin merkittävä osa. Lenin nimitti jo aikoinaan toimituksia "sotaa vastaan suuntautuvaksi taloudelliseksi ja poliittiseksi todistuskappaleeksi", sama pätee nykyäänkin, jolloin kapitalistiset valtiot sisäisten ristiriitojensa kärjistyksen vuoksi ovat pakotettuja taloudellisiin suhteisiin sosialististen maiden kanssa. Sosialistiset valtiot voivat ja niiden täytyy tehdä tällaisten suhteiden solmiminen riippuvaiseksi siitä, että kulloinkin kapitalistinen kauppakumppani luopuu aggressiivisesta ulkopoliitikastaan, tai että siitä vastuullisten taantumuksellisten ja aggressiivisten voimien vaikutus valtion sisällä voidaan mahdollisimman tehokkaasti ehkäistä.

Saman asian ilmaisi A. N. Kosygin NKP:n 24. puoluekokouksessa: "Tietysti taloudelliset suhteemme länsimaihin voisivat mittasuhteiltaan olla kokonaan toisenlaiset, jos päästäisiin ratkomaan rakentavasti niitä ajankohtaisia ongelmia, jotka tällä haavaa mutkallistavat kansainvälistä tilannetta.

Tiedetään esimerkiksi, että Neuvostoliitto antaa varsin suuren merkityksen Euroopan turvallisuuskokouksen koollekutsumiselle. Meistä on täysin selvää, että sellaisen kokouksen pitäminen olisi omiaan lujittamaan luottamusta Euroopassa, avaisi tien laajaan taloudelliseen ja tieteelliseen yhteistyöhön ja tämä voisi luoda edellytykset sellaisten ongelmien ratkaisemiselle, jollaisia ovat mannertenvälisen kuljetusten järjestäminen, suuritehoisten voimansiirtolinjojen rakentaminen ja Euroopan yhteisen voimaverkoston rakentaminen tällä pohjalla ja edistää perusteellisesti poltto- ja raaka-ainetaseen ongelman ratkaisua. Se myötävaikuttaisi samalla yhteistyön kehittymiseen sellaisilla tärkeillä aloilla kuin ovat ympäristön suojeleminen ja ennen kaikkea Eurooppaa ympäröivien merien saastumisen ehkäisy ja niiden resurssien järkipäiväisen hyväksikäyttö, monien maiden tiedemiesten ponnistusten yhdistämien sydän- ja verisuonitautien hoidossa ja syövän vastustamisessa". (A. N. Kosygin: Edustajakokouksen ohjeet Neuvostoliiton kansantalouden viisivuotissuunnitelmaksi vuosina 1971—75. NKP:n 24. edustajakokous s. 267.). Eräs tällaisten kauppasuhteitten oleellinen merkitys on siinä, että kapitalististen maiden työtätekevät vakuuttuvat käytännössä sosialismin eduista ja sen myönteisestä kansainvälisestä roolista.

73. Rubens Iscaro: Friedliche Koexistenz von Staaten und revolutionärer Kampf, *Probleme des Friedens und des Sozialismus* 10/1970, s. 1304.

lusta muodostuu työväenluokan *liittolaispolitiikan* eräs tärkeimmistä tekijöistä, joka luo objektiivisen perustan kaikkien monopolien vastaisten voimien yhdistämiseksi ja mobilisoimiseksi yhteiselle imperialismiin vastaiselle perustalle.

Kun teemme yhteenvedon tähänastisesta, niin selviää ensinnäkin rauhanomaisen rinnakkainolon politiikan merkitys kansainvälisen luokkataistelun edistämiseksi ja toiseksi se, että rauhanomainen rinnakkainolo ei missään nimessä ole (kuten esimerkiksi Mandel väittää) "*aselepo*", johon sosialististen valtioiden on täytynyt "tyytyä", vaan että se on saavutettu *taistelemalla*.⁷⁴ Ennenkaikkea on syytä painottaa sitä, että se on ollut ja on kaikkien imperialisminvastaisten voimien, ennenkaikkea sosialistisen leirin *yhtenäisyyden* tulos. Vain yhtenäisyyden avulla on saatu aikaan sellaiset voimasuhteet, että rauhanomainen rinnakkainolo ylipäänsä on tullut mahdolliseksi, ja vain yhtenäisyyden avulla voidaan rauhanomaisen rinnakkainolon politiikkaa harjoittaa ja syventää. Moskovon kokouksen asiakirjassa sanotaankin: "Nykyinen tilanne vaatii voimistamaan sosialististen maiden kansojen ja kansainvälisen työväenliikkeen sekä kansallisen vapautusliikkeen kaikkien osastojen taistelevaa solidaarisuutta taistelussa imperialismia vastaan..."⁷⁵ Erittäin tärkeänä ehtona on kommunistisen liikkeen oman yhtenäisyyden kohottaminen nykyajan vaatimuksia vastaavalle korkeammalle tasolle... Kommunististen puolueiden läheinen yhteenkuuluvuus on erittäin tärkeä tekijä kaikkien anti-imperialististen voimien yhteenkokoamisessa."⁷⁶

Imperialismin vastaisen liikkeen yhtenäisyyden merkitys on nykyään huomattavasti kasvanut. Siihen on syynä imperialismiin politiikan ihmiskunnalle aiheuttama jatkuvasti kasvava vaara. Tämä vaara johtuu toisaalta suoranaisesti imperialismiin lisääntyneestä aggressiivisuudesta; imperialismi lisää jatkuvasti tuhovoiomaansa lisäämällä ydin-, biologisten-, ja kemiallisten aseiden määrää. Toisaalta ja ennen kaikkea se johtuu siitä, että imperialismi "tuhooa inhimillisen elämän perustavanlaatuisia olemassaolon edelly-

74. Siitä seuraa, että väite: sotilaallinen selkkaus sosialismin ja imperialismiin välillä on joka tapauksessa välttämätön, ilmaisee tämän päivän tilanteessa vain tappiomielialaa: "Teesi, jonka mukaan uusi maailmansota on imperialismiin vastaisen liikkeen kannalta välttämätön tai toivottava on imperialismin vastaisilta näkökannoilta täysin hedelmätön. Tämän teesin tunnustaminen ja hyväksyminen merkitsisi luopumista taistelusta kaikille työtätekeville ja kansoille edullisten ehtojen aikaansaamiseksi aikakautemme perusristiriidan — sosialismin ja kapitalismin välisen ristiriidan — ratkaisemisessa. Se, joka usko siihen ajatukseen, että raketti- ja ydinasesota kuitenkin ennemmin tai myöhemmin puhkeaa, ei usko pohjimmiltaan sosialistisen järjestelmän, kansainvälisen työväenluokan ja kansallisen vapautusliikkeen voimaan. Tämä ei tietenkään tarkoita sitä, että luonnostaan aggressiivinen imperialismi ei kykenisi aloittamaan maailmansotaa. Sosialististen valtioiden täytyy ottaa tällainen reaalinen vaara huomioon ja voimistaa jatkuvasti puolustusmahtiaan." (Rubens Iscaro, s. 1303).

75. *Nykyvaiheen tehtävät taistelussa imperialismia vastaan* ..., s. 36.

76. m.t. s. 37.

tyksiä, esim. maantieteellistä ympäristöä.”⁷⁷ Tämän tekijän erityinen vaarallisuus on siinä, että käytettäessä hyväksi tieteellis-teknisen vallankumouksen saavutuksia saa yhteiskunnan ja luonnon välinen keskinäinen riippuvuus jatkuvasti entistä globaalisemman luonteen. Tällöin kasvaa vääran, ”ohjailun ulkopuolelle jäävän” elinympäristöön kohdistuvan vaikutuksen vaara. Tämän seurauksia ovat luonnon tasapainon häiriöt, vesistöjen ja ilman saastuminen niin runsaista teollisuusjätteistä, radioaktiivisista aineista jne. että ne voivat muodostua vaaraksi ihmiskunnan olemassaololle. Jotta tällaisilta vaaroilta voitaisiin välttyä on välttämätöntä nähdä luonto yhtenäisenä kokonaisuutena, jossa kaikkien osien välillä on riippuvuussuhde.”⁷⁸

Imperialismin ihmiskuntaa vastaan kohdistaman uhkan vuoksi ei tärkeää ole yksinomaan se, että imperialismi tullaan joskus murskaamaan, vaan ennenkaikkea kuinka nopeasti tämä tapahtuu. Tämä seikka korostaa imperialismiin vastaisen leirin *yhtenäisyyden* tärkeyttä entisestään.⁷⁹ Imperialismin pääkeino torpedoida sille niin vaarallinen vastustajiansa yhtenäisyys on tällä hetkellä pyrkiä aikaansaamaan *ideologista hajaannusta*. Tämän tendenssin valossa saa Mandelin näkemys kyynisiä piirteitä hänen nimittäessään Kiinan ja Neuvostoliiton välistä ideologista konfliktia yksinomaan siitä syystä ”jo sinänsä myönteiseksi, kun tällä tavoin päästään eroon Stalinin kauden monoliittisuudesta”⁸⁰. Kun imperialismi yrittää ehkäistä imperialismiin vastaisten voimien yhtenäisyyskehityksen, on erittäin loogista, että se suuntaa pääiskun Neuvostoliittoa kohti.⁸¹ Neuvostoliitto on taloudellisten ja sotilaallisten voimavarojensa, pitkäaikaisen sosialismin rakennustyössä saavuttamien kokemuksensa ja vihdoin pioneerinroolinsa vuoksi, joka sillä on sosialistisessa leirissä ainoana kommunismin perusteiden ra-

77. *Der Imperialismus der BRD*, s. 552.

78. G. J. Glesermann: V. I. Lenin und die Probleme der wissenschaftlichen Voraussicht. *Sowjetwissenschaft*, 3—4, 1970, s. 405—406.

79. Kiinan kansantasavallan politiikan tehtävästä imperialismiin kokonaisstrategian puitteissa imperialismiin vastaisen leirin yhtenäisyysrintaman hajoittajana, vrt. Juri Gussev: *Schützenhilfe für den Imperialismus*, s. 3.

80. Ernest Mandel, s. 31.

81. Imperialismin nykyisin lietsoman neuvostovastaisuuden aallon uuden laadun määritteli L. I. Brezhnev NKP:n 24. puoluekokouksessa seuraavasti: ”Taistelu oikeisto- ja vasemmistorevisionismia vastaan, nationalismia vastaan on edelleenkin ajankohtainen tehtävä. Taistelllessaan sosialismia ja kommunismia vastaan porvariston ideologit ja porvarillinen propaganda panevat nykyisin toiveet mieluummin juuri nationalistisiin tendensseihin, erityisesti niihin, jotka kiteytyvät neuvostovastaisiin muotoihin. Ne sysäävät kommunistisissa puolueissa olevia opportunistisia aineksia eräänlaisiin ideologisiin lehmänkauppoihin. Ne tavallaan sanovat heille: todistakaa neuvostovastaisuutenne, niin me olemme valmiit julistamaan, että juuri te olette aitoja ”marxilaisia” ja olette omaksuneet täysin ”itsenäisen” asenteen. Tapahtumien kulku muuten osoittaa sellaisten ihmisten ryhtyvän taisteluun myös omien maittensa kommunistipuolueita vastaan.” (L. I. Brezhnev — NKP:n KK:n selostus NKP:n XXIV:lle edustajakokoukselle, *NKP:n 24. edustajakokous*, 1971 s. 29.

kentamiseen saakka yltäneenä maana, maailman vallankumouksen keskus ja samalla rauhanomaisen rinnakkainolon politiikan keskeinen tekijä.⁸²

Myöskin ja erityisesti juuri rauhanomaisen rinnakkainolon politiikan puolesta käytävässä taistelussa pitävät paikkansa Ernst Thälmannin klassiset sanat v:ltä 1926: "Ratkaiseva kysymys kansainväliselle työväenliikkeelle on asennoituminen Neuvostoliiton proletaarisen diktatuuriin. Tämän kysymyksen yhteydessä tapahtuu eriytymistä, ja niin täytyykin tapahtua! Asennoituminen Neuvostoliittoon ratkaisee sen, mihin leiriin poliittisen elämän kysymyksissä kukin kuuluu, vallankumouksellisten vaiko vastavallankumouksellisten leiriin."⁸³

82. W. P. Nichamin, s. 154.

D. Kunajew, s. 178.

83. Ernst Thälmann: *Reden und Auszüge zur Geschichte der deutschen Arbeiterbewegung*, Berlin 1955, s. 435.

Huomautus

Thomas Schefflerin kirjoitus on julkaistu länsiberliiniläisessä lehdessä *Sozialistische Politik* 14—15 (1971). Sen on suomentanut Airi Leppänen. Väliotsikot Soihdun toimituksen.

Euroopan turvallisuudesta

Seppo Kanerva

Euroopan turvallisuuskysymyksen ratkaisun puolesta käytävä kamppailu on osa kansojen käymästä kamppailusta rauhanomaisen rinnakkainolon puolesta. Rauhanomainen rinnakkainolo on luokkataistelun erikoinen muoto; sitä käydään valtioiden — luokkaolemuksen omaavien valtioiden — välillä.

Rauhanomaisen rinnakkainolon periaate on sosialististen maiden ulkopoliitiikan periaatteena, mutta sille antavat tukensa, sitä kannattavat ja sen puolesta toimivat myös kapitalististen maiden työväenluokka ja rauhan- tahtoiset ihmiset, sillä 1) sota ja sotavarustelut koskevat aina raskaimmin työväenluokkaa, 2) porvaristo käyttää aina jännittynyttä kansainvälistä tilannetta käydäkseen hyökkäykseen työväenluokkaa vastaan, 3) kansainvälinen, myönteinen ja tasa-arvoinen, kaikkia osapuolia hyödyttävä yhteistyö vaatii jännityksestä vapaata ilmapiiriä.

Euroopassa vallitsee jännittynyt kansainvälinen ilmapiiri, joka johtuu 1) imperialismiin vahvoista asemista Euroopassa ja tästä johdettavissa olevista 2) Pohjois-Atlantin sopimusjärjestön, NATO:n, hyökkäävästä olemuksesta ja jatkuvasta varustelusta, 3) toisen maailmansodan loppuselvittelyn tekemättä jättämisestä ja tämän mukaisesti alueellisen status quon tunnustamattomuudesta, 4) Euroopassa vahvoissa asemissa olevista revanshistisista, fasistisista ja uusfasistisista voimista. Imperialistisessa leirissä elää jatkuvasti laajentumispyrkimys, mikä ilmenee haluttomuutena tunnustaa toisen maailmansodan tulokset, pyrkimyksenä ”työntää sosialismi takaisin”, pyrkimyksenä muuttaa — propaganda- ja sotilaallisia keinoja käyttäen — sosialistiset maat uudelleen kapitalistisiksi. Imperialismin siirryttyä yleisen kriisinsä kolmanteen vaiheeseen ja menetettyä johtoasemansa maailmannäyttämöllä, se on käynyt aggressiivisemmaksi. Tämä ilmenee juuri mm. Euroopan jännityksen kiristämisenä, NATO:n voimistamisena ja pyrkimyksenä ulottaa sen vaikutus entistä laajemmalla, Euroopan puolueettomiin maihin ja sosialistisiin maihin. Imperialismi pyrkii ratkaisemaan syvenevät ristiriitansa laajentamalla valtiomonopolistista säätelemekanismiaan ja ylikansallisten elinten vaikutusta. Tämä muodostaa kuitenkin perustan ristiriitojen edelleen kärkevoitymiselle, joka tulee esiin mm. NATO:n tiettyä heikkoutena ja horjumisena. Toisaalta Euroopan talousyhteisö, EEC laajenee ja vahvistuu.

Sosialististen maiden aloitteet Euroopan turvallisuuden puolesta

Sosialistiset maat ovat ehdottaneet Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökonferenssin koollekutsumista tarkoituksena sopia keinoista Euroopan jännityksen lieventämiseksi ja pysyvistä menettelytavoista tämän päämäärän saavuttamiseksi ja vakiinnuttamiseksi. Luonnollisestikaan eivät Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökonferenssin päätökset voi kokonaan poistaa jännitystä Euroopasta. Jännityksen perusaiheuttaja — imperialismi — jää yhä edelleen olemaan. Mutta niillä valtiosopimuksilla, joihin konferenssilla tähdätään, on kuitenkin tärkeä merkitys jännityksen lieventäjänä ja rauhanomaisen rinnakkaisolon suhteiden vakiinnuttajana. Mahdollisten valtiosopimusten soveltamisesta ja toimeenpanosta muodostuu siten uusi luokkataistelun kysymys, kuten Suomen ja Neuvostoliiton välinen yya-sopimus ja työväenluokan sen noudattamisen puolesta käymä kamppailu havainnollisesti osoittaa.

Sosialististen maiden Euroopan turvallisuuskonferenssia koskeva ehdotus perustuu lujasti rauhanomaisen rinnakkainolon politiikan periaatteille. Sosialistiset maat lähtevät siitä, että Euroopan turvallisuuskysymyksen ratkaisusta on muodostunut eräs Euroopan kansojen käymän kamppailun tärkeimmistä kysymyksistä, koska rauhan ja turvallisuuden varmistaminen on Euroopan kaikkien kansojen etujen mukaista.

Heinäkuun 5 päivänä 1966 Varsovan sopimusliiton maat antoivat Bukarestissa julistuksen *"Rauhan ja turvallisuuden lujittamisesta Euroopassa"*, jossa ehdotettiin Euroopan valtioille yhteisen turvallisuuskokouksen järjestämistä kollektiivisen turvallisuusjärjestelmän aikaansaamiseksi. On kuitenkin huomattava, että jo ennen tätä Neuvostoliitto ja muut sosialistiset maat olivat useita kertoja ehdottaneet Euroopan turvallisuuskysymyksen ratkaisua ja turvallisuuskonferenssin järjestämistä. Huhtikuun 4 päivänä 1967 Euroopan kommunististen ja työväenpuolueiden kokous Karlovy Varyssa Tshekoslovakiassa antoi julkilausuman *"Rauhan ja turvallisuuden puolesta Euroopassa"*, jossa ehdotettiin sotilasliittojen purkamista, kollektiivisen turvallisuuden luomista ja suhteiden normalisointia Saksan Liittotasavallan ja Varsovan liiton maiden välillä. Julkilausumassa esitettiin edelleen, että kaikki Euroopan valtiot ensimmäisenä askeleena kohti Euroopan turvallisuutta solmisivat sopimuksen luopumisesta väkivallan käytöstä tai sillä uhkaamisesta. Eri sosialististen valtioiden hallituksen ovat toistuvasti yhdessä ja erikseen ilmoittaneet kantanaan olevan, että Euroopan turvallisuuskonferenssin pikainen koolle kutsuminen on tarpeellinen. Joulukuussa 1971 Varsovan liiton maiden ulkoministerit ilmoittivat Berliinissä pitämässään kokouksessa, että turvallisuus- ja yhteistyökonferenssin valmistelut tulisi aloittaa välittömästi niin, että konferenssi voidaan järjestää vuoden 1972 aikana. Viimei-

sin sosialististen maiden ehdotus on tammikuun 26 päivältä 1972, jolloin Varsovanliiton poliittisen neuvoo-antavan komitean kokouksen päätteeksi Prahassa annetussa ”*Julistuksessa rauhasta, turvallisuudesta ja yhteistyöstä Euroopassa*” esitetään yksityiskohtainen luettelo asioista, joista Euroopan valtioiden kesken tulisi sopia ja jossa niin ikään pidetään välttämättömänä Euroopan turvallisuuskonferenssin järjestämistä vuoden 1972 aikana.

Varsovanliiton maat ehdottavat Prahin julistuksessaan *, että Euroopan turvallisuuskonferenssissa voitaisiin 1) suunnitella käytännöllisiä toimenpiteitä jännityksen heikentämiseksi Euroopassa ja 2) panna alulle Euroopan turvallisuusjärjestelmän rakentaminen. Tämä vaatii 3) sellaisen sopimusjärjestelmän luomista, joka sulki pois kaikenlaisen voimankäytön ja sillä uhkailun Euroopan valtioiden keskinäisyyksistä. Varsovanliiton maat kannattavat mm. seuraavien peruseriaatteiden yleistä tunnustamista ja käyttäntä toteuttamista Euroopan poliittisessa elämässä: 1) *Euroopan valtioiden välillä vallitsevat rajat ovat koskemattomat*, 2) *Euroopassa ei tule käyttää voimaa tai sillä uhkailua*, 3) *rauhanomainen rinnakkainolo Euroopan eri yhteiskuntajärjestelmiin kuuluvien valtioiden välillä*, 4) *Euroopan valtioiden väliset hyvät naapuruussuhteet ja toisten sisäisiin asioihin puuttumattomuus*, 5) *molemmipuolin edullinen kanssakäyminen Euroopan maiden välillä taloudellisella, tieteellis-teknisellä ja sivistyksellisellä alalla, matkailun alalla samoin kuin ympäristön suojelun alalla jne.*, 6) *sopimuksen aikaansaaminen asevoimien ja aseistuksen supistamisesta Euroopassa*, 7) *perustetaan kaikkien turvallisuuskonferenssiin osallistuvien maiden vakainainen elin, jossa neuvottelukokouksen jälkeen voitaisiin jatkaa yhteistä työtä sopimiseksi vastaisista tämänsuuntaisista toimista.*

Imperialismin jarrutustaktiikka

Imperialistit on pakotettava rauhanomaiseen rinnakkainoloon. Tämä tapahtuu sosialististen maiden päättäväisen ulkopoliittikan kautta ja kapitalististen maiden työväenluokan ja kaikkien rauhantahtoisten ihmisten joukkotoiminnan tuloksena. Imperialistiset valtiot on ensin pakotettava Euroopan turvallisuuskonferenssin valmisteluihin, itse turvallisuuskonferenssissa etenemiseen rauhanomaisen rinnakkainolon periaatteita kohti ja konferenssin tulosten ja päätösten soveltamiseen ja toteuttamiseen.

Tässä kamppailussa on käytettävä hyväksi kapitalistisen leirin sisäisiä risiriitoja ja tästä johtuvia erilaisia näkemyksiä Euroopan turvallisuuskonferenssin suhteen.

* ks. tämän lehden s. 69—73.

Euroopan turvallisuuskysymyksen ratkaisun hidastajien ja turvallisuuskonferenssin vastustajien työkalua on NATO. Sen politiikan muovaavat ne voimat, jotka haluaisivat estää turvallisuuskonferenssin järjestämisen. Nämä ovat ne voimat Euroopassa ja Yhdysvalloissa, jotka vielä elättävät toivoa sosialismin takaisintyöntämisestä; jotka haluaisivat laajentaa kapitalistiset markkinansa menetetyille alueille; jotka etsivät kosta toisen maailmansodan tappioille. Mutta on olemassa myös porvarillisia piirejä, jotka suhtautuvat Euroopan turvallisuuskysymykseen realistisesti ja näkevät ne edut, jotka koituvat yhteistoiminnasta talouden, kaupan tieteen ja tekniikan jne. aloilla. Tässä tilanteessa työväenluokan on harjoitettava sellaista joukkotoimintaa ja sellaista liittolaispolitiikkaa, joka suuntautuu monopoleja vastaan, kapitalististen maiden myönteisen yhteiskunnallisen kehityksen puolesta. Tämä asettaa rauhan ja demokratian voimille erityisen haasteen lisätä ponnistuksiaan.

Yhdenkään NATO-maan hallitus ei ole uskaltanut vastustaa virallisesti yleiseurooppalaisen konferenssin koolle kutsumista. Konferenssi yritetään sen sijaan lykätä kauas tulevaisuuteen esittämällä aina uusia verukkeita samalla, kun julkisuudessa puhutaan Euroopan turvallisuuskonferenssin puolesta.

Verukkeina on mm. käytetty sitä, että ei olisi mitään mieltä järjestää pelkästään Euroopan valtioiden konferenssia, vaan mukaan tulisi saada myös Yhdysvallat ja Kanada ottaen huomioon näiden maiden suuri vaikutus Euroopan asioihin. Kun sosialististen maiden hallitukset vastasivat tähän myöntävästi ja kun Suomen hallitus oli lähettänyt tiedusteluomistionsa toukokuussa 1969 myös Yhdysvaltain ja Kanadan hallituksille, turvallisuuskonferenssin vastustajat väittivät, ettei ole esitetty konferenssin työjärjestystä eikä konferenssista tulisi mitään ilman kunnollisia valmisteluja. Lokakuussa 1969 Varsovan liiton maiden ulkoministerien kokous ehdotti, että kokouksen työjärjestyksenä olisi Euroopan turvallisuuden takaaminen ja luopuminen voiman käytöstä ja sillä uhkaamisesta Euroopan valtioiden välisissä suhteissa sekä kauppa-, talous- ja tieteellisteknisten yhteyksien laajentaminen tasa-arvoisuuden pohjalla ja niiden suuntaaminen poliittisen yhteistoiminnan kehittämiseen Euroopan valtioiden välillä. Konferenssin valmistelujen aloittamiseksi esitettiin monenkeskisiä neuvotteluja eri maiden ulkoministereiden tai diplomaattien välillä. Suomen hallituksen muistio marraskuulta 1970 tähtää diplomaattitasolla käytäviin konferenssin järjestelyneuvotteluihin, jotka järjestettäisiin Helsingissä. Seuraavaksi turvallisuuskonferenssin vastustajat esittivät, että turvallisuuskonferenssia ei tulisi järjestää ennen kuin päästään sopimukseen Länsi-Berliinin kysymyksestä. Nyt on päästy tähän sopimukseen Neuvostoliiton, Saksan Demokraattisen Tasavallan ja kaikkien rauhantahtojen ihmisten ponnistelujen tuloksena. Hiljattain ovat

turvallisuuskonferenssin vastustajat osoittaneet vararikkonsa esittämällä väitteen siitä, että Neuvostoliitto vastustaa turvallisuuskonferenssin koollekutsumista muka siten, että Neuvostoliitto vaatii niin kutsuttujen Moskovan-Bonnin ja Varsovan-Bonnin -sopimusten ratifiointia ennen turvallisuuskonferenssin koollekutsumista. Tällainen väite on vailla kaikkea todellisuuspohjaa; Neuvostoliitto ja sosialistiset maat ovat heti valmiit turvallisuuskonferenssiin. Eräs uusimmista näytelmistä näyteltiin NATO:n ministerineuvoston Brysselin kokouksessa joulukuussa, jolloin Tanskan, Norjan ja eräiden muiden valtioiden esitys myönteisestä suhtautumisesta turvallisuuskonferenssin järjestämiseksi estettiin selittämällä, että tähän ei tulisi suostua ennen kuin DDR:n ja Saksan Liittotasavallan sekä DDR:n ja Länsi-Berliinin väliset sopimukset on solmittu. Samanaikaisesti Saksan Liittotasavallan hallitus lykkäsi jo valmiiden sopimustekstien allekirjoittamisen muutamalla päivällä, jotta NATO:n kielteinen päätös olisi voitu tehdä.

Imperialismin ideologia Euroopassa

Erääksi luokkataistelun tärkeäksi kysymykseksi muodostuu imperialistien Eruoopan turvallisuuden nimissä ajamien tavoitteiden torjuminen, jotka eivät ole Euroopan turvallisuuden ja rauhanomaisen rinnakkainolon periaatteiden mukaisia. Imperialistiset suunnitelmat ja erilaiset turvallisuusmallit tähtäävät — toisin kuin sosialististen maiden esitykset — Euroopassa vallitsevan status quon muutokseen. Ne pyrkivät Euroopan sosialististen valtioiden kehityksen kääntämiseen takaisinpäin, niiden palauttamiseen kapitalistisiksi maiksi tai ainakin niiden heikentämiseen. Kun tietyt imperialistiset piirit ovat havainneet, että ne eivät pääse näihin päämääriin Euroopan turvallisuuskonferenssin vastustamisella, ne pyrkivät näihin tuloksiin itse turvallisuuskonferenssin avulla.

Näin joudutaan tarkastelemaan Saksan Liittotasavallan kristillisdemokraattien ja sosialidemokraattien tavoitteita sekä erilaisia yhdysvaltalaisia suunnitelmia, joissa imperialistien suunnitelmat esiintyvät verhotusti ja objektiivisuuden kaapuun kääriytyneinä — toisin kuin Saksan Liittotasavallassa olevien fasististen ja uusfasististen piirien täysin avoimet uhkailut Euroopan turvallisuutta ja sosialistisia maita vastaan.

Saksan Liittotasavallan kristillisdemokraatitkin (CDU/CSU), hylkäävät kaikki rauhanomaista rinnakkainoloa koskevat käsitykset. He eivät hyväksy edes vapaiden demokraattien (FDP) ja sosialidemokraattien (SDP) piirissä tiettyä kannatusta nauttivaa konvergenssiteoriaa (teoriaa sosialismin ja kapitalismin samansuuntaisesta muuttumisesta ja lopulta yhteenkasvamisesta). He noudattavat nk. "kovan realismin" politiikkaa sosialis-

tisiin maihin nähden. Sen mukaan imperialistisen herruuden ei sovi päästää käsistään väkivallanvälineitä. Kristillisdemokraatit pyrkivät NATO:n ja EEC:n kaikinpuoliseen vahvistamiseen. Heidän mielestään pysyvin järjestelyin vahvistettu antikommunistinen vallankeskityson EEC:n päämäärä. Euroopan turvallisuusjärjestelmä status quon pohjalta ei ole kristillisdemokraattien mielestä hyväksyttävissä. Puolueohjelmassaan he väittävät, että sellainen ei lisäisi tämän mantereen kansojen turvallisuutta vaan päinvastoin vähentäisi sitä. Puolueohjelmassa sanotaan: "Saksalaisen politiikan päämääränä pysyy status quon voittaminen", ja edelleen, "Saksojen jakoon, Länsi-Euroopan kansallisuusvaltioihin pirstoutuneisuuteen ja Neuvostoliiton ylivaltaan Itä-Euroopassa perustuva 'Euroopan turvallisuusjärjestelmä' ei toisi kansoille lisää turvallisuutta, vaan päinvastoin vähemmän". Puolueohjelmassa asetetaan kristillisdemokraattien ulkopoliittikan tärkeysjärjestys seuraavasti: "1) Euroopan talousyhteisöön kuuluvien valtioiden poliittinen ja taloudellinen yhdentäminen, 2) itäeurooppalaisten valtioiden vapauttaminen niille pakotetusta Brezhnevin opista ja 3) Saksan kysymyksen ratkaiseminen asianosaisten tahdon mukaisesti." Kaksi viimeistä kohtaa tarkoittivat Euroopan sosialististen maiden valtiosyhteisön hajoittamista ja DDR:n sulattamista imperialistiseen NATO-valtioon, Saksan Liittotasavaltaan. Tämä puolueohjelmaan kirjattu politiikka ilmenee käytännössä kieltäytymisenä status quon tunnustamisesta ja Moskovian sekä Varsovan sopimusten ratifiointin hylkäämisestä ja ehdottomana kieltäytymisenä tunnustamasta DDR:ää. NATO:n piirissä kristillisdemokraattien pyrkimyksenä on erilaisen mallien kehittäminen, joiden mukaan niin kutsuttu "kauhun tasapaino" pakottaa kilpavarusteluun ja Yhdysvaltain joukkojen läsnäoloon Euroopassa.

Tänä päivänä länsi-saksalainen imperialismi toteuttaa politiikkaansa sosialidemokraattien ja vapaiden demokraattien muodostaman kokoomushallituksen kautta. Myös Brandt/Scheelin hallitus korostaa puheissaan ja teoissaan tavan takaa pyrkimyksiään rakentaa ja vahvistaa edelleen NATO:a ja EEC:tä.

SDP:hen ja FDP:hen lukeutuvien Willy Brandtin, Walter Scheelin, Ferdinand Duckwitzin, Egon Bahrin ja Theo Sommerin luomat teoriat toimivat Saksan Liittotasavallan hallituksen ulkopoliittikan periaatteina. Ajatusta kollektiivisen turvallisuuden aikaansaamisesta Eurooppaan nämä poliitikot pyrkivät käyttämään pitkällä aikavälillä Keski- ja Itä-Euroopan sosialististen maiden erottamiseksi Neuvostoliiton ystävydestä ja muodostamaan yhdessä Länsi-Euroopan kapitalististen maiden kanssa niin kutsutun yleiseurooppalaisen muodostelman. Tämän päämäärän saavuttamiseksi esitetään sellaista käsitystä, että on olemassa etujen yhteisyyttä toisaalta "supervaltojen" ja toisaalta keskikokoisten ja pienten valtojen välillä ja että näi-

den ryhmien intressit asetetaan toisilleen vastakkaisiksi. Keski- ja Itä-Euroopan pienten sosialististen valtioiden ja kapitalististen valtioiden etujen yhteneväisyys selitetään johtuvaksi näiden maiden pyrkimyksestä suurempaan riippumattomuuteen ja liikkumavapauteen kulloisestakin "johtavasta suurvallasta". Ideologisesti tätä rakennelmaa tuetaan vetoamalla Euroopan kulttuurin yhteiseen traditioon ja mystiseen eurooppalaisten yhteenkuuluvaisuudentunteeseen. Myös konvergenssiteorialla on asemansa. Tieteellistekninen kehitys aiheuttaa näiden katsomusten mukaan samansuuntaisia taloudellisia, yhteiskunnallisia ja ideologisia prosesseja sekä kapitalistisissa että sosialistisissa yhteiskunnissa. Puhutaan "nykyaikaisesta teollisesta yhteiskunnasta", jonka muuttujia olisivat vain kapitalistinen ja sosialistinen järjestelmä.

Kun sosialismin ja kapitalismin välinen kamppailu näin joko kokonaan kielletään tai asetetaan toisarvoiseen asemaan, tulkitaan myös Euroopan turvallisuuden käsitettä siten, että ei tule pyrkiä kapitalismin ja sosialismin välisen yhteenoton mahdollisuuden poistamiseen, vaan luomaan suoja liittoutuman sisäisten poliittisten konfliktien aiheuttamia oletettuja vaaroja vastaan. Näin pidetään myös sosialististen maiden ehdottamaa kollektiivisen turvallisuuden järjestelmää "liian ahtaana" ja "riittämättömänä". Nämä teoriat suuntautuvat siis itse asiassa kummankin sotilasliittoutuman välisten yhteenottojen estämistä vastaan.

Samanaikaisesti esitetään myös mahdollisuutta muodostaa "yhteisiä poliittisia instituutioita" tai yhteisiä "yleiseurooppalaisia oikeusnormeja", ja pyritään Euroopassa vallitsevien rajojen "suhteellistuttamiseen". Nämä yhdessä alueellisen status quon kunnioittamisen, sotilaallisten turvallisuussovimusten, taloudellisen, tieteellisteknisen ja kulttuuriyhteistyön kanssa, valtiomonopolistisen kapitalismin voimiin luottaen johtaisivat Euroopan sosialistisen ja imperialistisen osan riippuvuuteen ja tätä tietä sosialistisen valtioyhteisön sisäiseen hajaantumiseen ja lopulta kuitenkin poliittisen ja yhteiskunnallisen status quon muuttumiseen.

Mitä tulee DDR:n kansainoikeudelliseen tunnustamiseen, joka on eräs Euroopan status quon tunnustamisen keskeisimpiä kysymyksiä, lähtevät kristillisdemokraatit siitä, että DDR:ää ei missään tapauksessa tule tunnustaa, vaan pyrkimyksenä on Saksan valtakunnan uudelleen yhdistäminen. Sitä ennen Saksan Liittotasavalta edustaa "koko Saksan valtakuntaa". Vapaat demokraatit ja sosialidemokraatit esittävät erilaisia käsityksiä toisten kannattaessa DDR:n tunnustamista, toisten vaatiessa jonkinlaisen yleissaksalaisen liittovaltion muodostamista ja virallisten tahojen puhuessa "saksalaisten sisäisistä suhteista" ja siitä, että DDR ja Saksan Liittotasavalta eivät voi olla toisilleen "ulkomaita".

Amerikkalaisen Timothy Stanleyn Euroopan turvallisuusraportissa,

(United States and the European Security in the 1970's, New York, 1970) tähdätään mm. Yhdysvaltain jatkuvaan läsnäoloon Euroopassa ja USA:n aktiiviseen sekaantumiseen Euroopan asioihin. Raportissa korostetaan erityisesti Yhdysvaltain ja Euroopan imperialististen valtioiden, erityisesti Saksan Liittotasavallan, välistä tiivistä poliittista ja sotilaallista koordinointia ja yhteistoimintaa. Siinä asetetaan tulevaisuuden toiveita laajentuvaan ja tiivistyvään yhteydenpitoon kummankin maailmanjärjestelmän välillä kaupapolitiikan, kulttuurin, tieteen ja turismin aloilla. Raportissa väitetään, että esimerkiksi kaupallisten kanavien kautta syntyvä henkilökohtainen yhteydenpito vaikuttaa oleellisesti siihen, että "Itä-Euroopan johtavien kerrosten yhteiskunnallinen ja poliittinen näkökenttä leeejenee" — luonnollisesti imperialistisessa mielessä. Turismia ja opiskelijavaihtoa tulee käyttää järjestelmällisesti porvarillisen ideologian ja elämäntavan juurruttamiseen sosialistiseen maailmaan, näin "näiden maiden väestö saa kuulla muutakin informaatiota ja muitakin ajatuksia kuin niitä, jotka vastaavat puoluelinjaa". Näin nämä imperialismien teoreetikot siis pyrkivät käyttämään imperialismien hyväksi sosialististen ja kapitalististen maiden välillä avautuvia taloudellisia, tieteellisteknisiä ym. yhteistyömuotoja.

Sangen usein imperialistit esittävät väitteen, että suunnitellusta Euroopan turvallisuuskonferenssista hyötyisi vain Neuvostoliitto. Väite on täysin nurinkurinen. Euroopan turvallisuuskonferenssihan on Euroopan ja maailman kaikkien kansojen etujen mukainen ja siitä hyötyvät kaikki kansat. Väitteellä pyritäänkin joko Euroopan turvallisuuskonferenssin torpedoimiseen tai luomaan kansalaismielipidettä, joka vaatisi Neuvostoliitolta imperialismien etuja palvelevia myönnytyksiä.

Edistysaskeleita kapitalistimaissa

Saksan Liittotasavalta suhtautui varsin pitkään torjuvasti ydinkielto-sopimukseen, koska sen tarkoituksena oli saada käyttöönsä näitä aseita. Vuonna 1970 Liittotasavallan hallitus kuitenkin demokraattisten voimien kotimaisen ja kansainvälisen painostuksen tuloksena allekirjoitti sopimuksen. Vuonna 1970 niin ikään solmittiin Saksan Liittotasavallan ja Neuvostoliiton sekä Puolan kansantasavallan välillä suunnilleen samansisältöiset sopimukset väkivallan käytön ja sillä uhkaamisen kieltämisestä. Nämä sopimukset sisältävät määräykset mm. Puolan länsirajasta, nk. Oder-Neisse -linjasta, jota Liittotasavallan hallitus ei siihen mennessä ollut tunnustanut kunnioittavansa ja jonka tunnustamisesta kansainvälisesti käytiin laaja useita vuosia kestänyt kamppailu. Niin ikään sopimuksissa käsitellään Saksan Demokraattista Tasavaltaa olemassa olevana valtiona, mikä tosiasiallisesti merkit-

see sitä, että Liittotasavalta tunnustaa DDR:n olemassaolon. Liittotasavallan hallitus on nämä sopimukset allekirjoittanut, mutta niiden ratifioimista vastaan ovat Saksan Liittotasavallan taantumuspiirit aloittaneet raivoisan hyökkäyksen ja tällä hetkellä sopimuksen puolesta järjestetäänkin Liittotasavallan demokraattisten voimien toimesta laajaa toimintaa, joka myös saa kansainvälisen tuen. Parhaillaan käydään Tshekkoslovakian ja Saksan Liittotasavallan välillä neuvotteluja samansisältöisen sopimuksen solmimisesta, mikä myös edellyttää Münchenin sopimuksen (tällä v. 1937 solmitulla sopimuksella Saksa, Englanti, Ranska ja Italia hyväksyivät sen, että Saksa miehittää Tshekkoslovakian) julistamista mitättömäksi alusta alkaen.

Näihin edistysaskeliin on myös luettava Ranskan hallituksen Euroopan turvallisuuskonferenssin suhteen omaksuma realistinen asenne samoin kuin Tanskan ja Norjan sekä eräiden muiden pienempien maiden toiminta NATO:n piirissä Euroopan turvallisuuskonferenssin puolesta. Suomen hallitus on tunnetuilla aloitteillaan merkittävästi auttanut turvallisuuskonferenssin toteutumisen edistymistä. Myönteisiä piirteitä sisältyy myös Suomen syyskuussa 1971 tekemään nk. Saksan aloitteeseen, joskin tuomittavaa on se, että Suomen hallitus on sitonut asiassa etenemisen Liittotasavallan kantaan, ja on haluton aloittamaan neuvottelut diplomaattisuhteiden solmimisesta tähän halukkaan eli DDR:n hallituksen kanssa.

YYA-sopimus Suomen ja Neuvostoliiton välillä on myös tekijä, joka merkittäväällä tavalla rauhoittaa tilannetta Pohjois-Euroopassa. Huomattavaksi voitoksi on sen vuoksi laskettava sopimuksen voimassaoloajan pidentäminen 20 vuodella vuonna 1970.

Viimeisin ja merkittävin edistysaskel oli syyskuun 3 päivänä 1971 tapahtunut neljän vallan: Neuvostoliiton, Ranskan, Iso-Britannian ja Yhdysvaltain Länsi-Berliiniä koskevan sopimuksen allekirjoittaminen. Tässä sopimuksessa, joka tähtää Euroopan jännityksen lievenemiseen ja rauhanomaisen kanssakäymisen voimistumiseen, kolme länsivaltaa kansanoikeudellisesti sitovalla tavalla tunnustavat Saksan Demokraattisen Tasavallan olemassaolon. Sopimuksessa sanotaan, että Länsi-Berliini ei ole Saksan Liittotasavallan osa eikä Liittotasavalta voi sitä hallita. Sopimuksessa sanotaan edelleen, että Saksan Liittotasavallan ja Länsi-Berliinin perustuslain kohdat, jotka ovat tämän sopimuksen kanssa ristiriidassa, ovat mitättömiä. Liittotasavallan hallitus, parlamentti, presidentti tai valtion eri valiokunnat ja liittopäiväryhmät yhdessä eivät saa kokoontua Länsi-Berliinissä tai suorittaa siellä virkatehtäviään. Länsi-Berliinin sopimuksen mukaan Länsi-Berliini on edelleenkin kolmen läntisen vallan miehityksen alainen ja Neuvostoliittoa edustaa Länsi-Berliinissä pääkonsuli.

Länsi-Berliinin sopimuksella, jonka voimaan astuminen on riippuvainen Moskovon-Bonnin ja Varsovan-Bonnin sopimusten ratifioinnista, on täten

sovittu monista niistä kysymyksistä, jotka ovat olleet jatkuvan jännityksen aiheina Euroopassa. Sopimus on kaikkien rauhanvoimien suuri voitto. Se osoittaa todeksi sen rauhanomaisen rinnakkainolon politiikan periaatteen, että vaikeatkin valtioiden väliset riitakysymykset voidaan ratkaista neuvotteluteitse. Länsi-Berliinin sopimuksella on poistettu koko joukko Euroopan turvallisuuskonferenssin tielle asetettuja esteitä ja jännitystä aiheuttaneita tekijöitä. Länsi-Berliinin sopimus edellytti myös Saksan Demokraattisen Tasavallan ja Länsi-Berliinin senaatin sekä DDR:n ja Liittotasavallan viranomaisten välisiä neuvotteluja liikennekysymyksistä, vierailuista yms. Nyt nämäkin neuvottelut on saatu myönteiseen päätökseen ja sopimukset, joita ei ole ratifioitu, merkitsevät Euroopan turvallisuuskonferenssille myönteisen ilmapiirin edelleen paranemista.

*

Myönteinen kehitys Euroopan turvallisuuskysymyksessä on ollut mahdollista vain kaikkien rauhanvoimien vuosien johdonmukaisen ja päättäväisen työn tuloksena. Rauhanvoimien on nyt entisestään lisättävä toimintaansa ja voimistettava työtään sen puolesta, että turvallisuuskonferenssin monenkeskiset valmistelut aloitetaan Helsingissä viivytyksettä, jotta Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökongressi voidaan kutsua koolle vuoden 1972 aikana.

Tässä tarkoituksessa ovat kommunistiset puolueet, rauhanpuolustajain liike, Maailman Rauhanneuvosto, Kansainvälinen Ylioppilasliitto (IUS), DNML, opiskelija- ja nuoristojärjestöt, Prahan yliopisto ja lukuisat muut järjestöt järjestäneet toimintaa Euroopan kaikissa maissa sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla. Mahdollisimman laajaa eri kansalaispiirien välistä yhteistyötä varten on eri Euroopan maissa perustettu Euroopan turvallisuuskomiteoita. Suomessa toimii tässä asiassa Suomen toimikunta Euroopan turvallisuuden edistämiseksi (STETE). Näiden kansallisten yhteistyötoimikuntien toimesta järjestetään Euroopan yleisen mielipiteen ja kansalaisjärjestöjen suurenkokous turvallisuudesta ja yhteistyöstä Brysselissä kesäkuun 2—5 päivänä 1972. Suomalaiset poliittiset nuorisojärjestöt järjestivät elokuussa 1970 Nuorison Euroopan turvallisuuskokouksen Helsingissä. Tämän vuoden elokuussa suomalaiset nuoriso- ja opiskelijajärjestöt järjestävät toisen kansainvälisen Nuorison Euroopan turvallisuuskokouksen (NETK). Kokouksesta muodostuu entistä laajempi ja edustavampi osoitus demokraattisen nuorison halusta kamppailla turvallisen ja rauhanomaisen Euroopan puolesta.

Dimitrov ja kansanrintama

Jukka-Pekka Takala

Länsi- ja Keski-Euroopan työväenvaltakumousten kääntynyt proletariaatin tappioon 1920-luvulla alkoi kapitalistisissa maissa osittaisen vakavuuden kausi. Reformistit tulkitsivat sen ”järjestyneen” kapitalismin syntymiseksi tai vetivät sen johtopäätöksen, että sosialismiin oltiin siirtymässä rauhallisella parlamentaarisella etenemisellä. Kommunistiseksi Internationaaliksi järjestäytyneet kommunistiset puolueet kuitenkin näkivät, ettei kapitalismi ollut kyennyt ratkaisemaan ristiriitojaan.

Kapitalistinen maailma kriisien kourissa

Kuudennessa kongressissaan vuonna 1928 Komintern osoitti, että kapitalististen maiden suhteellisen nopea kasvu johtaisi pian uuteen kriisiin kääntymiseen. Vuonna 1929 New Yorkin pörssin romahdus teki kaikille selväksi, että uusi lama oli alkamassa. Tuotantokapasiteetin vajaakäyttö sai pian ennätysmäiset mittasuhteet. Kapitalististen maiden teollisuustuotanto laski 38 %:lla vuosina 1930—33.¹ Työttömyys nousi ennennäkemättömiin lukuihin: kaikkiaan yli 35 miljoonaa ihmistä joutui työttömäksi. Vuosien 1929—1933 kriisistä muodostui pisin ja tuhoisin kapitalismin siihenastisista kriiseistä. Porvaristo pyrki kaikin keinoin saamaan laman seuraukset työtätekevien kannettaviksi. Mutta työväenluokka ei ollut toimeettomana, vaan nousi laman seurauksia vastaan, luokkataistelu kärjistyi.

Lakkoliike kasvoi. Viidessätoista suurimmassa kapitalistisessa maassa oli vuosina 1929—32 yhteensä 18 794 lakkoa, joihin osallistui 8.5 miljoonaa työläistä.² Lakot kohdistuivat etupäässä palkanalennuksia, työstäeroittamisia, työttömyyttä ja suoranaista nälkää vastaan. Mutta ne alkoivat suuntautua myös hallitusten työläisiä vastaan kohdistamia erityistoimenpiteitä vastaan. Liikehdintä alkoi osoittaa, että kapitalististen maiden poliittinen

1. E. Varga: *Kapitalizm i sotsializm za 20 let*, Moskova 1938 alk. sl 180 — lainattu teoksessa Sobolev ym.: *Outline History of the Communist International*, Progress, Moskova 1971, s. 296.

2. William Foster: *Outline History of the World Trade Union Movement*, New York, 1956, s. 313 — lainattu teoksessa Sobolev ym., s. 298.

järjestelmä oli horjumassa. Vallankumouksen uhka huolestutti porvaristoa. New York Times kirjoitti 14. 10. 1931: 'Kriisin iskut eivät ole vain entisten talouspulien tapaisia episodeja, vaan ne uhkaavat kapitalistista talousjärjestelmää kokonaisuudessaan tuholla'.³

Porvaristo pyrki ratkaisemaan kriisin omaksi edukseen. Suurpääoman kaikkein taantumuksellisimmat piirit löysivät keinon sodassa ja fasistisen liikkeen tukemisessa.

Fasistinen liike nousi kapitalistisissa maissa. *Italiassa* oli Mussolini toteuttanut avoimen terroristisen diktatuurin jo 1920-luvun alkupuolella; vuonna 1928 parlamentaarinen hallitustapa syrjäytettiin ja muodostettiin "korporatiivinen valtio". *Saksassa* natsit etenivät. Vuoden 1932 kesäkuun vaaleissa Hitlerin puolue sai 13.7 miljoonaa ääntä. Maaliskuussa 1933 Saksan valtiopäivät myönsi Hitlerille diktatoriset valtaoikeudet. Fasistinen liike kasvoi monissa muissa maissa, etenkin Ranskassa, Itävallassa, Espanjassa, Kreikassa ja Baltian maissa. Myös Suomessa fasismi eteni.

Sota on imperialismiin yleinen tendenssi ja noissa oloissa sodanvaara oli selvästi kasvanut. Kapitalismin epätasainen kehitys oli aiheuttanut muutoksia imperialistivaltiojen keskinäisissä voimasuhteissa. Erityisesti Saksan monopolipääoma oli vahvistunut. Lisäksi kaikki maailman imperialistit etsivät keinoja hyökätäkseen ensimmäisen sosialistisen valtion kimppuun. Tässä mielessä anglosaksiset monopolit tukivat Hitleriä. Vuonna 1935 Dimitrov sanookin, että saksalainen fasismi esiintyy "kansainvälisen vastavallankumouksen iskunyrkkinä, imperialistien päälietojana, ristiretken alkuunpanijana Neuvostoliittoa, työvätekevien suurta isänmaata vastaan" (s. 28).*

Samoin imperialismiin yleinen lainalaisuus on demokratian kaventumisen tendenssi. "Uuden talouselämän, monopolistisen kapitalismin (imperialismi on monopolistista kapitalismia) poliittisena päällysrakenteena) on siirtyminen *demokratiasta* poliittiseen *taantumukseen*. Vapaata kilpailua vastaa demokratia. Monopolia vastaa poliittinen taantumus... Siinä mielessä on kiistatonta, että imperialismi on *yleensä demokratian, kaiken demokratian... 'kieltämistä'*"⁴.

Imperialismi suuntautuu myös porvarillisen demokratian parhaita perinteitä vastaan. Monopoliporvariston etujen toteuttaminen vaatii, että se voi yhä tiukemmin kontrolloida valtiota; poliittisen ja taloudellisen vallan lähe-

3. Lainattu teoksessa B. M. Leibzon, K. K. Širinja: *Povorot v politike Kominterna*, Moskva 1965, s. 15.

* Dimitrov-sitaatit viittaavat hänen Kominternin VII kongressissa esittämään selostukseen *Fasismien hyökkäys ja kommunistisen internationaalin tehtävät taistelussa työväenluokan yhtenäisyyden puolesta fasismia vastaan*. Selostus ilmestyy lähiaikoina Sosialistisen Opiskelijaliiton kustantamassa kirjassa Dimitrov: *Työväenluokan yhtenäisyys ja kansanrintama fasismia vastaan*, Tampere 1972.

4. V. I. Lenin, *Kootut teokset*, osa 23, ss. 33—34.

neminen suurpääoman etujen mukaista politiikkaa toteuttamaan vaatii demokratian syrjäyttämistä, koska koko kansan, myös pikkuporvariston edut suuntautuvat monopoleja vastaan. Fasismiin kiivas hyökkäys demokratiaa vastaan ei ole siis suinkaan vieras imperialismiin olemukselle, vaan liittyy mitä kiinteimmin imperialismiin yleisiin lainalaisuuksiin. Fasistisen joukkoliikkeen tukeminen oli keino, jolla monopolit saattoivat vähentää vallankumouksen uhkaa. Fasistinen liike pyrki demagogisten (antisemitistien, jopa "sosialististen" ja "monopolienvastaisten") tunnusten avulla suuntaamaan joukkojen tyytymättömyyttä kapitalistiselle järjestelmälle vaarattomaan uomaan. Toisaalta se hyökkäsi työläisten itsenäisiä luokkaorganisaatioita vastaan, ammattiyhdistysliikettä ja poliittisia puolueita, ennen muita vallankumouksellista puoluetta vastaan.

Saatuun asemia valtiokoneistossa fasismi tuli myös valtiomonopolististen sääntelymekanismien toteuttajaksi omalta osaltaan. Tässäkin se esiintyi imperialismiin yleisen tendenssin toteuttajana sen äärimmäisessä muodossa — välikappaleena valtion ja monopolien voiman yhdistymisessä.

Mutta fasismi ei ollut näiden imperialismiin lainalaisuuksien *väistämätön* toteutumismuoto. Esimerkiksi Yhdysvalloissa fasistinen liike ei saavuttanut kovin suuria voittoja. Siellä tyytymättömyyteen ja valtiosääntelyn ongelmiin vastattiin New Deal-ohjelmalla, jonka mukaan valtio sosiaalilainsäädännön, työllisyystöiden ja eräiden erityisvaltuuksien ja -projektien (Tennessee Walley Authority) avulla yritti torjua lamaa. Samaan aikaan fasistinen liike ja taantumuksellisimmat monopolit ajoivat fasistista ohjelmaa.

Tämä osoittaa, että fasismi oli imperialismiin yksi *mahdollinen*, ei välttämätön valtiomuoto. Se on tärkeä havainto fasismin vastaisen kansanrintaman rakentamisen kannalta.

Marras-joulukuussa 1933 kokoontunut Kominternin toimeenpanevan komitean 13. täysistunto määritteli: "Fasistinen valta on finanssipääoman kaikkein taantumuksellisimpien, kansalliskiihkoisimpien ja imperialistisimpien ainesten avointa terroristista diktatuuria".

Mitä tämä myös Dimitrovin selostuksessa (s. 27) esiintyvä määritelmä sisältää?

Ensiksi määrittelemällä fasismi *finanssipääoman* ainesten vallaksi kytetään fasismi taloudelliseen perustansa. Tällä torjutaan mm. sosialidemokraattien keskuudessa esiintyneet harhakäsitykset, joiden mukaan fasismi olisi pikkuporvariston valtaa tai luokkien yläpuolelle olevaa valtaa.

Toiseksi määrittelemällä fasismi "avoimeksi terroristiseksi diktatuuriksi" erotetaan se porvarillisesta demokratiasta — joka sekin on porvariston

diktatuuria.⁵ Tämän eron tekeminen liittyy läheisesti Kominternin strategian kehittymiseen. Aikaisemmin Kominternin piirissä oli levinnyt laajalle käsitys, jonka mukaan fasismi on väistämättä imperialismin viimeinen vaihe, sen jälkeen voi tulla vain proletariaatin diktatuuri. Tämä johti luonnollisesti myös fasismin ja porvarillisen demokratian eron hämärtymiseen käytännössä. Esimerkkinä vaikka ote Kullervo Mannerin SKP:n 7:nnessä puoluekonferenssissa syksyllä 1930 esittämästä arviosta: "Kommunistit, bolshevikit eivät missään tapauksessa voi asettua kummankaan hallitsevan järjestelmän, ei sen paremmin valkoisen porvarillisen demokratian kuin fasistisen diktatuurin puolesta".⁶ Samanlainen kanta oli myös Kominternin toimeenpanevan komitean 1:1. täysistunnolla.

Tietysti kommunistit taistelevat proletariaatin diktatuurin puolesta, mutta työväen elinehdoille ja itse taistelun edellytyksille ei ole yhdentekevää, vallitseeko porvarillinen demokratia vai fasistinen terroristinen komento; eikä tuossa tilanteessa ollut yhdentekevää, että ei kyetty asettamaan tehtävää kaikkien niiden voimien kokoamisesta yhteiseen rintamaan, jotka olivat valmiit puolustamaan porvarillista demokratiaa fasismin hyökkäystä vastaan.

Kolmanneksi fasistinen valta määriteltiin "finanssipääoman taantumuksellisimpien, kansalliskiihkoisimpien ja imperialistisimpien ainesten" vallaksi, siis suurporvariston erään *osan* vallaksi. Tätä kysymystä ei Dimitrovin selostuksessa kehitellä yksityiskohtaiseksi, mutta voimme väittää seuraavaa: yhtäältä fasismi on vastaus *koko* kapitalistisen järjestelmän poliittiseen ja taloudelliseen kriisiin sekä sosialistisen maan syntyymiseen, mutta samalla sen toteuttivat suurpääoman osalta ja siitä hyötyivät ennen kaikkea taantumuksellisimmat monopolit, etenkin sotateollisuuspääoma.⁷ Tämän määritelmän osaan sisältyy siis eron tekeminen porvariston, jopa suurporvariston eri osien välillä niiden suhteessa fasistiseen valtaan.

5. Luonnollisesti voidaan tehdä ero fasistisen diktatuurin erilaisten muotojen välillä. Sekä hitleriläinen komento että Kreikan nykyinen sotilasdiktatuuri sopivat tässä fasismin määritelmään, vaikka niillä on huomattavia eroja: esim. joukkoliikkeen, fasistisen puolueen ja ideologian tärkeys natsien vallassa — armeijan ja imperialistisen sotaliiton tärkeys Kreikassa.

6. Antti Hyvönen: *SKP:n maanalaisuuden vuodet*, Kansankulttuuri, 1971, s. 141.

7. Natsi-Saksan koko talouden kasvu vuosina 1933—39 eli yhtä suuri kuin sen sotateollisuuden kasvu. Tämä johtui siitä, että fasistisen komennon avulla oli työläisten palkkakamppailu estetty ja fasistinen komento oli jäädyttänyt työläisten palikat tuhoamalla ammattiyhdistysliikkeen itsenäisyyden. Se, että kotimainen kulutuskysyntä ei kasvanut, oli omiaan voimistamaan monopolien pyrkimystä imperialistiseen sotaan.

Miksi työväenluokka ei estänyt fasismin nousua?

Taloudellinen kriisi nostatti kyllä työväenluokan liikehtimään, mutta se ei automaattisesti vahvistanut työväenluokkaa, se ei automaattisesti suunnannut työväenluokkaa monopoleja ja kapitalismia vastaan. Tärkeä syy siihen, että työväenluokka ei valppaammin varautunut fasismia vastaan oli sosialidemokraattisten puolueiden fasismin vaaraa vähättelevä politiikka. Ne rajoittuivat täysin riittämättömiin taistelukeinoin fasismin vastaan ja torjuivat Kominternin ja sen puolueiden tarjoukset yhteisrintamasta. Tästä Dimitrov antaa esimerkkejä.

Mutta myös kommunistisissa puolueissa esiintyi väärää suhtautumista fasismin vaaran aiheuttamaan poliittiseen tilanteeseen.

Kommunistit näkivät, että kapitalismin väliaikaisesti vakaa kausi oli loppumassa ja työväen joukkotaistelu kasvamassa vuosina 1926—27. Tämä tulkittiin koko kapitalistisen järjestelmän romahduksen ennakkoinniksi, tilanteeksi, jossa vallankumouksellinen liike saattaisi nopeasti kasvaa. Monet pitivät fasismia vain imperialismien kuolinkouristuksena. Joissakin maissa kommunistiset puolueet otaksuivat fasismin jo voittaneen, vaikka se itse asiassa vasta valmisteli hyökkäystä. Monet katsoivat, että kapitalismin yleinen kriisi ja käsillä oleva taloudellinen lama tuottaisivat vallankumouksellisen tilanteen. Korostettiin proletariaatin diktatuurin tunnuksen nostamisen tärkeyttä ja suhtauduttiin lahkolaismaisesti vallankumouksen lähestymistunnuksiin. Useat vallankumoukselliset katsoivat, että taistelussa imperialismia vastaan pääisku tulisi nyt antaa sosialidemokratialle kapitalistisissa maissa ja kansalliselle porvaristolle siirtomaissa ja puolisiirtomaissa. Kominternin VI kongressi vuonna 1928 nimitti — useiden edustajien arvostelusta huolimatta — sosialidemokratiaa sosiaalifasismiksi pitäen sitä vain fasismin vähemmän terävähampaisena kaksosena. Vasemmistososialidemokratia luonnehdittiin ”vaarallisimmaksi ryhmäksi sosialidemokraattisissa puolueissa”.⁸

Käännö Kominternin politiikassa

Kun Kominternin VII kongressi kokoontui Moskovassa heinä-elokuussa 1935 oli uusi politiikka jo pitkälle muotoutunut; fasismin vastaisesta taistelusta oli useilla Kominternin osastoilla hedelmällisiä kokemuksia. Kaikkein pisimmälle oli päästy Ranskassa, jossa oli luotu perusta työläisten yhteisrintamalle ja fasismin vastaiselle kansanrintamalle.⁹

8. Sobolev ym. mainittu teos: s. 268 ja s. 280.

9. Ranskan Kommunistinen Puolue ja Sosialistinen Puolue allekirjoittivat yhteisen asiakirjan heinäkuussa 1934, mikä osoitti työläisten fasismin vastaisen yhteisrintaman kehittyneen jo sangen pitkälle. Samanaikaisesti alkoi kehittyä kansanrin-

VII kongressi vahvisti Kominternin politiikan muutoksen ja kehittymisen monessa asiassa. Ne voidaan tiivistää *yhteisrintama*-ajatuksen kehittämiseen, fasismiin vastaisen *kansanrintaman* ajatuksen esiin tuomiseen ja proletarisen vallankumouksen *lähestymismuodon* etsimisen korostamiseen.

Yhteisrintama ei ollut uusi ajatus. Komintern ja sen osastot olivat pitkään ponnistelleet työväen yhteisrintaman rakentamiseksi kapitalismia vastaan eri kysymyksissä. Mutta aikaisemmin oli Komintern suhtautunut varauksellisemmin kommunistien yhteistyömahdollisuuksiin sosialidemokraattisten järjestöjen kanssa, myös perusjärjestötasolla. Nyt lähdettiin siitä, että myös sosialidemokraattiset puolueet oli mahdollista saada mukaan fasismiin vastaiseen taisteluun. Tätä mahdollisuutta oli vuoteen 1945 mennessä tietysti lisännyt se, että sosialidemokraatit olivat todenneet, että fasistinen valta hyökkäsi myös sosialidemokraattisia järjestöjä vastaan. Nyt Komintern pyrki rakentamaan työväen yhtenäisyyttä kaikilla tasoilla: joukkojen tasolta puolueiden ja internationaalien tasolle. Edelleen korostetaan joukkojen yhteistoiminnan tärkeyttä ylätason sopimuksiin verrattuna, mutta nyt nähtiin sopimuksin voitavan entistä paremmin edistää joukkojen toimintaa. Dimitrovin selostuksessa pidetään mahdollisena myös työväen yhtenäisten joukkopuolueiden syntymistä yhteisrintaman kehittyessä ja täten ennakoidaan useissa nykyisissä kansandemokratioissa kommunistien ja edistyksellisimpien sosialidemokraattien liiton pohjalta syntyneitä uusia marxilais-leniniläisiä puolueita.

Ajatus *kansanrintamasta* oli Kominternin piirissä varsin uusi. Sen toteuttamiselle oli luonut pohjaa monopolipääoman sosiaalisen pohjan kaventuminen ja pikkuporvariston joutuminen yhä suurempaan ristiriitaan suuropääoman kanssa.

Ajankohtaiseksi sen teki sodan ja fasismiin vaaran voimistuminen ja ilmeiset mahdollisuudet saada työväenluokkaa laajemmat väestöryhmät nousemaan uhkaa vastaan. Kansanrintaman välittömäksi tehtäväksi nähtiin kaikkien fasismiin ja sodan vastaisten voimien kokoaminen yhteen taisteluun niiden uhkan torjumiseksi. Sen tuli puolustaa porvarillisen demokration parhaita perinteitä ja työtätekevien elinehtoja fasismiin hyökkäystä vas-

tama. »Kansanrintama» oli ranskalaisten kommunistien esiinnostama tunnus. Maurice Thorez esitti sen ensimmäiseksi Nantes'ssa pidetyssä kokouksessa lokakuussa 1934. Sitä, että ajatus oli vielä sangen outo monille Kominternin työntekijöille kuvaa se, että muutamaa tuntia ennen puhettaan Thorez sai neuvon, jossa häntä kehoitettiin luopumaan kansanrintaman ajatuksesta ja tunnuksesta (Sobolev ym. s. 361). Vuoden 1935 heinäkuussa pidettiin valtavia joukkomielenosoituksia kansanrintaman pohjalta — yksin Pariisissa niihin osallistui 500 000 henkeä. Valtavan liikehdinnän tuella Kommunistinen Puolue, Sosialistinen Puolue, Radikaalisosialistit, ammattiliitot ja kymmenet erilaiset edistykselliset järjestöt tekivät yhteisen sopimuksen fasististen järjestöjen riisumiseksi aseista ja hajottamiseksi, demokraattisten vapauksien puolustamiseksi ja laajentamiseksi sekä rauhan turvaamiseksi.

taan. Se pyrki kokoamaan kaikki sodanvastaiset vjimat estääkseen imperialistisen sodan syttymisen.

Kansanrintama-ajatuksella oli tärkeä merkitys fasismin vastaisessa taistelussa kaikissa maissa. Ranskan kansanrintama onnistui estämään fasistisen kaappauksen uhan, hajottamaan fasistiset järjestöt ja riisumaan ne aseista ja heikentämään fasistien asemia valtiokoneistossa. Imperialistista sotaa eivät kansanrintamaponnistukset kyenneet estämään, mutta itse sodassa muodostui Neuvostoliiton ja monien muiden kansojen yhteinen rintama hitleriläisiä vastaan.¹⁰

Taistelu fasismia ja sotaa vastaan saattoi Dimitrovin mukaan johtaa tilanteeseen, jossa kommunistien tuli esittää *fasismin vastaisen yhteis- ja kansanrintamahallituksen* muodostamista. Ehtoihin, joilla tällaisen hallituksen tukeminen katsottiin mahdolliseksi, kuuluivat seuraavat: porvarillinen valtiokoneisto on niin herpaantunut, että porvaristo ei pysty estämään tällaisen hallituksen muodostamista; joukot ovat nousseet taisteluun, mutta eivät ole valmiita kamppailemaan sosialismin puolesta; hallitukseen osallistuvat puolueet tai niiden tärkeät osat vaativat jyrkkiä toimia fasismia vastaan ja torjuvat antikommunismia (s. 91). Tällaiseen hallitukseen saattoivat kommunistit tilanteesta riippuen osallistua itsekin.

Tässä oli kysymys kommunistien suhteesta hallitukseen asetettu uudestaan.¹¹ Tässä tilanteessa kommunistien hallitukselle antaman tuen ehdoksi siis riitti, että hallitus taisteli tehokkaasti fasismia vastaan. Samalla tietysti muistutetaan, että vasta proletariaatin diktatuuri ("neuvostovalta") tuo pelastuksen. Mutta fasismin ja sodan pelkkä torjuminen — vaikka se tuolloin kiistatta nähtiin päätehtäväksi — ei olekaan irrallaan proletaarista vallankumouksesta, vaan Dimitrov sanoo: "*Yhteisrintamahallitus* tulee ehkä monissa maissa olemaan *eräänä* mitä tärkeimpänä siirtymismuotona (proletaariseen vallankumoukseen)" (s. 95 — korostukset Dimitrovin).

Kominternin VII kongressi hahmotti liikkeen kohti sosialistista vallankumousta kehittyneen kapitalismin maissa ensimmäistä kertaa niin, että se saattoi tapahtua selvän välitapin kautta, sellaisen kansanrintaman kautta, joka kukistaa fasistisen järjestelmän tai estää sen muodostumisen. Tämä oli uusi edistysaskel demokratian ja sosialismin puolesta käytävän taistelun keskinäissuhteiden teoriassa. Olennaista tässä käsityksessä on myös se, mistä Dimitrov muistuttaa, että tätä siirtymämuotoa ei saa pitää itsenäisenä "demokraattisena väliaskeleena", joka asettuisi porvarillisen ja

10. Imperialistisen sodan vastaisista tehtävistä alusti Kominternin VII kongressissa Ercoli (Togliatti).

11. Aikaisemmin vallitsi kanta, jonka mukaan kommunistit osallistuvat hallitukseen tietyin ehdoin vain vallankumouksellisessa tilanteessa, joko proletaarisen tai demokraattisen kumouksen ollessa ovella tai kestäessä. — Ks. V. I. Lenin: Kaksi taktiikkaa, *Kootut teokset*, osa 9, s. 15.

proletaarisen diktatuurin väliin itsenäisenä valtiotyypinä ja jonka kautta vallankumous tehtäisiin ilman kärkevää luokkataistelua.

Ennen suursotaa ei kansanrintamaliike missään maassa edennyt socialistiseen vallankumoukseen saakka. Esimerkiksi Ranskassa se torjui fasismin pahimman uhan, mutta kansanrintaman pohjalle muodostettu Blumin hallitus ei toteuttanut riittävän tiukkaa politiikkaa, vaikka kommunistit yrittivät joukkoliikettä kehittämällä hallitusta siihen painostaa. Edellytyksiä socialistiselle vallankumoukselle ei muodostunut, joukkoliikkeessä ei ollut riittävästi socialistisia aineksia. Mutta II maailmansodan jälkeen fasismin vastainen valta kasvoi socialistiseksi useissa kanandemokratian maissa.

Kominternin VII kongressi sai aikaan tarkistuksen myös SKP:n politiikassa. Kongressin jälkeen pidetyssä SKP:n VI edustajakokouksessa Kominternin päätökset hyväksyttiin ja niiden pohjalta arvioitiin fasismin ja sodan vastaisen taistelun tehtävät Suomessa. Puolue voimisti taistelua kansanrintaman rakentamiseksi yleisdemokraattisten tunnusten pohjalla. Vaikka fasisistisia terroritekoja ja Suomen taantumuspiirien politiikkaa, joka kohtalokkaasti johti Suomen sotaan Neuvostoliittoa vastaan hitleriläisten rinnalla, ei kyetty torjumaan, muodostui ennen sotaa ja sodan aikana SKP:n pyrkimysten seurauksena kansanrintaman ydin¹², joka sisälsi siemenen Suomen Kansan Demokraattisen Liiton perustamiselle ja sen mahtavalle kannatukselle heti sodan jälkeen.

Dimitrov ja vallankumous tänään

Dimitrovin selostuksen ohjeita ei tietenkään voida mekaanisesti soveltaa nykyaikaan. Kuitenkin se laajan monopolien vastaisen, demokraattisen liiton kokoamisen politiikka, joka on kansainvälisen kommunistisen liikkeen linja kehittyneissä kapitalistisissa maissa, periytyy monin tavoin Kominternin VII kongressin hahmottelemasta fasismiin vastaisen taistelun strategias-
ta. Tuolloin kehitettiin huomattavasti laajan rintaman kokoamisen ajatusta ja socialistiseen vallankumoukseen vievien demokraattisten välvaiheiden mahdollisuuden huomioonottamista ja hyväksikäyttämistä.

1930-luvun fasismiin vastainen rintama oli loistava strategia ennen kaikkea kansan demokraattisten oikeuksien, työväenluokan etujen ja ensimmäisen socialistisen valtion, Neuvostoliiton *puolustamisessa*, vaikka samalla nähtiin tämän puolustuksen voivan muodostaa siirtymämuodon proletaariseen vallankumoukseen (ks. edellä).¹³ Nykyään on paljon suuremmat mahdoli-

12. *Soihtu* 1/72, Erkki Susi: ASS ja Soihtu 30-luvulla — työväen yhteisrintaman ja kansanrintaman puolesta, s. 26.

13. Sen, että Komintern ei tarkastellut fasismiin vastaista taistelua irrallaan socialistisesta vallankumouksesta, unohtaa tyypillisellä tavalla Lucio Colletti, joka

suudet ensi sijassa *hyökkäävän* monopolien vastaisen rintaman rakentamiselle. 1930-luvun fasismin vastaisissa liittoutumissa hegemonia oli demokraattisilla porvareilla, vaikka liittoutumien rakentaminen ei olisi onnistunut ilman kommunistien aloitteellisuutta. Nykyään on työväenluokalla suuret mahdollisuudet saavuttaa hegemonia demokraattisessa liittoutumassa.

Lisääntyneet mahdollisuudet proletariaatin hegemonialle ja demokraattisen rintaman hyökkäämiselle monopoleja vastaan niiden vallan horjuttamiseksi johtuvat luokkien muuttuneista voimasuhteista maailman mitassa. Sosialistisesta maailmanjärjestelmästä on tullut ihmisyhteiskunnan kehityksen ratkaiseva voima, imperialismin kriisi on syventynyt. Kapitalististen maiden työväenluokan järjestyneisyys on parantunut, kommunististen puolueiden joukkovaikutus on huomattavasti laajempaa kuin 1930-luvulla. Imperialismin vastaisilla voimilla on parantuneet mahdollisuudet turvata monopolien vastaisen kehityksen saavutukset — monopolien kyky estää tällainen kehitys on kaventunut. Tämän takia ”nykyisellä kaudella on muodostunut edellytyksiä siirtymiselle kapitalismista sosialismiin monopolien vastaisen vallankumouksellisen demokratian kautta” (SOL:n periaateohjelma).

Mutta — kysytään Dimitrovia siteeraten (s. 95) — eikö SOL:n periaateohjelma esiinny tässä juuri sellaisen oikeisto-opportunistin tavoin, joka ”yrittää tämän tunnuksen (’työväenhallitus’) avulla muodostaa erityisen ’demokraattisen väliasteen’ porvariston ja proletariaatin diktatuuriin välillä herättääkseen työläisissä harhakuvitelman siitä, että rauhallisella kävelyllä voidaan siirtyä yhdestä diktatuurista toiseen”.¹⁴

Tästä ei voi olla puhetta. SOL:n periaateohjelma ei pidä monopolien vastaista demokratiaa minään porvariston ja proletariaatin diktatuuriin verrattavana kokonaista tuotantotapaa vastaavana valtiotyyppinä. Se ei myöskään voi olla vakaa väliaste vaan vain jatkuvasti muuttuva prosessi. Mutta sen sijaan SOL:n periaateohjelma ottaa aivan oikein — päinvastoin kuin näennäisesti Dimitroviin tukeutuvat dogmaattiset käsitykset — huomioon sen, että imperialismin heikentyminen maailman mitassa on oleellisesti parantanut mahdollisuuksia demokraattisen vallankumouksen voitolle kapitalistisissa maissa siinä tapauksessa, että kumous ei kehittyisi sosialistiseksi aivan välittömästi.

Toiseksi: monopolien vastaisessa demokratiassa ei voi olla kysymys rauhallisesta kävelystä. Päinvastoin SOL:n periaateohjelma toteaa selvästi:

väittää: ”’kansanrintama’-politiikka koski pelkästään porvarillis-demokraattisten laitosten puolustamista, eikä sosialistista vallankumousta” (Antonio Gramsci and the Italian Revolution, *New Left Review* 65, s. 92.)

14. Sosialistinen vallankumous vai ”antimonopolistinen valtio”? *Punakaarti* 5/72, ss. 3—4.

»Demokraattisen, monopolienvastaisen taistelun sisältö aiheuttaa sen, että vallankumoukselliset voimat joutuvat kohtaamaan jo taistelun ensi hetkistä lähtien mitä kärkevintä monopoliporvariston ja valtakoneiston vastarintaa» (s. 28).

Entä — kysytään vielä — ”miksi vanha valtiokoneisto on murskattava vasta siirryttäessä ’monopolienvastaisesta demokratiasta’ proletariaatin diktatuuriin, kun sitä ei ole tarvinnut hävittää ensimmäisessäkään vaiheessa, siirryttäessä monopoliporvariston diktatuurista ’vallankumoukselliseen demokratiaan’ ”.¹⁵

Kysymys sisältää väärän tulkinnan SOL:n periaateohjelmasta ja kansainvälisen kommunistisen liikkeen kannasta. Käytännön elämän kanssa tällainen kaavamainen kysymys on yhteensopimaton. Siinä tarkastellaan porvarillista valtiokoneistoa ja proletariaatin diktatuuria sisällöltään ristiriidattomina möhkäleinä. Erityisesti ei kyetä lainkaan näkemään valtiomonopolistisen kapitalismin kärjistyvien ristiriitojen luomia objektiivisia edellytyksiä monopolien vastaisten tendenssien esiintymiselle porvarillisessa valtiokoneistossa ja näin ollaan myös kyvyttömiä asettamaan konkreettisia tehtäviä näiden tendenssien hyväksikäyttämiseksi.¹⁶ Ei esimerkiksi osata asettaa tehtävää demokraattisten tendenssien tukemiseksi armeijassa tai ideologisen työn voimistamiseksi proletarisoituvien virkamiesten keskuudessa, ei kyetä näkemään demokraattisen kansallistamisen mahdollisuuksia ja merkitystä jne...

SOL:n ohjelmasta ei löydy kysymyksen sisältämää kaavaa. Mahdollisen monopolien vastaisen demokraattisen valtiovallan luonne on erittäin ristiriitainen. Olennaista sille on se, että se tekee suurpääomalle mahdottomaksi käyttää valtiokoneiston elimiä monopolien vastaisten toimenpiteiden torjumiseen. Ja tässä on tärkeätä se, että demokraattisen rintaman muodostaa *laaja liitto*, mikä pakottaa suurporvariston tarkkaan harkitsemaan, kannattaako sen avoimesti provokoida luokkavoimien polarisoitumista. Mutta samalla laajan liiton tavoitteet tulevat prosessin edistyessä ristiriitaisemmiksi pikkuporvarillisen ideologian kanssa, mikä saattaa estää pikuporvaristoa liittymästä riittävän tehokkaiisiin toimiin vastavallankumouksellisia vastaan. Tämän takia työväenluokan hegemonian lujittuminen ja ennen pitkää proletariaatin diktatuuri on välttämätön.

Vallankumouksellisessa prosessissa on *siirtymämuotojen etsimisellä ja kehittämällä* olennainen merkitys. ”Tapahtuupa sosialistinen vallankumous välittömänä työväenluokan valtaannousuna taikka monopolien vastaisen demokratian välivaiheen kautta, riippuu mahdollisuuksien muuttuminen to-

15. Sama.

16. Ks. E. Hmelnikskaja, Valtiomonopolistisen kapitalismin historiallinen paikka ja W. Fritsch, Valtiontalouden ja valtiollisen sektorin merkityksestä Suomen taloudessa; molemmat: *Soihti* 2/72.

Sosialistisen Opiskelijaliiton kirjasarja 1

GEORGI DIMITROV: TYÖVÄENLUOKAN YHTENÄISYYS JA KANSANRINTAMA FASISMIA VASTAAN

Dimitrovin selostus ja puheet Kominternin VII kongressissa 1935:

- Fasismien hyökkäys ja Kommunistisen Internationaalin tehtävät taistelussa työväenluokan yhtenäisyyden puolesta
- Loppulausunto: Työväenluokan yhtenäisyyden puolesta fasismia vastaan
- Puhe kongressin päättäjäisistunnossa

Esipuhe: Jukka-Pekka Takala

Ilmestyy näinä päivinä

168 sivua, 5 markkaa

Tilaus postiennakolla: Olli Salin,

SOL, Simonkatu 8 A 5, 00100 Helsinki 10

dellisuudeksi suuressa määrin työväenluokan puolueen kyvystä... nousta työätekevien johtoon sekä kyvystä valistaa ja organisoida kaikkia suurpääomaa vastaan suuntautuvia voimia" (SOL:n periaateohjelma s. 29).

Vain murskaamalla porvarillinen valtiokoneisto ja korvaamalla se prolettaarisen vallan elimillä on mahdollista lopullisesti murskata monopolien valta ja estää se palaamasta. Mutta vaikka tuon vallankumouksen perustotuuden alituinen huomioonottaminen on prolettaarisen vallankumouksen voiton ehto, ei sen irrallinen toistelu paljon auta pyrittäessä tänä päivänä työväen-, antimonopolistisen, demokraattisen ja sodanvastaisen liikkeen eri virtausten yhdistämiseen. "Vasemmistolainen" opportunisti suuntautuu näitä tehtäviä vastaan ja on objektiivisesti hajoittamassa edistyksekkäiden voimien taistelurintamaa. Samalla se suuntautuu hokemiaan vallankumouksen peruslakeja vastaan ja tukee käytännössä monopolistisia vallanpitäjiä.

Vaikka mahdollisuudet monopoleja vastaan hyökkäävän demokraattisen rintaman kokoamiselle ovat kasvaneet, ei demokratian puolustaminen fasistista ja äärioikeistolaista vaaraa vastaan silti ole pelkästään menneisyyden asia. On kapitalistisia valtioita, joissa tälläkin hetkellä vallitsee fasistinen diktatuuri ja kaikissa imperialistisissa maissa on olemassa fasismin taloudellinen perusta, monopolit. Imperialismin tendenssiä demokratian kaventamiseen ei voida poistaa hävittämättä imperialismia.

Suomessa ei ole ajankohtaista fasistisen kaappauksen vaaraa. Suomen monopolit ovat heikkoja ja varustelumonopoleja maassamme on vähän. Osalle suomalaisia monopoleja on taloudellisesti hyödyllistä säilyttää hyvät suhteet Neuvostoliittoon. Voimakkaimmat ovat kuitenkin puunjalostusmonopolit, jotka pyrkiessään lähentämään maatamme EEC:hen ja NATO:oon lisäävät oikeistovaaraa. Monopolistinen porvaristomme tukee ja edistää äärioikeistolaisia ja Neuvostoliiton vastaisia ilmiöitä. Tässä se muodostaa osan kansainvälisen imperialismien maailmanlaajuista, sosialistisen maailmanjärjestelmän vastaista organisaatiota ja toimintaa. Samaan aikaan kansan demokraattisia oikeuksia vastaan hyökätään lainsäädännön avulla: poikkeustalaki, virkaehtolait, poliisilaki, puoluelaki. Demokratian puolustamiseksi ja taantumuksellisten pyrkimysten torjumiseksi on mobilisoitava yhä laajempi rintama. Dimitrovin ohje fasismista soveltuu mainiosti myös nykyajan fasismiin ja äärioikeistoon: sille "on annettava iskuja silloin kun se ei vielä ole kyennyt kokoamaan voimiaan, ei saa antaa sen lujittua, on annettava sille vastaisku joka askeleella..." (Dimitrov s. 43).

Kuitenkin tehdään virhe, jos nykyoloissa demokraattisen taistelun merkitys nähdään "vasemmistolaisten" poikkeamien tapaan pelkkänä puolustuksena, eikä nähdä sen monopolien vastaisia rakentavia tehtäviä. Jos tämä tehdään vetoamalla Kominternin VII kongressin fasismin vastaisen taistelun strategiaan, unohdetaan paitsi se, että tuolloinkin nähtiin siirtymä-

mahdollisuus, myös se, että kehitys maailmassa on luonut uudet ehdot demokraattiselle hyökkäykselle monopoleja vastaan. Jos fasismin vastainen taistelu supistetaan pelkäksi puolustustaisteluksi, silloin itse asiassa irroitetään fasismi taloudellisesta perustastaan, monopoleista ja tullaan viime kädessä kyvyttömiksi käymään edes sitä puolustustaistelua, joka nähtiin demokraattisen taistelun ainoaksi tehtäväksi.

Tämä ilmenee selvästi maolaisten strategiassa. Samalla kun he konemaisesti siteeraavat Dimitrovia ja puhuvat valtion fasistisoitumisen tendenssistä, he vähättelevät äärioikeiston vaaraa. Äärioikeistolaista liikehdintää he pitävät pikkuporvarillisena ilmiönä näkemättä sen yhteyksiä kansainväliseen imperialismiin ja suomalaisen finanssiporvariston taantumuksellisiin piireihin. Itse asiassa he hyökkäyksillään Neuvostoliittoa vastaan asettuvat äärioikeistolaisen propagandan rinnalle ja tueksi.

Kun "vasemmistolaiset" poikkeamat hylkäävät demokraattisen taistelun konstrukttiivisen merkityksen sosialistisessa vallankumouksessa, on oikeistorevisionismille ominaista demokraattisen taistelun absolutisoiminen. Tämä ei tietysti aina tapahdu avoimessa, kaavamaisessa muodossa.

Luokka-analyysin tasolla se tapahtuu niin, että absolutisoidaan työväenluokan ja muiden monopolien vastaisten luokkien ja kerrostumien yhteiset monopolien vastaiset edut ja unohdetaan monopolien vastaisen liittoutuman sisäiset ristiriidat ja antaudutaan teoreettisesti alttiiksi pikkuporvariston horjahteluille.¹⁷

Vallankumouksellisen liikkeen analyysin tasolla oikeistolainen poikkeama samastaa demokraattisen ja sosialistisen liikkeen. Väitetään esimerkiksi, että "tällä hetkellä demokraattinen liike on kasvanut sosialistiseksi. Demokraattisille tavoitteille annetaan sosialistinen päämäärä. Nähdään, että demokratian puolesta käytävä taistelu on osa sosialismin puolesta käytävää taistelua ja että vasta sosialismissa demokratia voidaan toteuttaa koko laajuudessaan".¹⁸

On totta, että "demokratian puolesta käytävä taistelu on osa sosialismin puolesta käytävää taistelua", mutta se on sitä riippumatta siitä näkeekö itse demokraattinen liike, että "vasta sosialismissa voidaan demokratia toteuttaa koko laajuudessaan". Tähän sekaannukseen perustuu koko virhe:

17. *Terän* päätoimittaja *Ilkka Tervonen* kirjoittaa: "Marxismi-leninismi on teoria yhteiskunnallisesta liikunnasta, jonka mukaan työväenluokan ja muiden työtekevien luokkien ja kuokkakerrostumien välillä ei ole eturistiriitoja" (*Terä* 4/72). Tämä virhe käytäntöön vietynä vaarantaa oikean liittolaispolitiikan strategian hahmottamisen. Ei-monopolistisilla luokilla ja luokkakerrostumilla on eturistiriitoja, mutta ne eivät ole sovittamattomia. Näihin ristiriitoihin kätkeytyy mm. yhteiskunnallisen demagogian harjoittamisen mahdollisuus asettamalla esimerkiksi palkkatyöläiset ja talonpojat toisiaan vastaan. Tervosen resepti jättäytyy näiden ei-sovittamattomien, mutta olemassa olevien ristiriitojen myönteisen ratkaisun etsimisen ulkopuolelle.

18. Sama.

sekoitetaan sosialistisen demokratian eli sosialistisen vallankumouksen puolesta käytävä taistelu kapitalismissa käytävään demokraattiseen, mutta ei sosialistisen tietoisuuden läpitunkemaan taisteluun. Todellakin osa demokraattisesta liikkeestä on kasvanut ja kasvaa aina sosialistiseen tietoisuuteen, mutta onko tällä hetkellä demokraattinen liike yleensä kasvanut sosialistiseksi? Ovatko liberaaliopiskelijat, jotka vaativat korkeakouludemokratiaa, sosialisteja?

Jos kuvitellaan demokraattisen liikkeen nykyoloissa kasvaneen sosialistiseksi, edistetään ainoastaan sosialistisen liikkeen madaltumista porvarillis-demokraattiseksi, sillä erittely luokista ja vallankumousprosessista on elimellisessä yhteydessä myös erittelyyn liikkeestä ja organisaatiosta. Väärät arviot demokraattisen ja sosialistisen liikkeen suhteesta johtavat näin lopulta väärin organisatorisiin ratkaisuihin. Syntyy tendenssejä sosialistisen organisaation sulauttamiseen demokraattiseen organisaatioon, pyrkimyksiä marxilais-leniniläisen puolueen etujoukkoroolin kieltämiseen ja työväenluokan korkeimpien luokkaorganisaatioiden itsenäisyyden kieltämiseen.¹⁹ Tämä on demokraattisen rintaman rakentamisen alituinen vaara, jonka Dimitrov selvästi havaitsi: (kommunistisissa puolueissa) "sen (oikeisto-opportunismin) vaara tulee kasvamaan sikäli kuin laaja yhteisrintama kehittyy" (s. 107).

Demokraattisen rintaman rakentaminen edellyttää ideologisten kysymysten selvittämisen voimistamista. Tämä koskee ennen muuta marxilais-leniniläisten voimen suhdetta sosialidemokratismiin, sen olemuksen paljastamista ja sen vaikutuksen ehkäisemistä joukkojen keskuudessa.

Maailman mitassa tapahtuneiden voimasuhteiden muutoksen seurauksena reformistisella ideologialla on yhä suurempi "vastuu kapitalismin olemassaolon puolustamisessa. 1930-luvulla sosialidemokraattiset puolueet tulivat useissa maissa mukaan fasismin vastaiseen rintamaan, mutta yleensä vasta sitten kun ne näkivät fasismin hyökkäävän myös sosialidemokraattisia organisaatioita vastaan. Mutta millaisessa tilanteessa sosialidemokraattiset puolueet voivat liittyä monopolien vastaiseen rintamaan, kun ne useissa

19. Ei ole kulunut montaa vuotta siitä, kun avoimesti ja konkreettisten ehdotusten muodossa esitettiin SKP:n sulauttamista SKDL:ään. Näiden oikeistorevisionististen ilmausten tultua torjutuksi on samansuuntaista kehitystä edistetty peiteytymmin ja asteittain lisäämällä SKDL:n puolueesta päätösvaltaa suhteessa sen yhteisöjäseniin — siis Suomen Kommunistiseen Puolueeseen. Samaan demokraattisten ja sosialististen luokkaorganisaatioiden eroavuuksien hämärtymiseen viittaa Sosialistista Opiskelijaliittoa, sen marxilaista-leniniläistä periaateohjelmaa ja sen itsenäisyyttä vastaan suunnatut hyökkäykset. SDNL:n piirissä käynnissä olevan periaateohjelmakeskustelun yhteydessä on saatu uusia konkreettisia esimerkkejä oikeisto-opportunismin esiintymisestä. Terän toimittaja *Leevi Lehto* kirjoittaa avoimesti: "(SDNL:n) periaateohjelmassa on etujoukko laajennettu käsittämään koko kansandemokraattista liikettä, koska se vastaa meidän maamme konkreettisia olosuhteita ja pitää sisällään myös kommunistit" (*Terä* 4/72) (Ks. *Soihtu* 3/72 ss. 12—13, jossa käsitellään tätä ongelmaa).

maissa ovat juuri toteuttamassa monopolien etujen mukaista politiikkaa?

Sosialidemokraattisten työläisten luokkaedut ovat luonnollisesti ristiriidassa monopolien etujen mukaisen politiikan kanssa. Mutta vain alatasolla toimivan työväen yhteisrintaman voimakas joukkopaine pakottaa oikeistososialidemokraattiset johtajat ratkaisevan valinnan eteen: valitsemaan monopolien vastaisen rintaman riveihin liittymisen tai työläisjoukkojen kannatuksen (ja samalla myös monopolien kannatuksen) menettämisen. Riittävän voimakas paine voi ilmeisesti syntyä vain syvän poliittisen kriisin oloissa ja vain jos marxilais-leniniläinen puolue on kyllin kykenevä kokoamaan työtätekevien laajat joukot monopolien vastaisten tavoitteiden aktiivisiksi ja tietoisiksi puolustajiksi.

Tätä kautta myös kysymys neuvonpidosta sosialidemokraattisten puolueiden johtomiesten kanssa asettuu oikeaan asemaan. Neuvotteluja voidaan käydä ja sopimuksia tehdä missä tahansa kysymyksessä. Sopimukset on kuitenkin tehtävä työväen yhteisten luokkaetujen pohjalta,²⁰ ne eivät saa estää alatasen joukotoiminnan kehittämistä ja niiden tuloksellisuus riippuu ratkaisevasti etujoukon yhteyksistä joukkoihin.

Tämän hetken Suomessa ei ole olemassa laajaa monopolien vastaista rintamaa. Mutta sen subjektiiviset edellytykset ovat nopeasti kypsymässä. Luokkayhteentotot ovat viime vuosina kärkevoityneet. Työväenluokka on käynyt päättäväisesti monopolien ja oikeistososialidemokraattien kurjaa työehtosopimuspolitiikkaa vastaan, pientalonpoikien katastrofaalinen asema merkitsee mahdollisuutta mobilisoida heidät tämän kehityksen synnyttäjiä vastaan, opiskelijoiden ja sivistyneistön keskuudessa on koettu voimakas taistelunnousu, nuorison aloitteellisuus omien etujensa puolustamisessa on lisääntynyt. Näiden ilmiöiden ohjaaminen taisteluyhtenäisyyteen suurpääomaa vastaan on ratkaisevasti kiinni Suomen Kommunistisen Puolueen strategian, taistelukyvyyn ja -yhtenäisyyden vahvistumisesta ja selkiytymisestä marxismi-leninismiin pohjalla.

20. SKP:n 16:nnessä edustajakokouksessa puolueen varapuheenjohtaja Taisto Sinisalo tiivisti kommunistien ja sosialidemokraattien välisen yhteistoiminnan peruseriaatteet seuraavasti: (1) kommunistit asennoituvat työtätekeviin sosialidemokraatteihin kuin luokkaveljiinsä, (2) työväenpuolueiden yhteistyö on täysin mahdollista eikä estä säilyttämästä ja liittävästä kunkin puolueen omaa poliittista ja järjestöllistä yhtenäistymistä, (3) kommunistien ja sosialidemokraattien toimintayhtenäisyys ei poista näiden välillä vallitsevia ideologisia erimielisyyksiä (4) sosialidemokraattien kanssa aikaansaattavan toimintayhtenäisyyden ehdot on määriteltävä täsmällisesti, (5) sosialidemokratismi on reformismin ideologiaa ja politiikkaa, jota vastaan kommunistit käyvät ideologista taistelua, (6) taistelu työväenliikkeen yhtenäisyyden puolesta on käynnistettävä niin työväen perusjoukoissa kuin johtotasollakin. Kommunistit asettavat aina pääpainon yhtenäisyyteen työväen joukkojen keskuudessa, (7) työväen yhtenäisyyden puolesta käytävän taistelun painopiste on siirrettävä joukotoimintaan, joka lähentää parhaiten työväenliikkeen eri tasoja.

Dokumentti

Julistus rauhasta, turvallisuudesta ja yhteistyöstä Euroopassa

Bulgarian Kansantasavalta, Unkarin Kansantasavalta, Saksan Demokraattinen Tasavalta, Puolan Kansantasavalta, Romanian Sosialistinen Tasavalta, Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liitto ja Tshekkoslovakian Sosialistinen Tasavalta, edustettuina Varsovan sopimuksen osanottajavaltioiden neuvoa-antavan poliittisen komitean kokouksessa Prahassa 25.—26. tammikuuta 1972, käsitteivät Euroopan tapahtumain viimeaikaista kehitystä. Ne erittelivät nämä tapahtumat silmämääräänään muuttumaton tavoitteensa — saada aikaan Euroopan muuttaminen alueeksi, missä vallitsisi pysyvästi luja rauha sekä hedelmällinen yhteistyö suvereenisten ja tasa-arvoisten valtioiden kesken, sen muuttaminen vakauttavaksi ja yhteisymmärrystä edistäväksi tekijäksi koko maailmassa. Kokouksen osanottajat totesivat tyydytyksellä, että tässä mielessä on saavutettu uutta edistystä.

Mitä tärkeintä osaa Euroopan rauhan ja yhteistyön puolesta esiintyvien voimien yhteenliittämisessä esittävät Euroopan turvallisuuden lujittamista sekä tätä silmälläpitäen koollekutsuttavaa yleiseurooppalaista neuvottelukokousta koskevat sosialististen maiden ehdotukset, jotka on esitetty vuoden 1966 Bukarestin julistuksessa, vuoden 1969 Budapestin vetoomuksessa sekä vuoden 1970 Berliinin julkilausumassa. Nämä Varsovan sopimuksen osanottajavaltioiden ehdotukset sekä niiden myöhemmät toimet ja aloitteet käsitteivät laajan rauhanohjel-

man ja edistävät uuden poliittisen ilmapiiirin muodostamista Eurooppaan.

Muidenkin Euroopan valtioiden panos Euroopan rauhan yhteisen asian hyväksi on yhä huomattavampi. Eräiden näiden valtioiden politiikassa on Euroopan rauhan edut määritellysti asetettu etualalle, ja tällä on suotuinen vaikutus Euroopan tilanteeseen.

I

Kokouksen osanottajat toteavat suuren myönteisen merkityksen, joka on eri yhteiskuntajärjestelmiin kuuluvien valtioiden välillä viime aikana voimistuneilla kosketuksilla sekä niiden välisen poliittisen kanssakäymisen kehityksellä varsinkin molempia puolia kiinnostavia kysymyksiä koskevien konsultaatioiden muodossa. Tämä helpottaa Euroopan valtioiden yhteisymmärryksen aikaansaamista niiden pitkäaikaisten etujen yhtenäisyydestä rauhan ja yhteistyön alalla.

Tämän kokouksen osanottajavaltioiden ponnistusten ja rakentavan panoksen samoin kuin muiden valtioiden ponnistusten ja rakentavan panoksen tuloksena rauhanomaiseen rinnakkainoloon perustuvat suhteet vakiintuvat yhä enemmän Euroopan valtioiden kesken. Tässä yhteydessä kokouksen osanottajat toteavat niiden Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton ja Ranskan välisen yhteistyön periaatteiden merkityksen, joiden hyväksymiseen hiljattain pidetyt korkeimman tason neuvostoliittolais-ranskalaiset neuvottelut päättyivät. Jännityksen heikentämistä Euroopassa edistää myös taloudellisten, kaupallisten, tieteellis-tekniisten, sivistyksellisten ja muiden yhteyksien laajentaminen Euroopan valtioiden kesken.

Euroopan kansojen keskinäissuhteet lujittuvat ja saavat yhä monipuolisemman sisällön. Maanosan kansalaispiirien aktiivisuus taistelussa jännityksen heikentämisen, Euroopan rauhan ja turvallisuuden puolesta kasvaa.

Ilmestynyt
Sosialistisen Opiskelijaliiton kirjasarja 2

**B. M. LEIBZON,
J. ZHILIN:
TAISTELU
REVISIONISMIA
VASTAAN**

sisältää artikkelit:

Kapitalististen maiden kommunistiset puolueet
taistelussa kahdella rintamalla
Nykyisiä ongelmia taistelussa revisionismia vastaan
80 sivua, 2 markkaa

Tilaus postiennakolla: Olli Salin,
SOL, Simonkatu 8 A 5, 00100 Helsinki 10

Sosialistinen Opiskelijaliitto
Punaiset vihkot 1

**KESKUSTELUA
TULOPOLITIIKASTA**

joukko tärkeimpiä tulopolitiikasta käytettyjä
puheenvuoroja yksiin kansiin koottuna

82 sivua, 1 markka

Tilaus postiennakolla: Olli Salin,
SOL, Simonkatu 8 A 5, 00100 Helsinki 10

Kokouksessa edustetut valtiot ilmaisivat tyydytyksensä sen johdosta, että jännityksen heikentämisen aikana Euroopassa saavutetut tulokset vahvistetaan tarvittavissa tapauksissa vastaavilla asiakirjoilla, joilla on kansainvälinen voima.

Neuvoa-antava poliittinen komitea arvioi myönteisesti Neuvostoliiton ja Saksan Liittotasavallan sekä Puolan Kansantasavallan ja Saksan Liittotasavallan kesken solmittujen sopimusten ratifiointin alkuvaiheen. Näiden sopimusten voimaantuminen tulee vastaamaan paitsi niiden välittömien osanottajien myös kaikkien Euroopan valtioiden etuja ja on johtava Euroopan rauhan perusteiden lujittamiseen.

Kokouksen osanottajavaltiot korostivat sitä myönteistä merkitystä, joka on syyskuun 3. p:nä 1971 solmitulla neljän valtion sopimuksella Länsi-Berliiniä koskevista kysymyksistä sekä Saksan Liittotasavallan hallitusten samoin kuin DDR:n hallituksen ja Länsi-Berliinin senaatin välillä sopimuksilla.

Huomattavana rauhaa lujittavana tekijänä on laajeneva Saksan Demokraattisen Tasavallan kansainvälinen tunnistaminen. Jatkuva edistys tähän suuntaan, muun muassa suhteiden solmiminen Saksan Demokraattisen Tasavallan ja Saksan Liittotasavallan kesken kansainvälisiä oikeusnormeja vastaavasti on oleva tärkeä lisä rauhan, turvallisuuden ja yhteistyön hyväksi.

Kokouksen osanottajat kannattavat sitä, että enimmäkseen lykkäyksittä ratkaistaisiin kysymys DDR:n ja BRD:n ottamisesta Yhdistyneet Kansakunnat-järjestön jäseneksi.

Kokouksen osanottajat toteavat tyydytyksellä, että Tshekkoslovakian Sosialistisen Tasavallan ja Saksan Liittotasavallan hallitusten kesken on käynnissä mielipiteiden vaihto näiden kahden maan välisissä suhteissa avoimena olevista kysymyksistä, muun muassa Münchenin sopimuksen julistamisesta mitättömäksi alusta al-

kaen. Ne lausuvat kannattavansa Tshekkoslovakian Sosialistisen Tasavallan oikeudenmukaisia vaatimuksia ja katsovansa, että sopimuksen saavuttaminen on edesauttava Euroopan tilanteen paranemista.

Näiden toimenpiteiden toteuttaminen tulee edistämään pitkällisen epäluottamus- ja jännityskauden seurausten nopeaa ja radikaalista poistamista Saksan Liittotasavallan ja sosialististen maiden välisistä suhteista sekä näiden suhteiden täydellistä normalisoimista, mikä puolestaan edistäisi jännityksen heikentämistä Euroopassa ja yhteistyön kehittämistä kaikkien Euroopan valtioiden kesken.

Neuvoa-antavan poliittisen komitean kokouksessa edustetut valtiot tervehtivät Euroopassa tapahtuvien myönteisten muutosten näköalaa. Samalla ne ottavat huomioon, että Euroopassa vaikuttavat edelleenkin myös ne voimat, jotka ovat kiinnostuneita jännityksen ylläpitämisestä, toisten Euroopan valtioiden asettamisesta toisia vastaan, mahdollisuuksien säilyttämisestä tapahtumain kehityksen sysäämiseksi kärjistymiseen Euroopassa. Kuten tosiasiat, muun muassa aivan viimeaikaiset, osoittavat, nämä voimat eivät osaa ajatella Euroopan politiikkaa ilman liittoutumiskategorioita, pyrkivät voimistamaan asevarustelua Euroopassa yhä enemmän. Varsovan sopimuksen osanottajavaltiot eivät voi olla tekemättä vastaavia johtopäätöksiä turvallisuutensa takaamiseksi. Ne ovat kuitenkin varmoja, että Euroopassa ovat tähän mennessä muodostuneet sellaiset voimasuhteet, että voidaan lannistaa jännityksen laukaisun vastustajien vastatoiminta, jos rauhan lujittamiseksi toimitaan yksimielisesti ja johdonmukaisesti.

II

Kokouksen osanottajavaltiot tuovat julki vakaumuksensa, että nykyvaiheessa on erikoisen tärkeää ja täysin mahdollista suorittaa Euroopan valtioiden kol-

lektiivisiä, yhteisiä toimenpiteitä maan-
osan turvallisuuden lujittamiseksi. Tässä
yhteydessä ne lausuvat kannattavansa
turvallisuus- ja yhteistyökysymyksiä kä-
sittelevän yleiseurooppalaisen neuvotte-
lukokouksen pitämistä, johon kaikki Eu-
roopan valtiot sekä USA ja Kanada
osallistuisivat tasa-arvoisin perustein.

Yleiseurooppalaisessa neuvottelukoko-
uksessa sen osanottajat voisivat suunni-
tella käytännöllisiä toimenpiteitä jänni-
tyksen heikentämiseksi Euroopassa ja
panna alulle Euroopan turvallisuusjärjes-
telmän rakentamisen.

Kokouksen osanottajat katsovat, että
Euroopan turvallisuus ja yhteistyö vaa-
tivat sellaisen sitoumusjärjestelmän luo-
mista, joka sulkisi pois kaikenlaisen voi-
mankäytön ja sillä uhkailun Euroopan
valtioiden keskinäissuhteista, antaisi kai-
kille maille takeen siitä, että ne ovat
suojatut aggressiotoimilta ja edistäisi jo-
kaisen kansan hyvinvointia ja kukoistus-
ta.

Neuvoa-antavan poliittisen komitean
kokouksen osanottajavaltiot kannattavat
seuraavien Euroopan turvallisuuden ja
valtioiden välisten suhteiden peruseri-
aatteiden yleistä tunnustamista ja käy-
tännöllistä toteuttamista Euroopan poliit-
tisessa elämässä.

Rajojen koskemattomuus. Euroopan
valtioiden välillä nykyään vallitsevat,
muun muassa toisen maailmansodan tu-
loksena muodostuneet rajat ovat koske-
mattomat. Kaikenlaiset yritykset rikkoa
niitä saattaisi Euroopan rauhan uhatuksi.
Sen vuoksi nykyään vallitsevien rajojen
koskemattomuutta, Euroopan valtioiden
alueellista eheyttä on noudatettava tin-
kimättä, toisten valtioiden aluevaatimuk-
set toisille on lopetettava.

Pidättäytyminen voimankäytöstä. Val-
tioiden keskinäisissä suhteissa Euroopassa
ei tule käyttää voimaa tai sillä uhkailua.
Kaikki niiden väliset kiitakysymykset on
ratkaistava yksinomaan rauhanomaisin
poliittisin keinoin, neuvottelutietä, kan-
sainvälisen oikeuden peruseriaatteita

vastaavasti siten, että kansojen laillisia
etuja, rauhaa ja turvallisuutta ei saatet-
taisi uhatuiksi.

Rauhanomainen rinnakkainolo. Euroo-
passa on historiallisen kehityksen kulues-
sa syntynyt ja olemassa kahteen yhteis-
kuntajärjestelmään — sosialistiseen ja
kapitalistiseen — kuuluvia valtioita. Jär-
jestelmien erilaisuus ei saa olla voitta-
mattomana esteenä niiden välisten suh-
teiden kaikinpuoliselle kehittämiselle.
Poistettuaan sodan politiikkansa välikap-
paleista eri yhteiskuntajärjestelmiin kuu-
luvat Euroopan valtiot voivat ja niiden
tulee perustaa suhteensa sopuun ja yh-
teistyöhön rauhan eduksi.

*Hyvien naapurussuhteiden ja yhteis-
työn perusteet rauhan eduksi.* Euroopan
valtioiden välisten hyvien naapurussuh-
teiden tulee kehittyä itsenäisyyden ja
kansallisen suvereenisuuden, sisäisiin asi-
oihin puuttumattomuuden ja molemmin-
puolisten etujen periaatteiden pohjalla.
Tämän asenteen tulee muodostua py-
syväksi politiikaksi valtioiden välisissä
suhteissa Euroopassa, pysyväksi tekijäksi
kaikkien Euroopan kansojen elämässä
ja johtaa myös hyvien naapurussuh-
teiden ja yhteisymmärryksen kehitykseen
myös Euroopan eri osissa olevien valtioi-
den kesken. On pyrittävä muuttamaan
Euroopan valtioiden väliset suhteet sel-
laisiksi, että voidaan poistaa maanosan
jakautuminen sotilaspoliittisiin ryhmitty-
miin.

*Valtioiden molemmin puolin edullinen
kanssakäyminen.* Moninaisen molemmin-
puolin edullisen kanssakäymisen Euroo-
pan maiden välillä taloudellisella, tieteel-
listeknisellä ja sivistyksellisellä alalla,
matkailun sekä ihmisen ympäristön suo-
jelu alalla tulee rauhan oloissa kehit-
tyä laajaksi. Täyttyessään Euroopan kan-
sojen pyrkimyksen rauhaan, levollisuu-
teen ja kukoistukseen aineellisella sisäl-
löllä tämän kanssakäymisen kehitys tulee
lujittamaan Euroopassa muodostuvan
turvallisuus- ja yhteistyöjärjestelmän va-
kautta.

Aseistariisunta. Euroopan valtioiden tulee kansainvälisen rauhan lujittamisen eduksi edistää kaikin tavoin yleisen ja täydellisen aseistariisunnan ja ennen kaikkea ydinaseriisunnan ongelmien ratkaisemista sekä asevarustelun rajoittamiseen ja lopettamiseen tähtäävien toimenpiteiden toteuttamista.

YK:n tukeminen. Euroopan valtioiden tavoitteet kansainvälisellä areenalla vastaavat YK:n peruskirjan määräyksiä — edistää kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitämistä sekä ystävyyssuhteiden ja yhteistyön kehittämistä valtioiden välillä. Euroopan valtiot kannattavat Yhdistyneet Kansakunnat-järjestön tukemista, sen lujittamista YK:n peruskirjan määräyksiä vastaavasti.

Ottamalla nämä ylevät periaatteet ja päämäärät valtioiden välisten suhteiden perustaksi Euroopassa yleiseurooppalainen neuvottelukokous tekee suuren historiallisesti merkittävän päätöksen. Se tulee olemaan alkuna yhteiselle hedelmälliselle työlle, joka pystyy tekemään Euroopasta todella rauhallisen.

Yleiseurooppalaisessa neuvottelussa voitaisiin myös sopia konkreettisesti suunnista, joita noudattaen kehitetään edelleen Euroopan valtioiden molemmin puolin edullista kanssakäymistä kaikilla aloilla, poistetaan kaikenlainen syrjintä, eriarvoisuus ja keinotekoiset muurit. Niiden yhteistyöllä Euroopan raaka-aine- ja energiavarojen järkiperaisessa käytössä, teollisuuspotentiaalin kohottamisessa ja maiden hedelmällisyyden parantamisessa sekä tieteellis-teknisten saavutusten käytössä Euroopan kansojen hyvinvoinnin lisäämisen mahdollisuuksia voidaan moninkertaistaa. Entistä laajemmaksi käy keskinäinen rikastuttaminen henkisillä arvoilla, tutustuminen toistensa kulttuuriin ja taiteeseen.

Yleiseurooppalaisessa neuvottelussa olisi tarkoituksenmukaista muodostaa kaikkien neuvotteluun osallistuvien maiden vakinainen elin, jossa neuvottelukokouksen jälkeen voitaisiin jatkaa yhteistä

työtä vastaisista tämänsuuntaisista toimenpiteistä sopimiseksi.

Varsovan sopimuksen osanottajavaltioiden mielestä kaikkien näiden kysymysten tulee olla yleiseurooppalaisen neuvottelukokouksen päiväjärjestyksen pääsisältönä.

Neuvoa-antavan poliittisen komitean kokouksessa edustetut valtiot katsovat, että yleiseurooppalainen neuvottelukokous voitaisiin kutsua koolle 1972, ja pitävät tätä suosivana tekijänä useiden Länsi-Euroopan valtioiden lausuntoja, että ne ovat samaa mieltä.

Neuvoa-antavan poliittisen komitean kokouksen osanottajat suhtautuvat ymmärtämyksellä monien valtioiden näkemyksiin näiden esittäessä tarvittavien yleiseurooppalaisen neuvottelukokouksen valmistelujen suorittamista, mikä edistäisi sen pikaista koollekutsumista ja sen menestystä. Ne katsovat, että tulee toteuttaa Suomen hallituksen ehdotus monenkeskisten konsultaatioiden käymisestä Helsingissä kaikkien asiasta kiinnostuneiden Euroopan valtioiden sekä USA:n ja Kanadan osanotolla. Kokouksen osanottajavaltiot vahvistavat jälleen, että ne ovat päättäneet nimittää edustajansa osallistumaan yhdessä muiden valtioiden edustajien kanssa monenkeskisiin konsultaatioihin, jotta voitaisiin sopia kysymyksistä, jotka koskevat yleiseurooppalaisen neuvottelukokouksen valmistelua ja järjestämistä. Ne toteavat, että ehdotus monenkeskisistä konsultaatioista yleiseurooppalaisen neuvottelukokouksen muotona on nyt saanut osakseen kaikkien asianomaisten valtioiden suostumuksen ja kehottavat aloittamaan monenkeskiset konsultaatiot aivan lähiaikoina.

III

Varsovan sopimuksen osanottajavaltiot katsovat, että Euroopan turvallisuuden lujittamisen etujen mukaista olisi myös sopimuksen aikaansaaminen asevoimien

ja aseistuksen supistamisesta Euroopassa. Ne lähtevät siitä, että niin kansallisten kuin ulkomaisten asevoimien ja aseistuksen supistamista Euroopassa koskeva kysymys on ratkaistava siten, ettei tuotettaisi vahinkoa maille, jotka osallistuvat tähän supistamiseen. Tämän kysymyksen ratkaisuteiden käsittelyn ja määrittelymisen ei tule olla Euroopassa olemassaolevien sotilaspoliittisten liittojen etuutena. Tästä kysymyksestä käytävien neuvotte-lujen suorittamistavasta voitaisiin päästä vastaavaan sopimukseen.

Bulgarian Kansantasavalta, Unkarin Kansantasavalta, Saksan Demokraattinen Tasavalta, Puolan Kansantasavalta, Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liitto ja Tshekkoslovakian Sosialistinen Tasavalta uskovat vakaasti, että historiallinen kehitys on johdattanut Euroopan tärkeälle lähtöviivalle. Vuosi 1972 voi tuoda Euroopan kansoille pait-si uutta toivoa pysyvään rauhaan ja turvallisuuteen myös reaalist edistystä, sen toteutumisen. Kaikkien valtioiden korkein velvollisuus on edesauttaa tätä aktiivisesti.

Raportteja

SKP:n 16. edustajakokous

Suomen Kommunistinen Puolue piti 16. edustajakokouksensa pääsiäisenä. Vaikka aikaperspektiivi on vielä lyhyt, voidaan jo nyt todeta kokouksen muodostuneen merkittäväksi. Edustajakokouksella oli vaativia tehtäviä: syvenevän poliittisen kriisin oloissa hahmottaa suuntaviivat laajan monopolien vastaisen liiton politiikalle ja toisaalta turvata puolueen sisäisen kehityksen jatkuminen suotuisana. Kokous loi entistä paremmat edellytykset molempien tehtävien ratkaisemiselle.

SKP:n päälinjana on pyrkimys laajan monopolien ja imperialismiin vastaisen demokraattisten voimien rintaman muodostaminen. Tämä linja perustuu sekä kansainvälisen kommunistisen liikkeen että SKP:n arvioihin sosialismiin siirtymisen teistä kehittyneissä kapitalistisissa maissa. Voidaan sanoa, ettei maassamme tällä hetkellä ole olemassa varsinaista monopolien vastaista rintamaa — edessä ovat siis suuret tehtävät. Onnistuminen rintaman luomisessa edellyttää kommunistiselta puolueelta erittäin korkeata poliittis-ideologista tasoa ja teoreettista kykyä. Puolueen on arvioitava oikein ja perusteellisesti kaikki yhteiskunnassa vaikuttavat voimat — luokkien voimasuhteet, kaikkien luokkien sisäinen tila, kapitalismin taloudellisen perustan kehitys ja sen ylärakenteessa tapahtuvat muutokset. Vain yhteiskunnallisen tilanteen perusteellinen tuntemus ja sen pohjalta suoritettu tieteellinen, so. marxilais-leniniläinen yleistävä arvio tilanteen pääpiirteistä luo riittävän pohjan puolueen strategian ja taktiikan suunnittelulle. Puutteet analyysissa ja virheet johto-

SOIHTU 2/71 (loppuunmyyty)

Tulopolitiikka ja luokkataistelu

Puolueesta

SOL:n ohjelmasta

Kapitalismin uudet tendenssit

SOIHTU 3/71 (loppuunmyyty)

EEC ja Suomi

Chile

Ammattiyhdistysliike

SOIHTU 1/72

Sivistyneistön luokka-asema

Opiskelijaliike Suomessa

ASS ja Soihtu 30-luvulla

SKP:n 16. edustajakokous

SOIHTU 2/72

SOL:n korkeakoulupolitiikka

Valtiomonopolistinen kapitalismi

Suomen valtiontalous

Poliittinen suhdanne

Tilaus postiennakolla:

Soihtu, Porvoonkatu 5—7 D 111,

00510 Helsinki 51

päätöksissä kostautuvat väistämättä poliittisina takaiskuina.

Näin on käynyt myös Suomessa. Puolueen politiikassa on viime vuosina ollut horjuvuutta useissa kysymyksissä, kuten suhtautumisessa tulopoliitiikkaan, yhteistyöhön sosialidemokraattien kanssa, eräisiin kansainvälisen kommunistisen liikkeen ongelmiin jne. Erimielisyydet eräistä poliittis-ideologisista peruskysymyksistä sekä poliittisen taistelun ajankohtaisista tehtävistä ovat juuri olleet luomassa puolueen sisäistä hajaannusta. Ylimääräisen edustajakokouksen jälkeisenä aikana on puolueen kannanotoissa kuitenkin tapahtunut selkiytymistä politiikan useilla aloilla. Osittain tämä on aiheutunut siitä, että elävä elämä on osoittanut, mitkä näkemykset ovat olleet oikeat — esimerkiksi suhtautumiseen sosialidemokratiaan ja tulopoliitiikkaan on vaikuttanut näistä asioista saatu uusi kokemus. Mutta myös puolueen kyvyn tehdä arvioita periaatteelliselta marxilais-leniniläiseltä pohjalta voi sanoa lisääntyneen.

Tämä kaikki heijastuu edustajakokouksen asiakirjoissa, jotka eittämättä sisältävät runsaasti aiempaa selkeämpiä arvioita ja tavoitteita. Mitenkään ehdotoman lopullisia eivät nämä asiakirjat kuitenkaan ole. Edustajakokouksen poliittisen asiakirjan luonnoksen järjestökäsittelyssä jo kiinnitettiin kriittistä huomiota asiakirjan rakenteellisiin heikkouksiin. Sen analyysi on erittäin suppea ja näin ollen sen tavoiteosassa ei ole pystytty mitenkään erittelemään eri demokraattisten tavoitteiden ajankohtaisuutta, tärkeyttä, suhdetta luokkavoimien nykyiseen tilaan, niiden strategista merkitystä mahdollisimman laajan rintaman luomisessa. Asiakirjassa ei myöskään ole kyetty avaamaan perspektiiviä sosialismiin siirtymiseen, ei kyetty osoittamaan miten demokraattisista uudistuksista on mahdollista maassamme edetä socialistiseen kumoukseen. Asiakirjan tavoiteosassa ovatkin sekä pienet että suuret että

lyhyen- ja pitkäntähtäimen tavoitteet jäsentymättömänä luettelona — myöskin ilman arviota eri tavoitteiden toteuttamisen suhteesta luokkataistelun kokonaisuuteen. Voidaan tietenkin sanoa, että tämä asiakirjoissa esiintyvä puute ei ole varsinainen este monopolien vastaisen rintaman rakentamiselle, että puolueen johto voi tehdä ne strategiset ja taktiset arviot, jotka asiakirjoissa ovat jääneet kesken. Yhtäkaikki — nämä arviot ja analyysit ovat vielä suurelta osalta tekemättä.

Huomion rajoittaminen pelkästään asiakirjojen puutteisiin olisi kuitenkin virheellistä. Asioita on arvosteltava yhteydessä puolueessa vallitsevaan konkreettiseen tilanteeseen. Pitkään jatkunut hajaannus riittää jo yksinään selittämään sen, ettei puolue pysty toimimaan ihanteellisesti. Oleellista on tarkastella mihin suuntaan kehitys on menossa.

Tässä suhteessa 16. edustajakokous muodostui rohkaisevaksi. Puolueen sisäinen kehitys astui siinä askeleen eteenpäin. Positiivisen kehityksen alkupiste on ylimääräinen edustajakokous. Sen päätökset ovat luoneet pohjan puolueen eheyden lujittamiselle.

Ylimääräisen edustajakokouksen päätöksiin ei suinkaan aina ole suhtauduttu yksimielisesti. Monia sen päätöksiä vastaan on rikottu, monia on jätetty toteuttamatta. Monissa arvioissa, muun muassa SKP:n Helsingin piirin aloitteesta edustajakokoukselle, on esitetty, että ko. päätökset olisivat olleet virheellisiä ja merkinneet poikkeamista marxismi-leninismistä. 16. edustajakokous torjui kaikki tällaiset spekulatiot vahvistamalla ylimääräisen edustajakokouksen päätökset sekä hyväksymällä päätöslauselman puolueen yhtenäisyyden lujittamisesta ja sen joukkopohjan laajentamisesta, joka tähtää ylimääräisestä edustajakokouksesta alkuun lähteneen suotuisan kehityksen turvaamiseen. Kansainvälisen kommunistisen liikkeen arvovaltaiset edustajat kokouksessa painottivat myös ylimääräisen

edustajakokouksen päätösten suurta merkitystä.

Päätöslauselma puolueen eheyden lujittamisesta on epäilemättä edustajakokouksen merkittävin asiakirja. Huolimatta puolueen sisällä edelleen vallitsevista syvistäkin aatteellisista erimielisyyksistä on pystytty viitoittamaan yksimielisesti ja yksiselitteisesti, kuten kokouksessa kunniapuheenjohtajaksi valittu Ville Pessi totesi, ne puitteet ja menettelytavat, joilla taataan hajaannuksen asteittainen poistaminen.

Mistään suurista harppauksista ei kuitenkaan ole kysymys. Monet vaikeat kysymykset on jätetty toistaiseksi kokonaan sivuun, eräiden osalta päätettiin, että niistä tehdään myöhemmin selvitys. Näin esim. lehdistökysymys ja kanta SKDL:n kehittämiseen jätettiin valitun keskuskomitean selvitettäväksi. Edustajakokous ei vielä pystynyt antamaan niihin yksimielistä vastausta.

Edustajakokous onnistui selkiyttämään puolueen poliittista linjaa ja luomaan uusia edellytyksiä eheyden lisäämiselle. Nämä kokouksen positiiviset saavutukset voivat kuitenkin jäädä toteutumattomiksi lupauksiksi, mikäli puolue ja sen johto eivät pysty tai halua toteuttaa tehtyjä päätöksiä. Edustajakokoushan totesi, ettei ylimääräisen edustajakokouksen päätöksiä suinkaan oltu kaikin osin noudatettu, ja että kehitys näiltä osin oli ollut epätydyttävää. Näin voi käydä myös nyt. Kommunistien onkin valvottava valppaasti päätösten noudattamista. Puolueen riveissä on voimia, jotka jo ennakkoon vähättelivät 16. edustajakokousta ja voimia, jotka eivät ole vielä toteuttaneet edes ylimääräisen edustajakokouksen kaikkia päätöksiä. Puolueen positiivinen kehitys ei saa tuodittaa ketään toiveunelmiin ja passiivisuuteen. Puolueella on vielä pitkä tie todelliseen yhtenäisyyteen marxismi-leninisin ja prolettaarisen internationalismin pohjalla, eikä tuo tie tule olemaan helppo. Luokkavihollinen ei tule helpottamaan hyökkäys-

tään puolueen yhtenäisyyttä vastaan hetkeksikään. Siksi on välttämätöntä paljastaa säälimättä kaikki puolueen päällinjan, päätösten ja sääntöjenvastainen toiminta —oli sen takana kuka tahansa. Ideologisten erimielisyyksien selvittelyä on suoritettava perusteellisesti. Yhtenäisyys, joka saavutetaan "unohtamalla" erimielisyydet on valheellista. Todellinen yhtenäisyys voidaan vallata vain selvittämällä juurta jaksain kaikki erimielisyyttä aiheuttavat kysymykset ja paljastamalla virheelliset katsomukset.

Sosialistisen opiskelijaliikkeen kannalta puolueen edustajakokous on merkittävä tapahtuma. Marxilais-leniniläisenä joukkojärjestönä SOL pohjaa toimintansa puolueen suorittamiin arvioihin ja toteuttaa puolueen poliittista linjaa omalla toiminta-alueellaan. Siksi edustajakokouksen asiakirjat muodostavat pohjan myös SOL:n lähivuosien politiikalle. Puolueen oikeaan osuvilla arvioilla on suuri merkitys myös opiskelijaliikkeen työlle. Mutta myös puolueen eheyden lujittamiseen tähtäävät päätökset ovat tärkeitä opiskelijaliikkeen kannalta. Onhan puolueen sisäinen hajaannus heijastanut myös SOL:ssa järjestöllisenä hajaannuksena. 16. edustajakokouksen päätökset luovat edellytyksiä myös opiskelijaliikkeen yhtenäisyyden lujittamiselle.

Valitettavasti vain nämä edellytykset eivät vielä ole muuttuneet todellisuudeksi, tästä on osoituksena SOL:n vähemmistön jättäytyminen pois liittokokouksesta. Vika ei kuitenkaan ole itse päätöksissä, vaan siinä, ettei SOL:n vähemmistön piirissä ole vielä toteutettu edes kaikkia ylimääräisen edustajakokouksen päätöksiä, mm. jäsendemokratian palauttamisen ja hallinnollisesta kurinpitomennettelystä luopumisen kohdalla ideologisia erimielisyyksiä ratkottaessa. On selvää, ettei tilanne SOL:ssa normalisoidu täysin ennenkuin vastaava normalisointi tapahtunut puolueessa. Puolueen ylimääräisen ja 16. edustajakokouk-

sien päätökset luovat kuitenkin realistisen pohjan SOL:n järjestöllisen hajaannuksen voittamiselle — mikäli vallankumouksellisen liikkeen kokonaisuus asetetaan ahtaiden ryhmäkuntatavoitteiden edelle.

Antti Karvonen

Turun vaalit — SOL:n linjan voitto

TTY:n edustajiston vaalit osoittivat, että äärioikeisto ei ole kyennyt katkaistaan yleistä vasemmistolaisuustendenssiä Turussakaan. Näin huolimatta siitä, että Kokoomuksella on hallussaan tärkein agitaatioväline, Turun ylioppilaslehti. Kokoomus menetti kolme paikkaa, joista yhden tosin ensimmäistä kertaa itsenäiseksi erottautuneelle antikommunistiselle Kristilliselle vaaliliitolle. Kansandemokraatit ja KePu saivat kumpikin yhden lisäpaikan. Allaoleva taulukko havainnollistaa tapahtunutta kehitystä.

	-70		-71		-72	
	paikat	äänim. %	paikat	äänim. %	paikat	äänim. %
SKDL	5	12.3	6	15.2	7	18.6
SDP	6	14.3	9	22.7	9	21.4
Kesk.	2	5.4	2	6.0	3	6.6
Lib.	2	5.4	3	8.3	3	7.9
Kok.	14	34.6	20	47.8	17	41.9
Krist.	—	—	—	—	1	3.6
TTY-puolue	3	8.4	—	—	—	—
Riipp.	1	3.8	—	—	—	—
Oik.turva	1	2.3	—	—	—	—
Sit.	6	13.6	—	—	—	—

Äärioikeisto on menettämässä hegemoniaansa TTY:ssä. Keskustaryhmät ovat nyt avainasemassa; paljolti niistä riippuu TTY:n politiikan kehitys. Sosialidemokraattien kannatuksen kasvu pysähtyi. Silti ASY säilytti asemansa TuASS:aan nähden. Siihen, millaisiksi vasemmiston

sisäiset voimasuhteet tulevat muotoutumaan, on keskeisenä vaikutustekijänä TuASS:n toiminnallisen, organisatorisen ja viime kädessä teoreettisen ja ideologisen tilan kehitys. Nykyisen tilanteen on selkiydettävä.

SKDL:n kannatuksen tarkastelu osoittaa SOL:n linjan voittoa. Valituista seitsemästä kansandemokraatista kolme eniten ääniä saanutta on SOL:n linjan kannalla (Esa Konttinen 57, Aki Lindén 57 ja Olli Hämäläinen 42; lisäystä viime vuotiseen yksi). Luokkakantaisten tovereiden saama osuus SKDL:n äänimäärästä kasvoi huolimatta siitä, että TuASS:n johto ei kelpuuttanut nykyistä edustajiston jäsentä toveri Asko Suikkasta ehdokkaaksi ja pyrki vaikeuttamaan SOL:n linjalla olevien tovereiden valituksi tulemistä mielivaltaisella ehdokkaiden asettelulla vaaliliittoihin.

Vaalien tulos on osoitus siitä, että SOL:n linjan mukainen opiskelijajoukkoihin suuntautuva ja niiden piirissä tapahtuva toiminta (esim. aineyhdistykset, vasenryhmät ja marxilaiset ryhmät, joita SOL:n linjan kannattajat ovat perustaneet ja joissa he ovat toimineet)

on paras ja välttämätön tie sosialistisen opiskelijaliikkeen joukkopohjan ja -kannatuksen laajentamiseksi. TuASS:n johdokuntakeskeinen ja vain taktisia näkökohtia korostava toiminta ei kannatuksen laajentumista tehokkaasti edesautta.

Esa Konttinen

Demokraattinen rintama etenee ja lujittuu koululaisliikkeessä

Suomen demokraattisen koululaisliikkeen joukkojärjestön, Teiniliiton kevättiitokokous pidettiin 21.—23. 4. Jämsänkoskella. Liittokokouksesta muodostui koululaisten yleisdemokraattisen rintaman suuri voitto sekä Teiniliiton kehityksen uusi merkkipaalu. Kokoomuksen kannatus oli laskenut selvästi syksystä, sen edustus kaventui yli 30 paikkaa ja oli enää vajaa 80. Yleisdemokraateilla oli noin 250 edustajaa, joista kommunisteja ja kansandemokraatteja lähes 160. Merkittävin hyväksytty asiakirja on Teiniliiton uusi koulutuspoliittinen ohjelma, jossa määritellään demokraattisen koulutuspolitiikan linja. Tämän lisäksi mm. hyväksyttiin kannanotot Euroopan turvallisuudesta, DDR:n tunnus-
tamisesta sekä Suomen ja EEC:n välisistä suhteista.

Koulutuspoliittinen ohjelma

Teiniliitto määrittelee koulutuspoliittisiksi yleistavoitteikseen:

1. Kansan koulutustason ja siten myös kansan yhteiskunnallisten vaikutusmahdollisuuksien järjestelmällinen, voimaperäinen kohottaminen.
2. Koulutuksellisen eriarvoisuuden, siis opiskelumahdollisuuksien ja koulutuskustannusten epätasaisen jakautumisen järjestelmällinen ja voimaperäinen vähentäminen.
3. Koulutuksen sisällön ja laadun perusteellinen uudistaminen tieteellis-teknisen kumouksen hallitsemisen edellyttämällä tavalla.
4. Koulutuksen asenteellisen ja aatteellisen muokkausluonteen muuttaminen demokraattisten yhteiskuntapoliittisten päämäärien mukaiseksi.

Demokraattisen koulutuspolitiikan tavoite kiteytetään ohjelmassa seuraavasti: "Päämääränä on sellaisen koulutusjärjestelmän kehittäminen, joka tuottaa tieteellis-teknisen kumouksen hallitsemiseen kykeneviä, kaikinpuolisesti kehittyneitä ihmisiä; joka osaltaan pyrkii määrätietoisesti parantamaan työtätekevän kansan taloudellisia ja sivistyksellisiä elinehtoja; jonka tuottamat ihmiset asettuvat tietoisesti työskentelemään tasa-arvon, demokratian ja yhteiskunnan suunnitelmallisen kehittämisen puolesta imperialismia vastaan."

Liittokokous hyväksyi myös talven yhteiskunnallisten aineiden uudistamiskampanjan vaatimukset, joissa määritellään uudet oppiennätykset, opetuksen läpikäyvät periaatteet, sekä vaaditaan yhteiskunnallisen opetuksen yhtenäistämistä ja sen määrän lisäämistä. Yhteiskuntaopin, samoin kuin koko muun opetuksen sisällöksi vaatii Teiniliitto "demokraattista monipuolisuutta", jolla tarkoitetaan kansanvaltaisten, rauhaa, tasa-arvoa ja oikeudenmukaisuutta edistävien katsomusten monipuolista esilletuomista opetuksessa, mutta sen sijaan äärioikeistolaisten, valheellisten katsomusten määrätietoista torjumista ja tuomitsemista.

Demokraattisen yhteistyön voitto

Keskustan ja vasemmiston demokraattinen yhteistyö on kaikkein pisimmällä juuri Teiniliitossa ja liittokokous kirjasi uusia yhteistyön lujittumisen dokumentteja. Kaikki kannanotot, ohjelmat ja ponnet hyväksyttiin kaikkien yleisdemokraattisten ryhmien yhteisillä äänillä. Kokoomus taas säännöllisesti äänesti näitä esityksiä vastaan. Yhteistyön lujittamista henkivät eri ryhmien puheenvuorot, päättäväinen hyökkäys kokoomusta vastaan, sekä eräänlaisena sokerina pohjalla liberaalien, keskustalaisten ja sosialidemokraattien yhteistyöhenkiset, läm-

pimät aplodit saaneet tervehdykset kommunistien ja kansandemokraattien *Koulutoveri*-juhlassa, johon kokoontui lähes puolet kokouksen osanottajista.

Ennen kaikkea hyväksytty uusi koulutuspoliittinen ohjelma luo kestäväää pohjaa keskustan ja vasemmiston yhteistyölle, samoin yhteiset tavoitteet kansainvälisen toiminnan suhteen. Tällä hetkellä onkin Teiniliiton eri ryhmien välillä käynnissä keskustelu yhteisen toimintaohjelman luomisesta kesäksi ja syksyksi, jolloin odottaa kokonaan uudenlainen tilanne; kouluneuvostot, joihin kokoomus ja oikeisto-opettajat ovat poikkeuksellisella tarmolla jo alkaneet valmistautua.

Erityistä painoa saavutetulle yksimielisyydelle antaa se, että demokraattisessa rintamassa on Teiniliiton piirissä syksystä lähtien ollut useita varsin kärkeviäkin erimielisyyksiä. Vakavin ristiiriita koski Teiniliiton koulutuspoliittista ohjelmaa, jonka hallitus jo kerran päätti olla tuomatta kevätlähtökokoukselle. Liitokokouksiasiat sisältävään kiertokirjeeseen ei tullutkaan hallituksen vaan kolmen kansandemokraatin tekemä esitys. Ohjelman puolesta kehittyi kentältä laaja vaatimusliike, 11 teiniyhdistystä, noin 70 teinikuntaa ja lukuisa määrä yksityisiä koululaisia vaati hallitukselta ohjelmaa nyt keväällä. Tätä vaatimusliikettä organisoivat kommunistit ja kansandemokraatit ja siihen yhtyi huomattava määrä sosialidemokraatteja, sitoutumattomia ja keskiryhmiin lukeutuneita koululaisia.

Ennen kaikkea sosialidemokraatit olivat vaatineet ohjelman lykkäämistä syksyyn. Myös pieni osa kansandemokraattisia koululaisia asettui sos.demien kannalle nuorisoliiton johdon omaksuman asenteen mukaisesti. Esimerkiksi Oulun Sosialististen Koululaisten tilaisuudessa 8. 4. SKP:n keskuskomitean jäsen *Arvo Kemppainen* nimitti ohjelmasesityksen laatijoita "pikkuporvarillisiksi" ja ohjelmaa "utooppiseksi" sekä syytti Teini-

liiton jäsenistön voimakasta tukea saaneen esityksen laatimista seikkailupoliitikaksi.

Nämä jarrutuspyrkimykset, joita myös keskiryhmien epärointi tuki, olisivat toteutuessaan merkinneet vakavaa uhkaa Teiniliiton kehitykselle, yleisdemokraattisen rintaman yhtenäisyydelle ja Teiniliiton ohjelmalliselle eteenpäinmenolle tilanteessa, jossa oikeistohyökkäys myös koululaisten keskuudessa kovenee ja jossa valmistaudutaan syksyn kouluneuvostoihin.

Paine kentältä, oikeiston koveneva hyökkäys ja myös vihdoin huoli Teiniliiton tulevaisuudesta saikin realistiseman kannan voittamaan sosialidemokraattien keskuudessa ja myös nuorisoliiton johto oli tässä tilanteessa pakotettu asettumaan ohjelman taakse. Jälkiään peitelläkseen nuorisoliiton johto on joutunut turvautumaan valheisiin ensin *Kansan Uutisissa* ja sitten *Terrässä*. Yritykset kääntää totuus päälleen keskittyvät väitteeseen, jonka mukaan ohjelma olisi hyväksytty juuri nuorisoliiton johdon kannan mukaisesti. Asettumalla tukemaan sos.demien jarrutuspyrkimyksiä laski nuorisoliiton johto ilmeisesti kykenevänsä keräämään pisteitä ja hajoittamaan kd-koululaisten yhtenäisiä rivejä käyttämällä hyväksi häikäilemättä demokraattisen rintaman sisäisiä erimielisyyksiä.

Huolimatta ulkopuolisista hajoituspyrkimyksistä merkitsi Teiniliiton kevätlähtökokous koululaistriviin tiivistymistä yhteistä vihollista oikeistoa vastaan yhteisesti päätettyjen tavoitteiden puolesta. Tällä yhteistyörintamalla on koululaisliikkeessä edessään suuret tehtävät, joiden toteuttamiseen tarvitaan yhteiskunnan kaikkien edistyksellisten voimien, ennen kaikkea työväenluokan tukea.

Matti Viialainen

Kirjoja

Valtiomonopolistisen kapitalismin opiskeluun

Menestyksestä kamppailua demokratian ja sosialismin puolesta ei tänä päivänä voida käydä ilman valtiomonopolistisen kapitalismin tuntemusta. Seuravassa pyritään viitoittamaan tietä valtiomonopolistisen kapitalismin opiskeluun esittelemällä lyhyesti eräitä keskeisimpiä, tavalla tai toisella saatavissa olevia artikkeleita ja kirjoja. Tilanne kirjallisuuden suhteen ei todellakaan ole keuhuttava: osa kirjoista on saatavissa vain tilaamalla ulkomailta, osasta taas on loppunut painos ja niitä on tiedusteltava vanhemmilta tovereilta tai järjestöjen kirjastoista. Mutta aineistoa on joka tapauksessa niin paljon, että välttämättömän perusopiskelu pääsee hyvin alkuun. Esittely jakaantuu kolmeen osaan. Ensimmäiset kuusi artikkelia muodostavat eräänlaisen "peruskurssin", jonka avulla asiasta pääsee nopeasti jyvälle. Näiden jälkeen esitellyt kirjat ja kirjoitukset muodostavat "jatkokurssin"; niistä on hyötyä erityisesti niille, jotka aikovat syventyä asiaan ja ehkä tutkia jotain valtiomonopolistisen kapitalismin erityisongelmaa. Lopuksi on pelkästään lueteltu eräitä muita aihetta sivuavia tekstejä.

"Peruskurssi"

(1) *Marxismin-leninismin perusteet*, 10. luku, Petroskoi 1960. 35 sivua. Painos loppu, Saatavissa vanhoilta tovereilta ja kirjastoista. Syksyllä 1972 ilmestyy uusi painos.

Luvun nimi on *Imperialismi nyky-*

vaiheessa. Se antaa vankan perustan valtiomonopolistisen kapitalismin tutkimiselle. Sisältää kuvauksen valtiomonopolistisen kapitalismin historiasta, kansallistamisesta kapitalismin oloissa, revisionistien ja reformistien ajatusharjoista. Edelleen selvitys suhdanneheilahetelujen sääntely-yrityksistä sekä luokkasuhteitten muotoutumisesta. Lopuksi valtiomonopolistisen kapitalismin avaamat vallankumoukselliset näköalat.

(2) *O. W. Kuusinen, Nykyaajan monopolikapitalismin tendensseistä ja näköaloista*. Soihdu 2/71. 16 sivua.

Liittyy läheisesti edelliseen teokseen, jonka tekijäkollektiivin johdossa Kuusinen toimi. Käsitellään edellistä perusteellisemmin mm. kysymystä yleisdemokraattisesta taistelusta sekä sosialistisen maailmanjärjestelmän vaikutusta maailman vallankumousprosessissa.

(3) *Matti Peltonen, Valtiomonopolistisesta kapitalismista*. Teoksessa: Peltonen, *Puheenvuoroja marxilaisesta taloustieteestä, Kansankulttuuri Pori, ei painovuotta: 11 sivua*.

Kirjoitus on laadittu alustuksen pohjalta, jonka ranskalainen teoreetikko Paul Boccarra piti RKP:n vuonna 1966 järjestämässä kansainvälisessä konferenssissa. Kirjoituksessa selvitetään valtiomonopolistisen kapitalismin määritelmien kehitystä marxilaisessa kirjallisuudessa Engelsistä ja Leninistä nykypäivään. Keskeisenä ongelmana on kysymys valtion ja monopolien sekä kapitalismin vanhojen ja uusien piirteiden välisen suhteen oikeasta määrittelystä. Peltonen ei erityisen hyvin onnistu soveltamaan Boccarran ajatuksia arvioidessaan Paasion hallituksen olemusta. Onko Paasion hallitus määriteltävä demokraattiseksi? Peltonen: "Tuskinpa olisi", mutta muutamaa riviä myöhemmin: "Ehkä nykyistä tilannetta on pidettävä jonkinlaisena tasapainotilanteena" (1). Kuitenkin pedagogisesti hyvä kirjoitus.

(4) *Neuvostoliiton tiedeakatemian maa-ilmantalous ja kansainvälisten suhteiden instituutin teesit: V. I. Leninin oppi imperialismista ja nykyaika. Teoksessa: Marxilaisuus ja nykyaika, Kansankulttuuri, Tampere 1968, 55 sivua. Lisäksi saatavissa APN:n monisteena, 35 sivua.*

Teesit julkaistiin Leninin Imperialismi-kirjan ilmestymisen 50-vuotispäivän johdosta. Ne käsittelevät kaikkia maailmassa tapahtuneita tärkeimpiä muutoksia sitten Leninin teoksen julkaisemisen ja asettavat valtiomonopolistisen kapitalismin muodostumisen ja sen ilmiöt yhteyteen koko imperialismiin maailmanjärjestelmän luhtumisprosessin kanssa.

(5) *E. Hmelnitskaja, Valtiomonopolistisen kapitalismin historiallinen paikka. Soihtu 2/72. 14 s.*

Helppotajuinen yleisesitys asiaan liittyvistä ongelmista: valtiomonopolistisen kapitalismin alkuvaiheet, vakiintumisen ulkoiset ja sisäiset syyt, valtiomonopolistinen sääntely, valtiomonopolistinen kapitalismi imperialismiin viimeisenä asteenä.

(6) *Wolfgang Fritsch, Valtiontalouden ja valtiollisen sektorin merkityksestä Suomen taloudessa. Soihtu 2/72. 21 s.*

Kirjoituksessa sivutaan lähes kaikkia valtiomonopolistisen kapitalismin ilmeneismuotoja maassamme — keskeisimmällä sijalla on kuitenkin valtion omistuksen laajuuden ja merkityksen arviointi sekä kysymys demokraattisista kansallistamisista monopolien vastaisessa taistelussa Suomessa. Fritschin kirjoitus on osoitus marxilais-leniniläisen metodin voimasta: se osoittaa toisaalta, miten pienistä, toisistaan usein irrallaan käsitellyistä yksittäisistä ilmiöistä voidaan koota kokonaisvaltainen analyysi; toisaalta se osoittaa, miten valtiomonopolistisen kapitalismin teoreettinen käsitteily estää vallankumouksellista liikettä törmäämästä uusien ilmiöiden muodosta-

miin salakareihin. Se on hyvä esimerkki välttämättömästä ja myös mahdollisesta konkreettisesta tutkimuksesta Suomessa.

"Jatkokurssi"

(7) *V.I. Lenin, Uhkaava katastrofi ja kuinka sitä vastaan on taisteltava. Valitut teokset osa 3, / Kootut teokset osa 25, Moskova 1967 / Petroskoi 1960, 46 sivua.*

Tähän kirjoitukseen, joka on keskeisenä lähtökohtana leniniläiselle analyysille valtiomonopolistisesta kapitalismista, on pedagogisesti hyvä tutustua vasta sen jälkeen, kun on käynyt läpi ainakin muutaman nykyaikana kirjoitetun tekstin. Lenin kirjoitti "Uhkaavan katastrofin" poliittisesti hyvin kärjistyneessä tilanteessa — kaksi kuukautta ennen lokakuun vallankumousta. Se on agitaatio-kirjanen, jolla osoitetaan kansanjoukoille, että eteenpäin ei voida mennä, jos pelätään kulkea sosialismia kohti.

(8) *Der Imperialismus der BRD (Saksan Liittotasavallan imperialismi). Dietz Verlag / Verlag Marxistischer Blätter, 1971, 687 s. Tilattavissa esim. Kansankulttuurin kautta tai suoraan osoitteesta Verlag Marxistische Blätter GmbH, Hedderheimer Landstrasse 78 a, 6 Frankfurt am Main, Bundesrepublik Deutschland. Tämä länsisaksalainen painos on DDR-läistä hieman kalliimpi (hintaa n. 16,—), mutta jälkimmäisestä oli painos loppu ainakin tämän vuoden alussa.*

Tämä laajan tekijäkollektiivin teos on mainio esimerkki tavasta, jolla valtiomonopolistista kapitalismia meidänkin maassamme on tutkittava. Sisällys: valtiomonopolistisen kapitalismin muodostuminen Saksassa ja sen kehitys BRD:ssä (historiallinen katsaus); BRD:n imperialismi kapitalismin yleisen kriisin kolmannessa vaiheessa; taloudellinen ja poliittinen herruusrakenne; uusintaminen

ja kriisit valtiomonopolistisessa kapitalismissa; riiston valtiomonopolistinen järjestelmä, monopoliporvariston ja kansan välinen sovittamaton ristiriita; BRDn imperialismiin valtiomonopolistinen integraatio ja taloudellinen laajentuminen; BRDn imperialismiin erityinen aggressiivisuus; imperialismiin ideologia valtiomonopolistisessa herruusjärjestelmässä; taistelu valtiomonopolistisen kapitalismin diktatuuria vastaan; sosialistinen tulevaisuus ja porvarillisen futurologian kurjuus. — Kirjaa edelsi suurin piirtein saman tekijäkollektiivin valmistama teos *Imperialismus heute* (1965), jonka painos on jo pitemmän aikaa ollut lopussa.

(9) *Politišeskaja ekonomija sovremennogo monopolističeskogo kapitalizma* (Nykyajan monopolikapitalismin poliittinen taloustiede). Moskova 1970. 1. osa 455 s., 2. osa 413 s.. Saatavissa Kansankulttuurista, hinta 26:-.

Tämä Neuvostoliiton tiedeakatemian maailmantalouden ja kansainvälisten suhteiden instituutin tekijäkollektiivin valmistama kaksiosainen teos edellyttää lukijalta marxilaisen kansantaloustieteen ja erityisesti leniniläisen imperialismiteorian tuntemusta. Perusteellisen erittelyn kohteena on varsinkin sosialistisen maailmanjärjestelmän vaikutus kapitalistisen maailman taloudellisiin prosesseihin. "Sosialismi pakottaa kapitalisteja etsimään ulospääsyä luonteeltaan uusien reformien avulla 'ylhäältä' estääkseen vallankumouksen 'alhaalta'". Teoksessa selvitetään siirtymistä valtiomonopolistisen kapitalismin pitkän aikavälin sääntelyn ja talouden suunnitteluun. Huomion kohteena on kysymys hinnanmuodostuksesta ja monopolivoitosta samoin kuin erilaiset monopolien välisen "peitetyn" hintakilpailun muodot sekä muut kilpailumuodot (mainonta, huolto, maksuehdot jne.), joiden merkitys hintakilpailuun verrattuna on kasvamassa. Tieteellisteknisen kumouksen vaikutukset eri-

tellään (myös maataloudessa). Marxilais-leniniläinen analyysi kytkeytyy tiiviisti porvarillisten teorioiden ja imperialismiin ideologian paljastamiseen ja kumoamiseen. *Einhelt*-lehden mukaan teos ilmestyy v. 1972 käännettynä saksan kielelle (ilmeisesti Dietzin kustantamana).

(10) *Traité marxiste d'économie politique: Le capitalisme monopoliste d'état* (Marxilainen poliittinen taloustiede: Valtiomonopolistinen kapitalismi). Editions Sociales, Pariisi 1971. 1. osa 447 s., 2. osa 448 s.. Tilattavissa esim. Kansankulttuurin kautta tai suoraan kustantajalta: Editions Sociales, 24 Rue Racine, Paris 6e France. Hinta n. 25:- mk.

Tämä kaksiosainen teos on aikakauslehti *Économie et Politique*'n työntekijöiden ja avustajakunnan sekä RKP:n talouspoliittisen jaoston kollektiivisen työn tulos. Kirja on suhteellisen helppotajuinen: se on tarkoitettu opintoaineistoksi sekä käsikirjaksi perustasolla tehtävään selvitystyöhön. Erityisen huomion kohteena ovat valtiomonopolistinen suunnittelu sekä demokraattinen kansallistaminen. Einheitin mukaan teos ilmestyy (on jo ilmestynyt?) tänä vuonna saksaksi.

(11) *Marxismus Digest 1/1970. Teemanumero: "Staatsmonopolistische Wirtschaftregulierung — Inhalt, Formen, Methoden"* (Valtiomonopolistinen taloussääntely — sisältö, muodot, menetelmät). 172 s. Tilaus Kansankulttuurista tai kustantajalta: IMSF, Liebigstrasse 6, 6 Frankfurt am Main, BRD. Hinta 8 mk, opiskelijoille 5 mk.

Tähän DKP:ta lähellä olevan tutkimuslaitoksen Institut für Marxistische Studien und Forschungen'in julkaiseman neljännesvuosikirjan teemanumeroon on koottu kymmenen aikaisemmin julkaistua valtiomonopolistista sääntelyä käsittelevää artikkelia. Liitteenä lyhyt katsaus vaikutusvaltaisten porvarillisten län-

SOIHTU ETENEE

SOL:n toiminnan voimakas eteneminen ja lukijoilta saamamme tuki tekee mahdolliseksi Soihdun määrätietoisen kehittämisen. Pyrimme tulevaisuudessa numeroissamme tarjoamaan yhä parempia analyyseja, kytkemään ne entistä tiiviimmin maamme vallankumouksellisen liikkeen ongelmiin, muodostamaan Soihdusta yhä terävemmän marxilais-leniniläisen teorian asean SOL:ssa ja sen ulkopuolella.

Loppuvuoden numeroissamme aiomme käsitellä mm. seuraavia aiheita: SOL:n korkeakoulupoliittinen taisteluohjelma, SKDL:n kehitys, anti-imperialistinen liike Suomessa, Suomen valtiomonopolistisen kapitalismin tutkimisesta, ideologiset virtaukset opiskelijamaailmassa, opiskelijan asema Suomessa, EEC:n koulutus- ja tiedepoliitiikka, Vietnamin sodan merkitys imperialisminvastaisessa taistelussa, SNTL 50 vuotta, yritysdemokratia ja työläisvalvonta, sivistyneistön luokka-asema ja organisoituminen, työväenluokan asema Suomessa.

Tulemme niinkään julkaisemaan raportteja tärkeimmistä poliittisista tapahtumista, Suomen valtiomonopolistisen kapitalismin kehitysilmiöistä, opiskelijaliikkeestä, tiede- ja korkeakoulupoliitikasta jne. Samaten pyrimme kehittämään kirja- ja lehtiesittelymme palvelemaan yhä paremmin vallankumouksellisen opiskelun ja tutkimuksen tarpeita.

TOVERI, TILAA SOIHTU LOPPUVUODEKSI!

Numerosta 4/72 alkaen, 3 numeroa 7 markkaa 50 penniä. Tilausmaksu ps-tilille 76269-4, osoite SOL, Simonkatu 8 A 5, 00100 Helsinki 10. Ps-korttiin tilaajan nimi, lähi-osoite ja postitoimipaikka.

sisaksalaisten taloustieteilijöiden katso-
muksiin nykyajan kapitalismista. Esi-
merkkejä sisällöstä: Valtiomonopolististen
suunnitelmien olemus, mahdollisuudet ja
rajat; Bonnin valtiomonopolistisen raken-
nepolitiikan olemus ja ristiriidat; USAn
uusi hallitus taloudellisten ongelmien
edessä; Ranskan taloussuunnitelmat esi-
merkkinä valtiomonopolistisesta suunnit-
telusta.

(12) *Yrjö Enne, Monopoliin valta Suo-
messä ja taistelu sitä vastaan. Kommuni-
nisti 1/1960. 22 s. Painos loppu, saa-
tavissa vanhoilta tovereilta ja kirjastois-
ta.*

Varsin perusteellinen erittely monopolii-
kapitalismista Suomessa, valtion siihen-
astisista taloussuunnitelmista, keinoista
joiden avulla valtiota hyväksikäyttäen
suoritetaan tulonsiirtoja työtätekeviltä
monopoleille (devalvaatio, budjetti, in-
flaatio, investointirahastot, eläkesäätiöt,
rautatierahdit jne.). Lisäksi käsitellään
sos.dem.ideologien omaksumaa teoriaa
"järjestetystä kapitalismista", kansallis-
tamista valtiomonopolistisessa kapitalis-
missa sekä luokkasuhteita ja luokkatais-
telua valtiomonopolistisessa kapitalismissa.

(13) *Yhteiskuntamme ongelmat ja
marxilainen tutkimus. SKP:n 11—13. 4.
1968 järjestämän konferenssin aineisto.
Tampere 1968. Yhteensä 221 sivua, ta-
loudellisen osan alustukset 27 s. Painos
lopussa.*

Valtiomonopolistisen kapitalismin eritte-
lyn kannalta ovat keskeisimmällä sijal-
la konferenssin taloudellisen osan alus-
tukset. Näistä ensimmäinen oli *Matti
Peltosen* "Kapitalismin nykyinen vaihe
ja kehitysongelmat". Siinä selvitetään
valtiomonopolistisen kapitalismin muo-
dostumiseen johtaneita syitä sekä käsi-
tellään yleisellä tasolla sen eri ilmene-
mismuotoja. *Mihail Dragilevin* alustuk-
sessa "Nykyajan kapitalistisen talouden
ongelmia" käsitellään mm. sosialismin

maailmanleirin vaikutusta imperialistis-
ten maiden taloussuunnitteluun. *Erkki
Tuominen* alusti aiheesta "Eräitä piir-
teitä valtiomonopolistisen kapitalismin
kehityksestä Suomessa". Alustuksessa esi-
tetään tietoja mm. monopolisoitumis-
prosessista maassamme, budjetin raken-
teesta 1920—30 luvulla, sodanaikaisesta
valtiomonopolistisesta sääntelystä sekä sii-
tä, miten väliaikaiseksi luonnehdittu sään-
tely ei loppunutkaan sodan päätyttyä.

Muuta kirjallisuutta

Lopuksi lyhyt luettelo eräistä muista val-
tiomonopolistista kapitalismia käsittele-
vistä kirjoista ja artikkeleista aakkosjär-
jestyksessä:

R. Gündel—H. Henninger—P. Hess—K.
Zieschang, *Zur Theorie des staats-
monopolistischen Kapitalismus*. Aka-
demie-Verlag, Berlin 1967.

Ernst Haak-Hannes Wunderlich, *Grund-
kurs zu "Der Imperialismus als höch-
stes Stadium des Kapitalismus"*. Dietz-
Verlag, Berlin 1971. 240 s. Hinta n.
2,50 mk.

J. A. Krasin, *Lenin, vallankumous, ny-
kyaika*. Edistys, Moskova, ei paino-
vuotta. 349 sivua. Hinta 10,- mk.

J. A. Krasin, *Vallankumousprosessin dia-
lektiikka*. Kansankulttuuri Pori 1972.
228 s. Hinta 11,- mk.

Lutz Maier, *Valtiomonopolistinen kapi-
talismi — uusia ilmiöitä*. Kommunisti
3/1972, liite. 8 s. Lehden hinta 1,50
mk.

Marxistische Blätter, Sonderheft 1 ja 2/
1967. Teemaliitteitä valtiomonopolis-
tisesta kapitalismista.

Marxismus Digest 3/1971. Teemanume-
ro aiheesta "Neue Aspekte der Mono-
poltheorie". 228 s. Liitteenä laaja kir-
jallisuusluettelo. Hinta 8 mk, opiskeli-
jat 5 mk.

Abram Mileikovski, *Leninin imperialis-
mi-teoria ja kapitalismin talouden uu-*

det ilmiöt. Kommunisti 7—8/1970, liite. 8 s. Lehden hinta 1,25 mk.

Matti Antero Peltonen, *Kapitalismin nykyvaiheen erityistunnusmerkit*. Kommunisti 9/1970. 7 sivua. Lehden hinta 1,25 mk.

V. A. Tšepakov, *Talous ja työväenluokka*. Kommunisti 1/1971. 10 sivua. Hinta 1,25.

Jevgeni Varga, *20. vuosisadan kapitalismi*. Edistys, Moskova, ei painovuotta. 141 s. Hinta 2,05 mk.

Jevgeni Varga: *Polito-economic Problems of Capitalism*. Progress Publishers, Moscow 1968. Ensimmäinen venäjänkielinen painos 1963. 351 s. Hinta n. 10,- mk.

Petteri Baer

Aikakauslehtiä

Cahiers du Communisme

Cahiers du Communisme on Ranskan kommunistisen puolueen teoreettis-poliittinen julkaisu, joka ilmestyy kuukausittain noin 120-sivuisena. Vuosikerran hinta on noin 35 mk.

Viime kesäkuussa pidetyssä RKP:n keskuskomitean kommunistiselle propagandalle omistetussa kokouksessa korotettiin erityisesti kommunistisen lehdistön, päivälehtien ja muiden julkaisujen merkitystä selvitys- ja rekrytointityössä sekä näiden julkaisujen kehittämistä vastaamaan mahdollisimman korkeatasoisesti omasta agitaatioalastaan.

Cahiers du Communisme pyrkii osaltaan "syventämään teorian kysymyksiä kehittämään ideologista argumentaatiota, selittämään puolueen politiikkaa ja toimintaa". Sen tarkoituksena on auttaa kommunistien koulutuksessa ja hedelmällisten keskustelujen synnyttämisessä puolueen kokouksissa. Lähinnä se näin on tarkoitettu kommunististen militanttien ja aktivistien käsiin.

Cahiers du Communismen sisällysluettelon muodostavat vakiintuneet otsakkeet. Pääteemoina ovat yleensä Ranskan poliittinen elämä, puolueen ongelmat, kansainvälinen politiikka sosialismin kokemukset, esseet ja tutkimukset sekä lopussa kirja- ja lehtiartikkelit ja päiväkirja ajankohtaisista kansallisista ja kansainvälis-poliittisista tapahtumista. Pääkirjoituksissa, joiden kirjoittajina ovat useimmiten keskuskomitean johtavat toverit, syvennytään ajankohtaisiin puoluetta koskeviin taistelukysymyksiin tai analysoidaan Ranskan poliittisen elämän ydinkysymyksiä.

Viime vuoden vuosikerran kansallista ja kansainvälispoliittiset artikkelit kattavat jokseenkin kaikki tärkeimmät tapahtumat. Varsinaisten ajankohtaisten artikkelien lisäksi on CC:ssä tarkasteltu viime vuonna mm. Kommuunin historiaa ja merkitystä, erilaisia ideologisia kysymyksiä kuten trotskilaisuutta, antisemitismia ja sionismia, pyrkimystä integroida työväenjärjestöt kapitalistiseen järjestelmään, siirtolaisuutta ideologisen taistelun kysymyksenä, perhe-käsitteen sisältöä kapitalistisessa yhteiskunnassa. Lisäksi on perinpohjaisesti kartoitettu erilaisia taistelu-kohteita, kuten maatalouspolitiikkaa, ammattiyhdistysliikettä, koulutuspolitiikkaa, taistelua oikeiston uusia hyökkäyksiä vastaan, terveydenhuoltoa ja työläisten asemaa ylikansallisten yhtiöitten yhteydessä. NKP:n 24. edustajakokouksesta ja Chilen tilanteesta on julkaistu useita selostuksia. Puolueen ongelmat-otsikon alta löytää laajoja analyysjä puolueen eri toiminta-alueiden kokemuksista, politiikasta suurten yhtiöiden sisällä, puolueorganisaation, sen osastojen ja piirien työn tehostamisesta, artikkeleita puolueen päivälehden, l'Humanitén kehittämisestä ja paikallisten piirien kokemuksista.

Kansainvälinen politiikka-osa kattaa keskeiset kansainväliset tapahtumat ja kysymykset, joista mainittakoon Euroopan turvallisuus, Indokiina, Lähi-Itä, Chile ja latinalainen Amerikka. Sosialismin kokemuksista on selostuksia sosialististen maiden puolueiden edustajakokouksista. Erikseen on tarkasteltu DDR:n maatalouden kehittymistä, Unkarin talousuudistusta ja Bulgarian puolueen uutta ohjelmaa.

Kanerva Cederström

La Nouvelle Critique

La Nouvelle Critique ilmestyy kerran kuukaudessa noin 100-sivuisena. Julkaisija Ranskan Kommunistinen Puolue. Vuosikerran hinta opiskelijoille n. 35 markkaa.

Kulttuuri- ja yhteiskuntapoliittinen kuukausijulkaisu *La Nouvelle Critique* on parhaimpia esimerkkejä ranskalaisen kommunistien laajasta ja monipuolisesta julkaisutoiminnasta. Sen ilmoitetaan sisältävän "politiikkaa, marxilaisuutta, kulttuuria". NC on harvinaisuus Länsi-Euroopan marxilaisten julkaisujen joukossa runsaan kulttuuri- ja tiedepoliittisen sisältönsä vuoksi.

NC:n juuret ulottuvat aina parin vuosikymmenen taakse, mutta nykyisessä muodossaan se on ilmestynyt viitisen vuotta. 1960-luvun puolivälissä havaitsivat ranskalaiset kommunistit, että puolueen sivistyneistöjäsenet sekä puolueen ulkopuolella toimivat edistykselliset intellektuellit tarvitsevat lehden, jossa keskitetysti tuodaan esille marxilaisen tieteen ja tutkimuksen uusia saavutuksia, kommunististen intellektuellien panos puolueen viitoittamalla luokkataistelun tiellä. Lehti toimii keskeisten eri tieteen- ja taiteenalojen teoreettisten kysymysten keskustelufoorumina sekä lisäksi täyttää syvällisemmän yhteiskuntapoliittisia kysymyksiä käsittelevän propagandavälineen tehtävät. Lehden luonne ja sille asetetut päämäärät selittyvät intellektuellien perinteisesti vahvasta panoksesta Ranskan kommunistisessa liikkeessä.

NC:n toimitus- ja avustajakunnan muodostavat puolueen johtavat teoreetikot, Ranskan muut huomattavimmat marxilaiset tiedemiehet ja eri alojen kuten talouspolitiikan, sosiologian, estetiikan, matematiikan, biologian ja historian tutkijat. Eri spesiaali-aloja tarkastelevien artikkelien lisäksi esitellään NC:ssä säännöllisesti Ranskan sisäpolitiikan ajankoh-
taisia kysymyksiä, monopolien vastaisen

taistelun edellytyksiä ja problematiikkaa (dialogi kommunistisen puolueen ja sosialistipuolueen kanssa, kunnallispolitiikan erityisasema ja sen merkitys työväestön taistelun kannalta, RKP:n demokraattisen kansanrintamahallituksen ohjelman merkitys), ajankohtaisia kansainvälisen politiikan tapahtumia, niiden taustaa (Indokiinan kansojen historia tällä vuosituhanella, Kiinatutkimuksen synty länsimaissa, Bangladesh ja lehdistö). Lehdessä on käsitelty erittäin perusteellisesti valtiomonomolistisen kapitalismin kriisiä, sen vaikutusta etenkin Ranskan tutkimuspolitiikkaan sekä yleisiä talouspoliittisia ilmiöitä kuten dollarikriisiä, kapitalismin kriisiä eri Länsi-Euroopan maissa jne. Sosialististen maiden rakennustyötä sekä sosialismin teoreettisia kysymyksiä on esitelty säännöllisesti (kehittyneen sosialismin muodot ja ongelmat Bulgariassa, Puolan tapahtumien taustaa ja ongelmia, tutkimus sosialistisesta demokratiasta NL:ssa). Edelleen on julkaistu marxilaisen tutkimus- ja opetuskeskuksen CERMin seminaarien aineistoa marxilaisuuden klassikkojen suhteesta erilaisiin tieteen ongelmiin. ("Lenin, politiikka, kirjallisuus", "Leninin artikkelit Tolstoista", "Engels ja marxilainen filosofia", "Lenin ja intellektuellit").

Ajankohtaisen kuvan antamiseksi lehdessä kattamasta alueesta esitetään tässä luettelo tuoreimman vuosikerran mielenkiintoisimmista otsikoista. *Teorian kysymyksiä*: "Entropia, informaatio, invarianssi", "sattuman käsite ja kontingenssi-teoria", "tieteen etiikka", "tila ja aika dialektisen materialismin näkökulmasta", "kieli, tiede ja historia"; *Historia*: "historia ja etnologia", "Ranskan vallankumouksen historian teoreettisia ongelmia", "historia ja teoria"; *Kirjallisuus*: "Lenin ja kirjallisuus", "kirjailija ja yhteiskunta", "kirjailijat ja Kommuuni", "kirjallisuustieteen mahdollisuuksia"; *Kuvataide*: "skyyttalainen barbaaritaide", "Vasarelyplastikko kaupungissa"; *Teatteri*: "Wozzeck ja todellisuus", "ooppera

eli eksessiivinen realismi"; *Yleinen kulttuuripolitiikka*: "moraali, kulttuuripolitiikka, valta", "politiikka, kulttuuri, televisio", "tieteen ja korkeamman opetuksen kehityksen nykynäkymiä", "tieteellisen opetuksen kriisi"; *Elokuva*: "kuinka ideologia tulee elokuvaan", "Brecht ja elokuva"; *Yhteiskuntapolitiikka*: "läänit, kunnat, ja luokkataistelu", "Italian vuoden 1970 poliittisen taistelun piirteitä", "debatti oikeuslaitoksen uudistamisesta", "onko vasemmisto umpikujassa?", "laaja keskustelu Ranskan koululaitoksesta ja koulutuspolitiikasta"; *Kapitalististen maiden kriisin piirteitä*: "amerikkalainen korkeakoulu: autonomia ja big business", "luokkataistelu ja reformismi Englannissa", "Yhdysvaltain rauhanliikkeen kasvu", "öljy Teheranin jälkeen". Lisäksi on käsitelty mm. seuraavia aiheita: "porvarillis-demokraattinen vallankumous latinalaisessa Amerikassa", "marxilaisuus ja psykoanalyysi", "marxilaisuus ja esteetiikka Italiassa", "sionismi ja Israelin valtio", "Freud ja antropologia", "sosialistipuolueen nykyhetki ja tulevaisuus", "Soledad Brothers", "kunnankirjastojen yleisö", "ajatuksia eräästä Balzacin kirjasta", "Chryslerin Ranskan sisäryhtiön poliittinen integraatio", "alikehitetyt valtiot ja kehittynyt demokratia", "uuden mustan amerikkalaisen runouden piirteitä", "maatalouspolitiikka" jne.

Nouvelle Critique julkaisee normaaliin artikkeliansa ohella myös laajoja dokumentteja, joista viime vuonna erityisen mielenkiintoinen oli 24-sivuinen analyysi Chilestä.

NC:ssä on varsinaisen artikkeliosan jälkeen monisivuinen kirja-, teatteri- ja elokuva-arvosteluosa, jossa esitellään marxilaisen kirjallisuuden uutuuksia, edistyksellistä teatteria ja elokuvaa sekä polemiikkiosa, jossa käydään keskustelua teorian kysymyksistä. *NC:n* erikoisuutena mainittakoon sen oma kirjapalvelu, joka julkaisee lehdessä aikaisemmin olleita laajempia teoreettisia artikkeleita erikoisanoksina. Näistä on tähän asti il-

mestynyt: "Matematiikka ja dialektinen materialismi", "kieli, tiede ja historia", "Engels ja marxilainen filosofia".

Kanerva Cederström

Économie et politique

Économie et politique'n lisänimenä on '*Revue marxiste d'économie*', marxilainen taloutieteellinen aikakauslehti. Lehti ilmestyy kerran kuukaudessa. Viime tammikuun numero oli järjestyksessä 210. Julkaisija on Ranskan Kommunistinen Puolue. Keskimäärin 140 sivua. Vuosikerran hinta noin 65:- mk.

Marxille ja Pääomalle omistetussa numerossa, maaliskuuhuhtikuun 1968, *Économie et politique'n* toimitus kuvasi omaa toimintaansa:

"Lehtemme nimi '*Talous ja politiikka*', ilmaisee sitä dialektista yhteyttä, jonka ulkopuolella ei voi olla taloudellisen totuuden tieteellistä analyysiä, tänään vielä vähemmän kuin aikaisemmin.

Syventäessään valtiomonopolistista kapitalismia koskevia tutkimuksiaan *Économie et politique'n* avustajakunta pyrkii samalla tutkimaan ja täsmentämään niitä taloudellisia ja poliittisia keinoja, jotka mahdollistaisivat sen rajojen ylittämisen. Se toivoo voivansa konkretisoida Ranskan kommunistisen puolueen asettamia todellisen demokratian luonnostaan antimonopolistisia päämääriä ja keinoja, joiden tarkoitus on avata rauhanomainen ja vallankumouksellinen tie sosiaalisiiin siirtymiselle."

Lehti on jo kauan keskittänyt voimansa valtiomonopolistisen kapitalismin tutkimiseen, ja tämän työn eräänä tuloksena ilmestyi viime vuonna yhteistyössä RKP:n talouspoliittisen osaston kanssa laaja kaksiosainen teoreettinen ja empiirinen teos, *Traité marxiste d'économie politique: le capitalisme monopoliste d'état*. Tämä 900-sivuinen teos käsittelee tuotantovoimien ja tuotantosuhteiden kehitystä, luokkasuhteita ja riiston muoto-

ja, inflaatiota, monopoleja ja finanssipääomaa, valtiomonopolistisen kapitalismin suunnittelua sekä monopolistisia ja demokraattisia kansallistamistoimenpiteitä.

Économie et politique'n julkaisusarjassa on ilmestynyt viisi muuta kirjaa, jotka koskevat maankäyttöä Ranskassa, eikapitalistisen maatalouspolitiikan mahdollisuuksia, Ranskan finanssipääomaa, suunnittelua kapitalistisessa yhteiskunnassa sekä kansantalouden kirjanpitoa.

Valtaosa lehden artikkeleista käsittelee Ranskan taloudellisia ongelmia ja näkymiä. Nämä artikkelit eivät kuitenkaan ole vailla mielenkiintoa meille Suomessa, koska Ranskan talous ja yhteiskunta ovat monessa suhteessa Suomen talouden ja yhteiskunnan kaltaiset. Olisi erittäin suuri edistysaskel, jos saisimme oman tutkimustyömme edes osittain samaan laatu- ja suuruusluokkaan kuin RKP on saanut m.m. *Économie et politique'n* avulla.

Vaikka Ranskaa koskeva aineisto selvästi hallitsee lehteä, julkaistiin esimerkiksi viime vuonna parikymmentä muita maita tai yleisiä teoreettisia ja ideologisia kysymyksiä käsittelevää artikkelia. Paljon tilaa on omistettu kapitalistisen valuuttajärjestelmän kriisin selvittelyyn. Viime vuoden syyskuun numerossa esitettiin lehden avustajakunnan tätä aihetta käsittelevien kirjoitusten ja kirjojen laaja luetelo.

Lehdessä suoritetaan jatkuvaa kirjaisittelyä ja -kritiikkiä sekä julkaistaan erilaisia asiakirjoja ja käydään keskustelua niistä. RKP on julkaissut äskettäin hyväksymänsä asiakirjan "*Kansan liiton demokraattisen hallituksen ohjelma*". Philippe Herzog on kahdessa pitkässä artikkelissa syventänyt ja selittänyt tämän ohjelman eri kohtia. Paul Boccara on kolmiosaisessa kirjoituksessa käsitellyt taloudellista kehitystä ja toimintaa ns. kehittyneessä demokratiassa, sosialismiin siirtymisen vallankumouksellisessa siirtymävaiheessa. Koska juuri nämä ongelmat

ovat Suomessa vilkkaan keskustelun kohteena, on meillä syytä seurata Ranskan Kommunistisen Puolueen sisällä käytävää keskustelua, jotta sen antama teorettinen panos auttaisi meitä kysymysten selvittämisessä.

Jan Otto Andersson

La Pensée

La Pensée on Ranskan kommunistista puoluetta lähellä oleva filosofinen aikakauslehti. Lehti ilmestyy kuudesti vuodessa 160-sivuisena. Vuosikerran hinta on 36,50 frangia.

La Pensée, "modernin rationalismin aikakauslehti", on teorettinen julkaisu, jossa käsitellään laajaa aihepiiriä. Erityisesti esillä ovat olleet filosofia, tieteet ja taiteet. Kirjoitukset tukeutuvat useimmiten tieteellisen sosialismin teoriaan.

*La Pensée*n artikkelit ovat perusteellisia pyrkien teoreettiseen korkeatasoisuuteen. Lehden monipuolista sisältöä havainnollistavat seuraavassa esitettävät muutamat otsikkopoinnnot. Lehden numerossa 3/71 julkaistiin mm. "Hegel ja sosialistit", jossa tarkastellaan Hegelin suhdetta utopistisiin sosialisteihin (Saint-Simon, Fourier, jne.), ja "Hegelin ja Marxin historianteoriat, aineistoa siirtymävaiheen teoriaksi", joka perustuu paljolti L. Althusserin ja E. Balibarin analyysiin kapitalistisesta tuotantotavasta teoksessa "Lire le Capital". Lisäksi samassa numerossa on ensimmäinen osa kirjoituksesta "Lenin, dialektinen materialismi ja nykyaikainen fysiikka", jossa tarkastellaan Leninin suhdetta luonnontieteisiin ja toisaalta osoitetaan miten Marxilla ja Engelsillä oli samanlainen käsitys dialektiikasta, vaikka Marx ei varsinaisesti kirjoittanut mitään oppikirjaa dialektiikasta. *La Pensée*n 3/71 tarjoaa myös historiallisen katsauksen "Kommuuni ja Saksan työväenluokka"

sekä tutkielman, jossa suoritetaan maanviljelyksen syntyvaiheiden materialistinen erittely.

Numerossa 4/71 on Emile Bottigellin artikkeli "Anti-Dühringistä", joka sisältyy hieman laajennettuna viime vuonna Ranskassa julkaistuu Anti-Dühringin uuden painoksen esipuheeseen (Bottigelli on kuuluisa näistä esipuheistaan tieteellisen sosialismin klassikkojen teksteihin). Samassa numerossa on myös kirjoitus "Marxilaisuus ja aika", jossa tarkastellaan diakronian käsitettä. Numerosta löytyvät myös kirjoitukset "Erään psykiatrisen sairaalan synty", (joka liittyy Foucaultin tutkimuksiin) ja "Nykyaikaisen romaanikirjallisuuden motiiveista ja teemoista", jossa puututaan strukturaaliseen kirjallisuusanalyyysiin ja L. Goldmanniin.

5/71 on poikkeuksellisesti teemanumero — aiheena yhteiskuntamuodostuman käsite. Siihen sisältyy merkittävä kirjoitus "Marxista Leniniin: taloudellisen yhteiskuntamuodostuman kategoria". Artikkelin kirjoittaja osallistuu myös Ranskassa ajankohtaiseen tietoteoreettiseen keskusteluun, jossa näkyvimpinä hahmoina ovat olleet L. Althusser ja N. Poulantzas.

*La Pensée*ssa julkaistaan myös kirja-arvosteluja, ranskalaisen työväenliikkeen merkikhenkilöille omistettuja lyhyitä kirjoituksia sekä kronikkoja. Kirja-arvosteluissa ovat Editions Sociales'n julkaisemat teokset hyvin edustettuina (tätä kustantamoa vastaa Suomessa lähinnä Kansankulttuuri Oy joskin Editions Sociales'n toiminta on huomattavasti monipuolisempaa ja laajempaa). Esitelyt ja arvostelut kattavat mm. kielitieteen, filosofian, maalaustaiteen, historian, teatterin, kirjallisuuden, taloustieteen ja sosiologian alat.

Toivottavaa olisi, että Suomessa joskus päästäisiin julkaisemaan tällaista lehteä, joka on merkittävä puhtaasti teoreettisen keskustelun eteenpäinviemisen kannalta.

Hannu Sivenius

Poliittisia asiakirjoja

SOL:n 8. liittokokous:

Kannanotto SKDL:n luonteesta ja kehittämisestä

1.

SKDL perustettiin sodan jälkeen kapitalististen maiden oloissa ainutlaatuiseksi yhteistoimintajärjestöksi, johon kommunistien ohella osallistui sosialidemokraatteja ja yksityisiä edistyksellisiä kansalaisia. SKDL:n perustamisjulistus heijasti pyrkimystä yhdistää kaikkia demokraattisia voimia toimintaan yhteisen järjestön puitteissa kunkin yhteistyösapuolen omista itsenäisistä lähtökohdista. Perustamisjulistuksessa todettiin, että »puolueväri ei saa olla esteenä demokraattisten voimien yhteenliittymiselle eikä demokraattinen rintama puolestaan voi sitoa eri kansanluokien käsiä elinotujensa puolustamisessa.»

Perustamisajankohtansa konkreettisesti tilanteessa SKDL onnistui merkittäväällä tavalla kokoamaan piiriinsä demokraattisia, sotaa ja fasisismia vastustavia voimia eri puolueista ja niiden ulkopuolelta. Siihen liittyi toista sataa SDP:n perusjärjestöä sekä yksityisiä ihmisiä eri puolueista. Samalla kun SKDL itsessään toimi edistyksellisten poliittisten voimien yhteistyöjärjestönä, se onnistui politiikassaan luomaan demokraattisen yhteistyön edellytyksiä myös eri puolueiden välille solmimalla ns. kolmen suuren yhteistyösopimuksen SDP:n ja malaisliiton kanssa.

2.

Myöhemmin on SKDL:ssä tapahtunut vähittäistä kehitystä, joka on merkittävästi muuttanut sen luonnetta yhteistyöjärjestöstä kohti puolueen luontoista järjestöä. Sen sääntöjä on muutettu niin, että yhteisöjäsenien vaikutusmahdollisuudet ovat kaventuneet, sen ohjelmaa on pyritty muuttamaan niin, että SKDL:n mahdollisuudet koota erilaisia demokraattisia voimia yhteistyöhön ovat heikentyneet. Päätöksenteon ja poliittisen toimintansa osalta se on vähitellen menettänyt luonnettaan yhteistyöjärjestönä. Tälle kehitykselle on luonut edellytyksiä SKP:n piirissä 60-luvulla tapahtunut kehitys. 1960-luvun puolivälissä esitettiin jopa kommunistien keskuudessa avoimesti ajatuksia SKP:n ja SKDL:n yhdistämisestä »yleissosialistiseksi» vasemmistopuolueeksi.

Tällaisten pyrkimysten johdosta antoi SKDL:n suurin ja johtava yhteisöjäsenjärjestö SKP vuonna 1967 järjestöpoliittisen kannanoton, jossa viitotettiin uudelleen tie SKDL:n kehittämiseksi yhteistyöjärjestönä sen alkuperäisen tarkoituksen mukaisesti.

3.

Huolimatta siitä, että SKP esitti selvät suuntaviivat SKDL:n kehittämiseksi, ovat samat pyrkimykset SKDL:n kehittämiseksi puoluesuuntaan jatkuneet myös vuoden 1967 jälkeen sekä SKDL:n vasemmistososialistien että joidenkin SKDL:ssä toimivien kommunistien toimesta. Tällainen SKDL:n yhteistyöjärjestöluonteen muuttamispyrkimys on viime vuosina vain voimistunut ja SKDL:stä on viime vuosina yhä enemmän muodostunut itsenäisen puolueen tyyppillisiä piirteitä omaava järjestö. Pyrkimyksenä on ollut muodostaa SKDL:sta puolueluontoinen järjestö aluksi sulauttamalla SKDL:n suurin yhteisöjäsen SKP yhteen muiden yhteistyösapuolten kanssa. Sen tultua

torjutuksi on keskeisellä sijalla ollut pyrkimys muodostaa SKDL:sta yhteistyösapuoia alistava kattojärjestö ja nykyisin on samojen voimien pyrkimyksenä muodostaa SKDL:sta myös SKDL:n yhteisöjäsenten toiminta-alueet kattava rinnakkaispuolue.

Pyrkimys SKDL:n puolueluontoisuuteen ilmenee monissa kysymyksissä:

— Vuonna 1969 tuli voimaan puoluelaki, jonka mukaan SKDL merkittiin puoluekisteriin itsenäisenä puolueena ja Suomen Kommunistista Puoluetta pidetään siinä kaikilta oikeuksiltaan vain SKDL:n jäsenjärjestönä: SKDL:lle annettiin kaikki ne oikeudet ja etuudet, jotka puoluelain mukaan kuuluvat puolueille, kun taas SKP jäi näitä oikeuksia paitsi. Puoluelain jälkeen säädettiin uusi laki kansanedustajien vaaleista ja sen mukaan puolueille annettiin yksinoikeus ehdokkaiden asettamiseen valtiollisissa vaaleissa. Tämä toimenpide vahvisti entisestäänkin SKDL:n asemaa puolueena SKP:een verrattuna.

— SKDL:n sääntöjä muuttamalla on pyritty edistämään SKDL:n elinten asemaa yhteistyöjäsenten kustannuksella. Parhaillaan käsittelyssä on jälleen esitys SKDL:n piiri- ja kunnallisyhteisöjäsenten sääntöjen muuttamisesta siten, että yhteistyöjäsenten asema heikentyisi niiden edustus-oikeuden päättävissä elimissä ka-ventuessa.

— Samanaikaisesti kun liiton nykyistä organisaatiota pyritään itsenäistämään, luodaan SKDL:lle omaa organisaatiota yhteistyöjäsenten — ennen kaikkea SKP:n — organisaation rinnalle. Tällaisia pyrkimyksiä ovat yritykset luoda SKDL:lle, jonka tehtävänä on yhdistää eri väestökerrosten toimintaa, omaa työpaikkaorganisaatiota aloille, jotka luokkapohjansa vuoksi kuuluvat työväenluokan puolueeseen, SKP:n, tärkeimpään toiminta-alueeseen. Samanlaisia rinnakkaistoimintaa pyritään käynnistämään myös SOL:n toiminta-alueilla korkeakouluissa ja muualla opiskelijoiden keskuudessa.

— SKDL:oa on jatkuvasti pyritty kehittää siten, että vastoin kaikkia yhteistoiminnan periaatteita kaikkinaisen päätösvalta liiton vaikutuspiirissä olevien kysymysten osalta — myös toiminnan resurssien osalta — on pyritty keskittämään SKDL:n päättävälle elimelle ja edellytetty, että niissä syntyvät enemmistöpäätökset määräävät myös yhteisöjäsenten politiikan ja suunnan riippumatta siitä, onko päätettäviä asioita edes kollektiivisesti käsitelty. On vaadittu, että yhteistyöjäsenet — ennen kaikkea SKP — eivät saisi tehdä omia päätöksiä tärkeistä asioista ennen kuin SKDL:n päättävät elimet ovat ottaneet niihin kantaa. Myös parlamentti-toimintaa on pyritty siirtämään kokonaan SKDL:n päätösvaltaan piiriin.

— Samalla kun SKDL:n päättävien elinten merkitystä ja valtaa koko kansandemokraattisen liikkeen poliittisen linjan muodostajana on lisätty, on yhä selvemmin alettu vaatia SKDL:ssa itsenäiselle poliittiselle puolueelle ominaista monoliittisuutta. Jäsenjärjestöihin ja yksityisiin jäseniin, jotka eivät ole voineet hyväksyä SKDL:n keskusjohdon enemmistöpäätöksiin perustuvia ratkaisuja, on kohdistettu ankaraa painostusta ja ryhdytty tukemaan avointa rinnakkaistoimintaa. Tällainen kehitys on tullut kärkevänä esiin muun muassa suhtautumisissa eräisiin liiton piirijärjestöihin ja SOL:oon. On myös kehitetty »teoria» SKDL:n päällinjasta, joka voisi olla riippumaton yhteistyöjäsenten poliittisista päätöksistä ja johon monoliittisuutta vaadittaessa voitaisiin nojata.

— SKDL:n yhteistyöjärjestöluonteeseen hämärtyminen ei näy ainoastaan sen organisaation virheellisenä kehittämisenä, vaan myös siinä että tässä organisaatiossa ns. vasemmistososialistit ovat saaneet kasvavaa vaikutusvaltaa, joka ei vastaa heidän vähäistä määrällistä voimaansa SKDL:ssä. Tämä puolestaan on heikentänyt yhteistyöjäsenten asemaa ja johtanut käsitykseen, jonka mukaan

SKDL:n organisaatiota voitaisiin käyttää näiden vasemmistososialistien puolueorganisaationa. Vasemmistososialistisen vaikutuksen kasvu on puolestaan mahdollistanut virheelliset käsitykset demokraattisen rintaman rakentamisesta ja näin myös virheet SKDL:n sääntöjen ja järjestörakenteen kehittämisesä.

Nämä tendenssit merkitsevät suuntausta kohti yleissosialistista vasemmistopuoluetta. Tällainen SKDL:n yhteistyöjärjestöluonteen heikkeneminen supistaa demokraattisen liikkeen mahdollisuuksia. Erityisen kohtalokasta se on sen vuoksi, että SKDL:n puoluekehitys suuntautuu SKP:n itsenäisyyttä vastaan ja muodostaa tendenssin sen liudentumiseen muuhun vasemmistoliikkeeseen. Suomen työväenluokan marxilais-leniniläisen puolueen luonteen muuttuminen vaarantaisi tai kokonaan estäisi marxilais-leniniläisen teorian, strategian ja taktiikan kehittämisen, hävittäisi demokraattiselta liikkeeltä sen ytimen ja ehkäisisi joukkojen valmistamista sosialistiseen vallankumoukseen.

4.

Kysymys SKDL:n kehittämisestä liittyy läheisesti demokraattisen, monopolien vastaisen rintaman rakentamisen tehtäviin. Näiden tehtävien määrittämisestä riippuvat myös käsitykset siitä, mihin suuntaan SKDL:oa olisi kehitettävä.

SKDL:n kehittäminen oikeaan suuntaan edellyttää vasemmistososialistien virheellisten käsitysten torjumista tässä kysymyksessä ja kommunistien oikean, kansainvälisen kommunistisen liikkeen yleistykseen ja Suomen olosuhteiden konkreettiseen analyysiin perustuvan käsityksen puolustamista. Tämä ei tietenkään merkitse ideologisen keskustelun mahdollisuuden kieltämistä pikkuporvarillisilta sosialisteilta tai muiltakaan demokraattiseen yhteistyöhön osallistuvilta voimilta. Se ei myöskään merkitse yh-

teistyöstä kieltäytymistä tai sen vaikeuttamista — päinvastoin: yhteistyö edellyttää jokaisen tasavertaista oikeutta myös omien näkökantojensa esittämiseen.

SOL:n mielestä SKDL ei voi olla ensi sijassa kommunistien ja tietöisten sosialistien yleissosialistinen yhteistyöjärjestö, niinkuin vasemmistososialistit ovat esittäneet yrittäessään perustella sosialismin ottamista tavoitteeksi SKDL:n ohjelmassa. Tällainen käsitys rajoittaa SKDL:n joukkopohjaa, estää sen laajenemista yhteiskunnan ns. välikerrosten suuntaan ja tekee SKDL:n kehittämisen yhteistyöjärjestönä mahdottomaksi. Tähän liittyen on torjuttava myös sellaiset näkemykset, joiden mukaan SKDL:n toiminnan kehittäminen sen alkuperäisen luonteen hengessä ei olisi mahdollista sen vuoksi, että jotkut itse Suomen kapitalismin tai poliittisen tilanteen kehityksestä johtuvat syyt estäisivät luokkaliiton syntymisen SKDL:n sisällä ja että enää ei olisi mahdollista saada SKDL:n toimintaan mukaan muita kuin kommunisteja ja muita sosialistisia voimia. Mikään todelliseen kehitykseen nojautuva arvio ei puolla tällaista näkemystä. Demokratian puolesta käytävälle taistelulle on päinvastoin avautunut kehityksen kuluessa aivan uusia laajenemismahdollisuuksia niinkuin kansainvälisen kommunistisen liikkeen, SKP:n ja myös SOL:n periaateohjelman arviot osoittavat.

Yhä laajempien demokraattisten voimien mukaantulo SKDL:oon edellyttää kuitenkin paitsi laajenevien mahdollisuuksien oivaltamista myös demokratian ja sosialismin puolesta käytävän taistelun yhteyden tajuamista sekä lujia ja johdonmukaisia yhteistyöperiaatteita. On ymmärrettävä, että kaikki monopolit vastaan suuntautuvat voimat eivät ole valmiit sosialismin puolesta käytävään vallankumoustaisteluun ja että se demokraattinen taistelu, johon ne ovat valmiit on osa sosialismin puolesta käy-

tävää taistelua ilman selviä sosialistisia tunnuksiakin. Edelleen on tunnustettava monopolienvastaiseen demokraattiseen taisteluun osallistuvien voimien itsenäisyys ja etsittävä taistelutunnukset yhteisistä tavoitteista, joiden puolesta jokainen osapuoli johdonmukaisesti toimii. On tunnustettava, että yhteistyöelimen politiikka määräytyy yhteistyössä mukana olevien voimien politiikan tuloksena eikä päinvastoin.

Samalla kun luokkaliittoa kehitetään SKDL:n sisällä, on SKDL:n politiikassa edelleen kiinnitettävä huomio demokraattisen rintaman rakentamiseen myös SKDL:n ulkopuolella olevien demokraattisten voimien kanssa, mihin porvarillisten puolueiden ja SDP:n sisällä tapahtuva jatkuvasti voimistuva eriytymiskehitys avaa uusia mahdollisuuksia.

SKDL on keskeinen joukkojärjestö demokraattisen, monopolien vastaisen rintaman muodostumisprosessissa. Jotta hedelmällinen, yhteisiä tavoitteita edistävä yhteistyö SKDL:n sisällä voitaisiin toteuttaa, on SKDL:n kehittämisessä noudatettava seuraavia suuntaviivoja:

1. SKDL:n periaateohjelman on sovellettava demokraattisen rintaman tarpeisiin. Sitä on kehitettävä niin, että se voi toimia demokraattisten tavoitteiden suuntaamisessa ja muotoilemisessa ohjelman, joka kokoaa taakseen muutkin kuin sosialismia tavoitteenaan pitävät edistykelliset voimat.
2. SKDL:n säännöt on palautettava yhteistyöjärjestöluonnetta vastaaviksi. Kaikille yhteistyön osapuolille on annettava täysin tasavertaiset mahdollisuudet vaikuttaa kaikilla tasoilla yhteistyön sisältöön. Tämä edellyttää organisaation huomattavaa väljentämistä ja edustusperiaatteen johdonmukaista toteuttamista organisaation eri tasoilla.
3. SKDL:n tosiasiallista päätöksentekomenettelyä on kehitettävä niin, että se tapahtuu yhteistyösapuolten kes-

kusteluin ja neuvotteluin yhteisten tavoitteiden ja keinojen löytämiseksi. Kaikille osapuolille on varattava tilaisuus mielipiteensä esittämiseen ja tasavertaiset mahdollisuudet poliittisen linjan muotoilemiseen. Vain näin voidaan saavuttaa tilanne, jossa jokaiselta osapuolelta voidaan odottaa tehokasta yhteisesti sovitun tavoitteiden toteuttamiseen tähtäävää toimintaa.

5.

Sosialistinen Opiskelijaliitto antaa kaiken tukensa pyrkimyksille kehittää SKDL:oa nykyajan vaatimusten mukaisesti valmiina tämän edellyttämään ennakkolulottomaan ja luovaan työhön. SKP:n esittämät kannanotot muodostavat perustan, jolta tällainen työ voi lähteä ja jolta se ei voi hetkeksikään poiketa.

SKP:n 16. edustajakokouksen päätöslauselmassa puolueen yhtenäisyyden luojittamiseksi ja sen joukkopohjan laajentamiseksi sanotaan: »Hyvissä ajoin ennen SKDL:n seuraavaa liittokokousta käsitellään SKP:n ja SKDL:n järjestöpoliittisten suhteiden kehittämistä keskuskomitean vuoden 1967 järjestöpoliittisen päätöslauselman pohjalta. Asian laajakantoisuuden vuoksi se valmistellaan erityisellä huolellisuudella.»

Sosialistinen Opiskelijaliitto uudistaa esityksensä SKDL:n jäsenjärjestöjen keskinäisistä neuvotteluista SKDL:n kehittämiseksi. Sosialistinen Opiskelijaliitto antaa kaiken tukensa toiminnalle, joka edistää SKP:n edustajakokouksen avaaman näköalan — SKDL:n yhteistyöjärjestöluonnetta palauttamisen — toteuttamista. Kehittäkäämme SKDL:oa demokraattisten voimien laajana yhteistyöjärjestönä! Rakentakaamme SKDL:n ja muiden demokraattisten voimien laaja rintama! Yhdistäkäämme entistä laajemmat joukot imperialismia ja monopolien valtaa vastaan rauhan, demokratian ja yhteiskunnallisen edistyksen puolesta!

SOIHDUNKANTAJA

Sosialistisen Opiskelijaliiton poliittinen kuukausijulkaisu

Soihdunkantaja 3/72:n sisällöstä: kevään korkeakoulukampailujen saavutukset; uusille opiskelijoille — johdatus korkeakouluopiskelun todellisuuteen; Euroopan turvallisuudesta; Indokiinan solidaarisuusliikkeestä; opiskelun merkityksestä.

- ilmestyy kesäkuun alussa
- myydään kesäyliopistoissa, kokouksissa, kuppiloissa, kaaduilla
- hinta 1 markka

sosiologia

on The Westermarck Societyn julkaisema yhteiskuntatieteellinen aikakauskirja, joka pyrkii tietoisesti demokratisoimaan yhteiskuntatieteen tiedepolitiikkaa ja tieteellistämään yhteiskuntatiedettä.

Viimeksi ilmestyneessä numerossa 2/72 on mm. seuraavaa aineistoa: Tuomas Takala "vieraantumisesta" ja tuhlauksesta; Antti Kasvio taloudellisen yhteiskuntamuodostuman käsitteestä; Timo Kyntäjä uusintamisen teoriasta; Seppo Toiviainen Sczcepanskista; Eero Lahelma työelämän tutkimuksesta jne.

Seuraavassa numerossa 3/72 on teemana informaatiopolitiikka. Se sisältää aineistoa mm. Suomen tilastolaitoksesta, joukkotiedotuksen rahoituksesta, valtion tiedotustoiminnasta, sosiaali-indikaattoreista ja mainonnan omistussuhteista.

Sosiologian tilaushinta on 22 markkaa, tilauksia välittävät kirja-kaupat. Irtonumero maksaa 4 markkaa, niitä myyvät hyvin varustetut kirjakaupat ja niitä voi tilata osoitteella Riitta Remi, Eerikink. 9 b C 67, 20110 Turku 11.